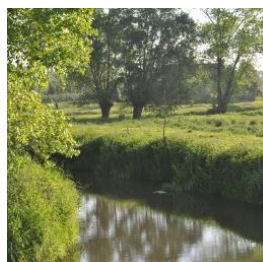

ADDENDUM BIJ HET MILIEUEFFECTENRAPPORT MET BETREKKING TOT HET DUURZAAM WIJKCONTRACT (DWC) WIELS AAN DE ZENNE

Gemeente Vorst

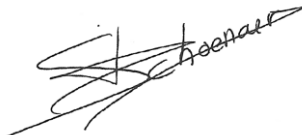

ADDENDUM

September 2020
Dossier nr. 22727
Waterloolaan 80
1000 Brussel

Versies		
<i>Versie</i>	<i>Datum</i>	<i>Staat</i>
V1	September 2020	Addendum bij het Milieueffectenrapport met betrekking tot het Duurzaam Wijkcontract (DWC) Wiels aan de Zenne

Projectteam		
<i>Functie</i>	<i>Naam</i>	<i>Handtekening</i>
Redactie	Dorian Schoenaers	
Kwaliteitscontrole	Robrecht Reyskens	

Werkteams:

*Studiebureau verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het programma van het DWC: CityTools
Studiebureau verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het Milieueffectenrapport: ABO – Tractebel*

Aanbestedende overheid:

*Gemeente Vorst
Pastoorstraat 2
1190 Brussel*

INHOUDSOPGAVE

Lijst van de afbeeldingen.....	ix
Lijst van de tabellen	x
Technische woordenlijst.....	xi
Lijst met afkortingen	xii
1 Inleiding.....	14
1.1 Wettelijk kader van het milieueffectenrapport	14
2 Herhaling van de bestaande situatie en de voornaamste milieu-uitdagingen.....	15
2.1 Bevolking.....	17
2.2 Volksgezondheid.....	19
2.3 Bodem.....	21
2.4 Natuur en biodiversiteit.....	22
2.5 Oppervlaktewater	28
2.6 Grondwater.....	29
2.7 Mobiliteit	30
2.8 Klimaatfactoren	35
2.9 Lucht	37
2.10 Geluids- en trillingshinder.....	37
2.11 Materiële goederen	38
2.12 Erfgoed	40
2.13 Landschappen.....	41
2.14 Milieueigenschappen van de gebieden die waarschijnlijk aanzienlijk getroffen zullen worden door het weerhouden programma van het DWC	43
2.15 Milieuproblemen verbonden met het programma, in het bijzonder deze betreffende de gebieden die van bijzonder belang zijn voor het milieu.....	43
2.16 Milieuproblemen die verband houden met de inschrijving in het plan, gebieden waarin de vestiging van ondernemingen toegelaten is die een risico op zware ongevallen inhouden waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn in de zin van Richtlijn 96/82/EG.....	44
3 Situatie langs het water	45
4 Wijziging van het programma DWC Wiels aan de Zenne	46
4.1 Herhaling en wijziging van de inhoud van het programma van het DWC.....	46
4.2 Banden met andere relevante plannen en programma's	50
5 Analyse van de milieueffecten	51
5.1 Methodologische aanpak.....	51
5.1.1 Vastgestelde problemen.....	53
5.2 Identificatie van de milieueffecten van de tussenkomsten en projecten die het programma vormen.....	54
5.2.1 Evaluatiefiches per tussenkomst of per project die het programma van het DWC vormen	54
5.3 Samenvattende tabel van de gewijzigde projectfiches	76

5.4	Herhaling van de reeds eerder gedane toevoegingen bij het MER.....	78
5.5	Herhaling van de milieubeoordeling van de reeds eerder gedane toevoegingen bij het MER .	93
5.6	Transversale analyse van het geheel van de projecten van het weerhouden programma van het DWC.....	97
5.6.1	Globale voorspelbare impact op de bevolking	98
5.6.2	Globale voorspelbare impact op het oppervlaktewater	102
5.7	Interacties tussen de tussenkomsten/projecten van het DWC.....	106
5.8	Voorstelling van mogelijke alternatieven en hun rechtvaardiging.....	106
5.9	Samenvatting van de aanbevelingen	107
6	Conclusie	109
7	Bibliografie.....	111

LIJST VAN DE AFBEELDINGEN

Afbeelding 1: Perimeter van het DWC Wiels (ABO)	15
Figuur 2: Statistische sectoren binnen en in de buurt van de perimeter van het DWC (ABO)	17
Afbeelding 3: Luchtfoto van de perimeter (bron: Google Maps)	20
Afbeelding 4: Brussels ecologisch netwerk binnen de perimeter van het DWC (ABO)	22
Afbeelding 5: Foto van het park Divercity (ABO)	23
Afbeelding 6: Groene braakliggende ruimte ten westen van Brass (ABO).....	26
Afbeelding 7: Groene binnenterreinen van huizenblokken in de perimeter (bron: BruGIS, 2017)	27
Afbeelding 8: Plan van de netwerken van de MIVB in de bestaande situatie en verwachte situatie volgens het Busplan 2018 (bron: MIVB).....	33
Afbeelding 9 : Nachtelijk gemiddeld stedelijk hitte-eiland gedurende 30 jaar (1961 - 1990) (bron: Hamdi R. (2014). Impact des changements climatiques dans les villes : Contraste entre stress thermique urbain et rural) .	35
Afbeelding 10: Sluikstorten rond het Moeras Wiels (ABO)	39
Afbeelding 11: Voorstellingen van het bebouwd kader van de perimeter van het DWC, opmerkelijk is dat op de datum van deze foto het park Divercity nog niet aangelegd was (bron: BruGIS, 2017)	41
Afbeelding 12: GCHEWS binnen de perimeter van het DWC (bron: BruGIS).....	43

LIJST VAN DE TABELLEN

Tabel 1: Samenvatting van de inhoud van het programma DWC Wiels aan de Zenne	48
Tabel 2: Milieuthematieken en milieusubcriteria gebruikt in de evaluatiefiches	52
Tabel 3: Samenvattende tabel van de milieueffecten van het programma van het DWC	77
Tabel 4: Vergelijking van de verwachte milieueffecten van de drie opties.....	93
Tabel 5: Samenvattende tabel van de verwachte effecten van de uitvoering van het Tweeoeverspark op het programma van het DWC	96
Tabel 6: Samenvatting van de effecten van het programma op de thematiek “Bevolking”	99
Tabel 7: Samenvatting van de effecten van het programma op de thematiek “Oppervlaktewater”	103

TECHNISCHE WOORDENLIJST

Biotoop	Geografisch afgebakende omgeving waar homogene en gedefinieerde omgevingsfactoren (temperatuur, vochtigheid ...) aanwezig zijn, noodzakelijk voor het bestaan van fauna en flora en waarvoor dit een normale habitat is.
Oppervlaktewater	Binnenwateren, met uitzondering van grondwater, overgangswater en kustwateren, en voor zover het de chemische toestand betreft, ook territoriale wateren. Per slot van zaken gaat het om de waterlopen en vijvers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Leefmilieu Brussel (2017). <i>Waterbeheerplan BHG 2016-2021</i>)
Grondwater	Al het water dat zich onder het bodemoppervlak in de verzadigde zone bevindt en dat in rechtstreeks contact met de bodem of de ondergrond staat (Leefmilieu Brussel 2017). <i>Waterbeheerplan van het BHG 2016-2021</i>)
Afvloeiend hemelwater	Regenwater dat niet in de bodem dringt.
Afvalwater	Of “stedelijk afvalwater”, is het water dat is vuil geworden door menselijke activiteit, na het gebruik ervan voor huishoudelijke of industriële doelstellingen (Leefmilieu Brussel (2017). <i>Waterbeheerplan BHG 2016-2021</i>)
Energie-efficiëntie	De verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de energietoevoer hiervoor (<i>Ordonnantie van 2 mei 2013 houdende het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing</i>)
Invasieve/overwoekerende soorten	Een exotische soort, geneigd om zich in groten getale te verspreiden of te vermeerderen op een excessieve manier of een manier die het behoud van de biodiversiteit bedreigt (<i>Ordonnantie van 1 maart 2012 betreffende het</i>
Broeikasgas	Gassen die een deel van de zonnestrallen absorberen, ze in de vorm van straling verspreiden in de atmosfeer en zo bijdragen aan het broeikas effect.
Afwatering	Sloot begroeid met gras, depressie, al dan niet natuurlijk, die afvloeiend regenwater verzamelt.

LIJST MET AFKORTINGEN

GAN	Gewestelijk Agentschap voor Netheid of Net Brussel
BSE	Brussel Stedenbouw en Erfgoed
BCG	Biotoopcoëfficiënt per gebied
BWRO	Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening
BWLKE	Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing
DWC	Duurzaam Wijkcontract
SVC	Stadsvernieuwingscontract
KRW	Kaderrichtlijn Water 2000/60/EG
GBV	Gewestelijke beleidsverklaring
BKG	Broeikasgas
PAK	Polycyclische aromatische koolwaterstoffen
OSU	Ochtendspitsuur
ASU	Avondspitsuur
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
KOW	Kaderordonnantie Water van 20 oktober 2006
WGO	Wereldgezondheidsorganisatie
CP	Containerpark
RPVA	Richtplan van Aanleg
PLKE	Plan Lucht-Klimaat-Energie
WBP	Waterbeheerplan
BBP	Bijzonder Bestemmingsplan
GBP	Gewestelijk Bestemmingsplan
GOP	Gewestelijk Ontwikkelingsplan
GPDO	Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling
GPBP	Gewestelijk Parkeerbeleidsplan
BHG	Brussels Hoofdstedelijk Gewest
GeMSV	Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening
MER	Milieueffectenrapport
GSV	Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening
GGSV	Gezoneerde Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening
EU	Europese Unie

GGB	Gebied van Gewestelijk Belang
GSI	Gebied voor Stedelijke Industrie

1 INLEIDING

1.1 WETTELIJK KADER VAN HET MILIEUEFFECTENRAPPORT

Onderhavig document is een addendum bij het Milieueffectenrapport (MER) van het programma dat werd weerhouden voor het Duurzaam Wijkcontract (DWC) Wiels aan de Zenne gedragen door de gemeente Vorst en gerealiseerd in 2018. Dit addendum vormt een aanvulling op deze milieueffectenbeoordeling en was nodig vanwege de wijzigingen van de operaties voorzien binnen bepaalde projecten van het DWC.

Ter herinnering, de Europese Richtlijn 2001/42/EG dwingt namelijk af dat een milieueffectenbeoordeling wordt uitgevoerd voor plannen en programma's die wellicht aanzienlijke effecten zullen hebben op het milieu, en dit met het oog op de garantie van een betere bescherming van het milieu en een bijdrage aan de integratie van milieuoverwegingen in de opstelling en goedkeuring van deze plannen en programma's.

De Ordonnantie van 18 maart 2004 betreffende de milieueffectenbeoordeling van bepaalde plannen en programma's beoogt de omzetting van richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 met betrekking tot de milieueffectenbeoordeling van bepaalde plannen en programma's in de Brusselse wetgeving. Daartoe heeft ze als doel een hoog niveau van bescherming van het milieu te garanderen en bij te dragen aan de integratie van milieuoverwegingen in de opstelling en goedkeuring van plannen en programma's teneinde een duurzame ontwikkeling te bevorderen door te voorzien dat bepaalde plannen en programma's, die waarschijnlijk aanzienlijke gevolgen zullen hebben voor het milieu, aan een milieueffectenbeoordeling worden onderworpen.

Wanneer een milieueffectenbeoordeling vereist is, dient deze te worden uitgevoerd tijdens de ontwikkeling van het plan of programma en voordat dit wordt goedgekeurd of aan een wettelijke of bestuursrechtelijke procedure wordt onderworpen (artikel 8).

Artikel 9, § 2 van de Ordonnantie van 18 maart 2004 betreffende de milieueffectenbeoordeling van bepaalde plannen en programma's stelt: *“in het milieueffectenrapport worden de mogelijke aanzienlijke milieueffecten van de uitvoering van het plan of programma alsmede van redelijke alternatieven die rekening houden met het doel en de geografische werkingssfeer van het plan bepaald, beschreven en beoordeeld”*.

Wanneer het plan of programma socio-economische effecten kan hebben, moeten deze in het milieueffectenrapport worden onderzocht als mogelijke aanzienlijke effecten van de uitvoering van het plan of programma. (cf. artikel 9, § 2 van de Ordonnantie van 18 maart 2004 betreffende de milieueffectenbeoordeling van bepaalde plannen en programma's).

Het MER van het DWC Wiels aan de Zenne (DWCW) bevat de informatie vermeld in Bijlage C van het BWRO *“Inhoud van het milieueffectenrapport van de plannen”*. Deze informatie wordt nu aangevuld door onderhavig addendum.

Ter herinnering, het voorwerp van een duurzaam wijkcontract wordt bepaald door de ordonnantie van 6 oktober 2016 houdende organisatie van de stedelijke herwaardering, in haar artikel 21.

2 HERHALING VAN DE BESTAANDE SITUATIE EN DE VOORNAAMSTE MILIEU-UITDAGINGEN

Het hoofdstuk 'Bestaande situatie en voornaamste milieuitdagingen' is opgenomen in het milieueffectenrapport. De doelstelling hiervan was het beschrijven van de bestaande situatie en de situatie langs het water van de milieuthematieken binnen de perimeter die werd bepaald door het DWCW, en het identificeren van de milieuitdagingen.

De bestaande situatie evenals de voornaamste uitdagingen zoals vermeld in het milieueffectenrapport in 2018 verschillen momenteel niet van de huidige situatie (2020). Onderhavig hoofdstuk is dus een herhaling van deze situatie voor de verschillende milieuthematieken die in het Milieueffectenrapport worden geëvalueerd.

Afbeelding 1: Perimeter van het DWC Wiels (ABO)

Het rapport vermeldt voor elke milieuthematiek de bestaande rechts- en feitelijke situatie die de bestudeerde perimeter definieert; ambities en gewestelijke uitdagingen op het vlak van milieubescherming die kunnen worden teruggebracht tot op het niveau van de perimeter; en plaatselijke uitdagingen opgetekend bij het stellen van de milieudiagnose.

De beschrijving van de situatie is gebaseerd op een geheel van documentaire bronnen omvattende:

- Het MER van het Stadsvernieuwingscontract Koningslaan;
- Het ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO);
- De Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV);
- Het Brussels Wetboek voor Ruimtelijke Ordening (BWRO).

Het geheel van de milieuthematieken die worden opgesomd in bijlage C van het BWRO staat in hoofdstuk 2 van het effectenrapport. In de beschrijving van de bestaande situatie zijn ook bijkomende thematieken (bv. afvalbeheer) opgenomen gezien hun relevantie met betrekking tot de milieuitdagingen en de studieperimeter.

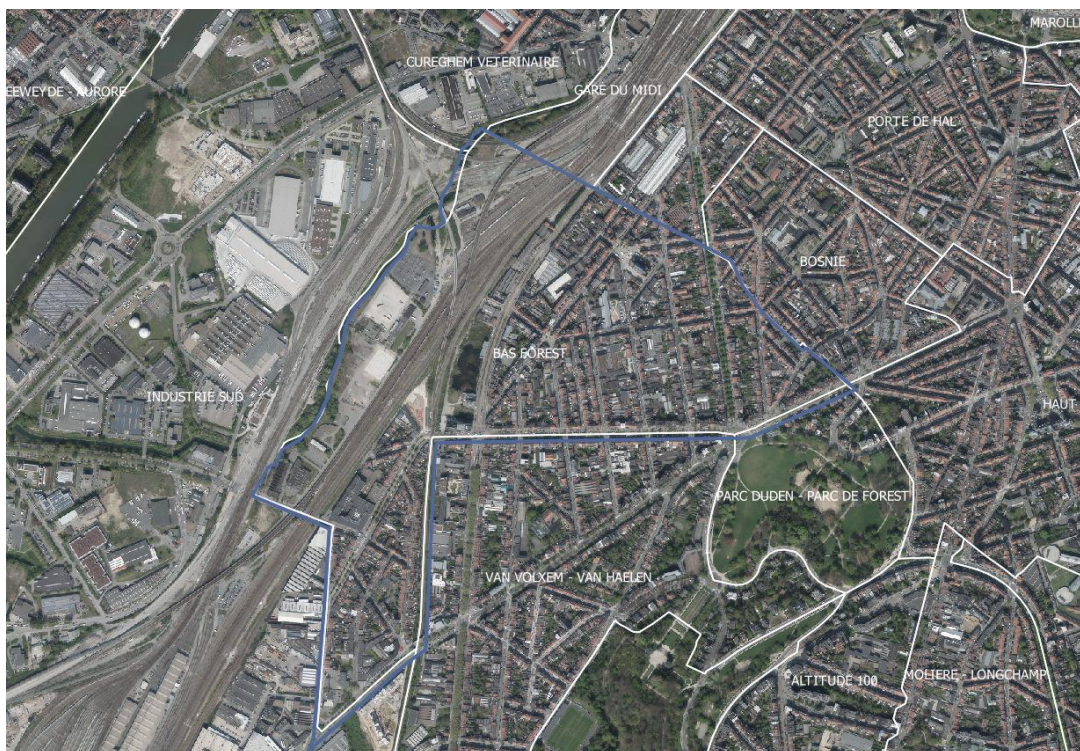
De samenvattende fiches per milieuthematiek die zijn opgesteld in het kader van het rapport werden opgenomen in onderhavig hoofdstuk van dit addendum, en dit om te herinneren aan de gevoeligste milieubestanddelen en de relevantste uitdagingen voor het programma van het DWC. Deze fiches vatten enerzijds de bestaande situatie van het milieu samen en identificeren anderzijds de belangrijkste uitdagingen met betrekking tot de perimeter van het DWC.

2.1 BEVOLKING

Bevolking en demografische ontwikkeling

De wijk Laag-Vorst heeft een bevolkingsdichtheid van 17 431 bewoners/km², wat duidelijk meer is dan de bevolkingsdichtheid op gewestelijk niveau. Dit cijfer verbergt echter een sterk contrast. Een deel van de perimeter is eigenlijk onbewoond (spoorweggebied). Dat betekent dat de bewoonde gebieden nog dichter bevolkt zijn.

Figuur 2: Statistische sectoren binnen en in de buurt van de perimeter van het DWC (ABO)

Daarboven is het aandeel van de jongeren (onder de 17 jaar) in de perimeter bijzonder groot, namelijk 27,19 %. Er moet ook worden opgemerkt dat een belangrijk deel van de bevolking van vreemde origine is, hoofdzakelijk van Noord-Afrika (10,17 %¹).

De gezinnen in de wijk bestaan gemiddeld uit 2,44 personen², wat veel meer is dan het gewestelijk gemiddelde van 2,13. Een aanzienlijk deel van de gezinnen woont dus waarschijnlijk in de perimeter.

De gemiddelde oppervlakte van de woningen en het aantal kamers per inwoner zijn groter in het zuiden en in de tweede kroon van Brussel. Deze realiteit is vandaag nog steeds actueel.

Huisvesting

De huisvesting vertoont een dubbele zwakheid:

- De woningen zijn klein, zoals de gemiddelde oppervlakte van de woningen van 65,62 m² aantoon, ten overstaan van een gewestelijk gemiddelde van 74,39 m²;

---

¹Bron: BISA, Monitoring van de wijken

² Bron: BISA, Monitoring van de wijken

- De bewoners beschikken over weinig kamers, 1,57 kamer/bewoner, tegenover 1,94 op gewestelijk niveau.

Bovendien wijst de ouderdom van de woningen op een laag comfortniveau van de gebouwen en waarschijnlijk een niet-conformiteit met de huidige normen (isolatie, verwarming, enz.).

Tot slot moet worden benadrukt dat de wijk Laag-Vorst zeer weinig sociale woningen aanbiedt, met een aandeel van 2,46 % in 2016³. Op de schaal van de gemeente Vorst is dit overigens het laagste percentage.

Tewerkstelling en economische activiteit

In 2012 vertoonde de wijk Laag-Vorst een tewerkstellingspercentage dat lager lag dan het gewestelijk gemiddelde, namelijk 42,68 %. et werkloosheidspercentage bedraagt 33,75 %, wat aanzienlijk hoger is dan de norm in het BHG (22,69 %). Daarenboven worden in het bijzonder de jongeren getroffen door de werkloosheid, vermits 47,16 % van de jongeren onder de 25 jaar werkloos zijn.

Aanbod aan uitrustingen en openbare diensten

De perimeter beschikt over kwalitatieve culturele uitrustingen, in het bijzonder het cultureel centrum BRASS en WIELS. Men vindt er ook scholen en wijkuitrustingen (bijvoorbeeld het Jeugdhuis).

In samenhang met het groot aandeel jongeren in de bevolking, is er een enorm gebrek aan infrastructuur voor de opvang van kinderen (jonger dan 3 jaar) in de perimeter. Laag-Vorst maakt deel uit van de 10 % van de minst uitgeruste wijken. Ook de opvang in het kleuteronderwijs en lager onderwijs zijn hier erg zwak.

Stadslandbouw

De perimeter van het DWC is relatief rijk aan stadsmoestuintjes. De website <https://vooruitmetdewijk.brussels/> telt er zes, en verschillende andere liggen in de nabijheid.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- De versterking van het woningaanbod in overeenstemming met de vastgestelde sociale situatie. Een van de voornaamste doelstellingen van dit type programma is het versterken en verbeteren van het residentieel aanbod, zowel inzake kwantiteit als kwaliteit. De duurzaamheid van de gebouwen moet in het hart van de aanpak liggen. Slechts twee woningprojecten zouden a priori moeten gedragen worden door het SVC in zijn perimeter, en geen enkel in het deel gelegen in Vorst. Het DWC zal dus de actie van het SVC op dit punt moeten aanvullen. Deze uitdaging omvat ook de verbetering van het sociaal evenwicht door een gevarieerd aanbod aan woningen (verwerving, sociale verhuur, privéverhuur, enz.). Naargelang de geïdentificeerde grondmogelijkheden zal de nadruk kunnen gelegd worden op de creatie van nieuwe woningen, of op de verbetering van bestaande woningen, in overeenstemming met de voornaamste vastgestelde uitdagingen in de perimeter;
- Het behoud en de creatie van economische activiteiten die geïntegreerd zijn in het stadsnetwerk (industrie, kantoren, handelszaken, stadslandbouw), gekoppeld aan een

³ Bron: BISA, Monitoring van de wijken

degelijk aanbod aan opleidingen teneinde het aanbod en de toegankelijkheid tot tewerkstelling op plaatselijk niveau te versterken;

- De versterking van het aanbod aan infrastructures bestemd voor kinderen waaraan nog steeds een groot gebrek is in de perimeter (crèche, school), ondanks de projecten die elders worden voorzien. Gezien het enorme gebrek, kan elke bijkomende plaats positieve effecten hebben, op voorwaarde dat zij aangepast zijn aan deze functie (meer bepaald aan de verplichting van een beveiligde externe ruimte).

2.2 VOLKSGEZONDHEID

Besmettingsvectoren

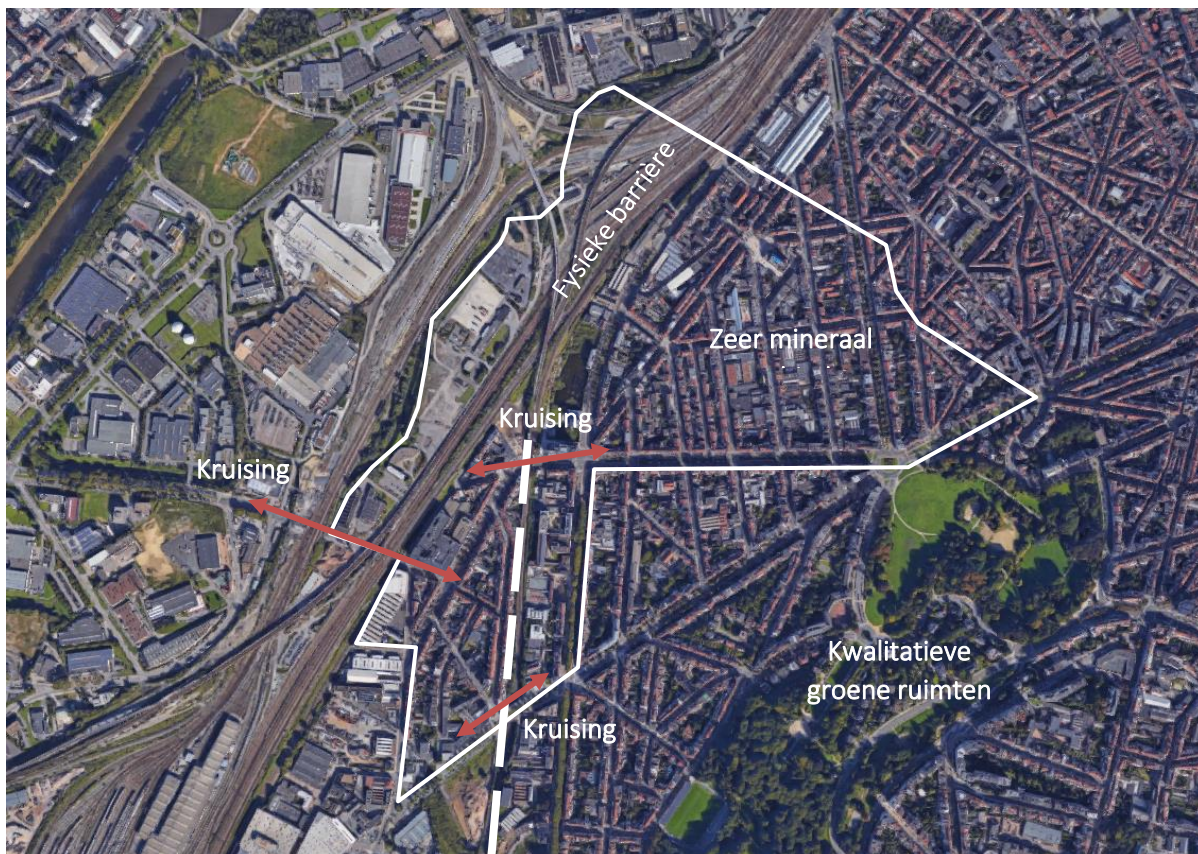
De perimeter van het DWC Wiels aan de Zenne ondervindt meerdere mogelijke besmettingen van de bevolking. Het spoorweggebied vertoont immers een sterke bewezen of vermoedelijke verontreiniging (cf. sectie 2.3). De volksgezondheid kan dus bedreigd zijn in geval van onaangepast gebruik (meer bepaald de landbouw) van de verontreinigde percelen.

De lucht van de perimeter is vervuild, net zoals het hele Gewest. Er bestaat dus een risico voor de gezondheid van zwakke personen (met name kinderen en ouderen).

Leefklimaat

De perimeter is erg mineraal. Er is een belangrijk gebrek aan groene ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek, ondanks de aanwezigheid van het park van Vorst in het oosten. Daarenboven beperkt de grote barrière gevormd door de spoorweginfrastructures in erge mate de toestroom op een groot deel van de perimeter. Zij veroorzaakt ook belangrijke geluidshinder, bovenop deze veroorzaakt door het wegverkeer. In de perimeter laten enkel de tunnels in de Gerijstraat en de Luttrebrug en de brug van de Brits Tweedelegerlaan toe om de spoorweginfrastructuur over te steken.

Sommige openbare ruimten zijn van goede kwaliteit en beplant en bieden een belangrijke plaats aan de voetganger, zoals de Van Volxem- en Wielemans Ceuppenslaan. Andere zijn daarentegen zeer onaantrekkelijk voor voetgangers. Ze zijn vaak overvol auto's en bieden weinig landschapskenmerken.

Afbeelding 3: Luchtfoto van de perimeter (bron: Google Maps)

Een groot deel van de perimeter van het DWC heeft te maken met een min of meer zwaar overstromingsrisico. De personen, goederen en activiteiten die zich in dat gebied bevinden zijn dus gevoelig voor schade.

Het groot aantal mannen die rondhangen op het Sint-Antonius- en Orbanplein kan een onveiligheidsgevoel oproepen bij de vrouwen die er voorbij komen of de pleinen bezoeken, zoals blijkt uit de enquêtes uitgevoerd door CityTools in het kader van zijn diagnose.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- De behoefte om beheersystemen op te zetten die toelaten om het water te temporiseren en de overstromingsrisico's waaraan een groot deel van de perimeter onderhevig is, te verminderen, meer bepaald in het Gerijgebied, dat potentieel hiervoor biedt;
- De verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimten verbeteren voor wandelingen en actieve verplaatsingswijzen, door de breuken veroorzaakt door de vervoersinfrastructuren te verminderen. Dit is bijzonder relevant voor:
  - o De Luttrebruglaan die het zuidelijk deel van het grondgebied verbindt met het Wielsgebied;
  - o De Gerijstraat, enige toegang tot de voornaamste grondreserve van de perimeter, en tot de Zenne in openlucht;
  - o Het Orbanplein en Sint-Antoniusplein, heden sterk ingesloten in het dichte gebouwenetwerk en dus weinig zichtbaar vanaf de assen van de perimeter.

- Het zoeken naar de gelijkheid in de openbare ruimten, vooral voor het Sint-Antoniusplein en het Orbanplein, teneinde het onveiligheidsgevoel omwille van de alomtegenwoordigheid van mannen, te verminderen.

2.3 BODEM

Hoedanigheid

De kaart van de bodemtoestand toont dat talrijke van de opgenomen percelen verontreinigd of mogelijk verontreinigd zijn. Een aanzienlijk aantal percelen is niet opgenomen in de inventaris van de bodemtoestand. Dit betekent niet dat er geen verontreiniging is, maar getuigt eerder van een gebrek aan informatie over de activiteiten die vroeger verricht werden op deze terreinen.

In het algemeen is het nodig dat er rekening wordt gehouden met de bodemkwaliteit in de definitie van een inrichtingsprogramma. Het kan nodig zijn dat de projectdrager, naargelang de gekozen sites en projecten in het programma van het DWC, bodemonderzoeken financiert.

Bodembestemming

De perimeter van het DWC vertoont vijf categorieën van bodembestemming:

- Hoofdzakelijk residentiële gebieden;
- Stedelijk industriegebied;
- Gebied van gewestelijk belang "Van Volxem";
- Gebieden met uitrustingen van collectief belang of openbare dienst;
- Spoorweggebied.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

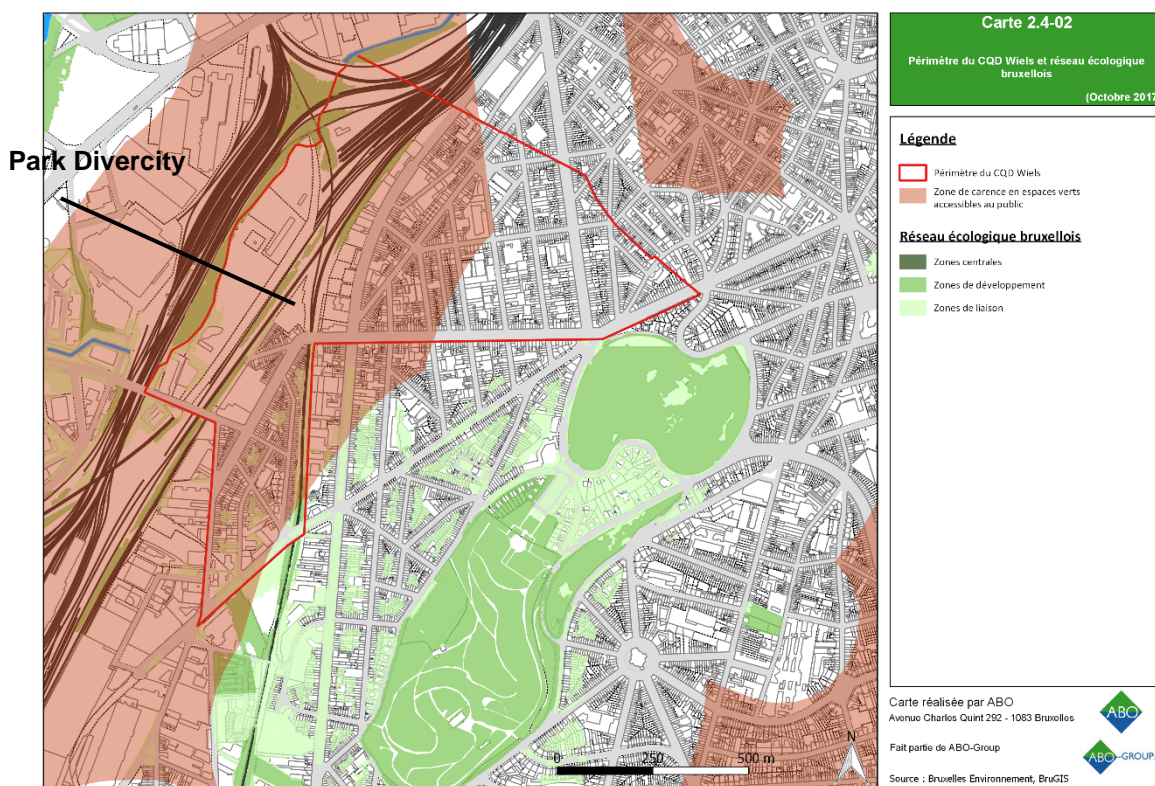
- De precieze evaluatie van de milieurisico's, maar ook de financiële risico's van de projecten die bodemwerken vereisen (aanaarding, afbraak, enz.), in het bijzonder in het Gerijgebied, teneinde het risico te vermijden dat de goede toepassing van het programma in gevaar zou worden gebracht door de meerkost voor onvoorziene saneringen;
- Het op zo duurzaam mogelijke wijze beheren van de verontreinigde gronden, dit wil zegen door het beheer aan te passen aan de behoeften van het gewenste project, in plaats van het project aan te passen aan de kwaliteit van de bodem. Het programma van het DWC moet vermijden maatregelen te gebruiken voor het beheer van de verontreinigingen die een vermindering van de kwaliteit van de site en/of van het voorgestelde project veroorzaken;
- De vermindering van de ongebruikte ruimte van het Gerijgebied, door er nieuwe activiteiten te vestigen;
- Het beogen van een gemengdheid van de functies in de perimeter, in het bijzonder voor het GGB Van Volxem waarvan de ontwikkeling reeds wordt aangepakt in verschillende kaders.

2.4 NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Groen netwerk en Brussels ecologisch netwerk

De perimeter van het DWC ligt langs een belangrijk gebied met een gebrek aan groene ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek. Daardoor heeft het westelijk deel van de perimeter te lijden onder een belangrijk gebrek aan dit voordeel, in tegenstelling tot het deel dat geniet van de nabijheid van het Park van Vorst.

De perimeter van het DWC beschikt over weinig groene ruimten. Enkel een deel van de Van Volxemlaan biedt een aanzienlijke beplante oppervlakte. Opmerkelijk is de aanwezigheid van “ontwikkelingsgebieden” van de beplanting (voor wat het Brussels ecologisch netwerk betreft) langs de spoorwegen, die een mogelijkheid tot ontwikkeling van een rijkdom en ecologische verbindingen aantoont.

Afbeelding 4: Brussels ecologisch netwerk binnen de perimeter van het DWC (ABO)

De perimeter wordt ook doorkruist door groene continuïteiten gedefinieerd door het ontwerp van Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPD). Zij geven de assen aan die het best geschikt zijn om een rol te spelen – of die reeds een rol spelen – in de ecologische continuïteit tussen rijke ruimten, en om een groen netwerk te vormen op het gewestelijk niveau:

- Via de Gerijstraat naar de taluds van de spoorweg;
- Langs de Wielemans Ceuppenslaan vanaf het park van Vorst, en tot aan de Luttrebruglaan.

Men dient echter op te merken dat de site Divercity (Luttrebruglaan) een groene ruimte herbergt die toegankelijk is voor het publiek (niet zichtbaar op de vorige kaart wegens recent). Het gebied met een

tekort weergegeven op de vorige kaarten stemt dus niet overeen met de huidige situatie (de gegevens verstrekt door Leefmilieu Brussel zijn niet bijgewerkt).

Afbeelding 5: Foto van het park Diversity (ABO)

Hierdoor betreft het gebrek aan groene ruimten in de perimeter eerder de zone ten zuiden van de Luttrebrug, en het traject van de Van Volxelaan langsheen het GGB.

Het Sint-Antonijsgebied is in het algemeen erg dicht en mineraal. Er werden echter burgerinitiatieven in het leven geroepen om meer natuur te brengen in deze wijk. Hoewel sommige verkeersassen goed beplant (Wielemans Ceuppens- Konings-, Van Volxelaan) zijn, biedt het grootste deel van de openbare ruimte van de perimeter toch zeer weinig vegetatie.

De Zenne in open lucht volgt de perimeter in het westen, in het hart van het Gerijgebied.

Habitats

De perimeter van het DWC Wiels-aan-de-Zenne ligt niet in de nabijheid van enig natuurlijk reservaat, bosreservaat of Natura 2000-gebied. Hij omvat ook geen enkel groen gebied in de zin van het GBP.

Binnen de perimeter van het DWC ligt ook het Moeras Wiels, waarvan de analyses een aanzienlijke afwezigheid van verontreiniging in het water hebben aangetoond. Het Moeras Wiels biedt momenteel een biodiversiteit in een halfvochtig milieu. De Zenne in openlucht biedt ook een rijke biodiversiteit dankzij het raakvlak tussen grond en water.

Ecologisch beheer

De oevers van de Zenne, langs de kant van Vorst, worden beheerd en onderhouden om een open milieu te bieden (de grasvelden van het Gerijgebied) dat in contact komt met een gesloten milieu (de dichte vegetatie van de oevers zelf).

Opdeling/barrière-effecten

De spoorweginfrastructuren die in de perimeter te vinden zijn, creëren een erg belangrijke fysieke barrière, en beperken daardoor in hoge mate de ecologische verbindingsmogelijkheden naar het westen en het noorden.

Inheemse/invasieve soorten

De invasieve soorten zijn in het algemeen erg verspreid. Zij zijn in de perimeter vooral te vinden op de taluds van de spoorweg, waar men onder andere twee invasieve plantensoorten vindt: Japanse duizendknoop en de *Buddleja davidii* (vlinderstruik).

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- De vermindering van het gebrek aan groene ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek in het gebied Vroege Groenten-Luttrebruglaan. Het is mogelijk om gebruik te maken van de beschikbare ruimte in het huizenblok ter hoogte van het sportcentrum Vroege Groenten om een groene ruimte te ontwikkelen die toegankelijk is voor het publiek. De geplande renovatie ervan houdt in dat het niet mogelijk zal zijn om het dak opnieuw in te richten als dak dat in het kader van het DWC toegankelijk zal zijn. Er is ook nog een leeg terrein op nr. 83 van de Vroegegroentenstraat, maar er werd een stedenbouwkundige aanvraag voor woningen ingediend. Bijgevolg zou de enige gelegenheid kunnen worden geconcretiseerd in de Vuurstraat 53, op een site die verondersteld wordt leeg te zijn;
- De versterking van de rol van de spoorwegtaluds als ecologische lineaire collector en hun ecologisch beheer (met name de strijd tegen de invasieve soorten), op het deel dat niet in de perimeter van het SVC ligt⁴;
- De vergroting van de zichtbaarheid en de herwaardering van de Zenne, wat ook zou toelaten om opnieuw een band te creëren met de bewoonde wijken, omdat de Zenne momenteel weinig gekend en zichtbaar is voor de bewoners van de wijk;
- De ontwikkeling van een wateraspect in het Gerijgebied, dat, bovenop de diensten van waterbeheer (opslag, infiltratie, uitgestelde lozing), toelaat om ecologische en landschappelijke functionaliteiten te bieden;
- Het op touw zetten van begroeningsoperaties van kleine omvang die de burgerinitiatieven die reeds bestaan in het Sint-Antoniusgebied steunen en versterken, om zo ademruimten en natuurruimten te creëren in een erg dichte en minerale wijk zoals: begroening van de gevelvoeten, gevels, aanplantingen in potten, enz.;
- Het opnemen van een plantenaspect in de vastgoedprojecten (groendaken en -gevels, binnenterreinen van huizenblokken), om de aanwezigheid van de natuur in de stad in het algemeen te verhogen, en dus een verhoging van het BCO (Biotoopcoëfficiënt per oppervlak, evaluatie-indicator van het vegetale karakter van een gebied) toe te laten.

---

⁴ Een dergelijke operatie zou in direct verband staan met de operatie die waarschijnlijk gedragen wordt door het programma van het SVC, en zal dus een ecologische continuïteit verzekeren tussen de verschillende wijken.

TOEVOEGING BIJ SECTIE 2.4: PRIVATE GROENE RUIMTEN EN BRAAKLIGGENDE TERREINEN

Onderhavig luik werd opgesteld na de overlegprocedure, namelijk het openbaar onderzoek en de Overlegcommissie. Bepaalde specifieke punten van het Milieueffectenrapport (MER) van het Duurzaam Wijkcontract (DWC) Wiels-aan-de-Zenne werden diepgaander onderzocht, waardoor verschillende toevoegingen noodzakelijk waren. Sectie 2.4 "Natuur en biodiversiteit" is een van die toevoegingen.

Deze toevoeging verduidelijkt het economisch belang van de private en de informele groene ruimten (braakliggende terreinen, binnenterreinen van huizenblokken) en van de taluds van de spoorwegen.

Naast de groene gebieden die werden vermeld in het MER (park Divercity, verkeersassen, spoorwegtaluds, Wiels), dient men op te merken dat andere gebieden ook een rol spelen in de biodiversiteit.

De **braakliggende ruimten**, zoals het Gerijgebied, kunnen, ondanks een relatief onbelangrijke waarde aan biodiversiteit, een dichte vegetatie bieden. Daarenboven kunnen de fauna en flora er zich ontwikkelen buiten de stadshinder. Het Gerijgebied biedt, hoewel erg kunstmatig (maar niet erg dicht bebouwd), toch ruimten die een zeker ecologisch belang hebben voor de biodiversiteit. Zoals reeds vermeld in het MER, vertonen de oevers van de Zenne, door het raakvlak tussen de milieus en dankzij een aangepast beheer, een sterk ecologisch en landschapsbelang. Men vindt ook een variëteit aan milieus terug dankzij een gedifferentieerd beheer (beboste vegetatie, grasvelden).

Afbeelding 6: Groene braakliggende ruimte ten westen van Brass (ABO)

De **binnenterreinen van huizenblokken** zijn eveneens gebieden die vaak onbebouwd zijn en van belang zijn voor de ontwikkeling van het gewestelijke groene netwerk. Hun bescherming is trouwens reglementair vastgelegd via de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening, dankzij beperkingen van de grondinname van de gebouwen (cf. Titel 1), evenals via het GBP. Dit laatste schrijft namelijk voor:

“0.6. In alle gebieden verbeteren de handelingen en werken, bij voorrang, de groene, en nadien de minerale, esthetische en landschapskwaliteit van de binnenterreinen van huizenblokken en bevorderen zij er de instandhouding of de aanleg van oppervlakken in volle grond.

De handelingen en werken die de binnenterreinen van huizenblokken aantasten, zijn onderworpen aan de speciale regelen van openbaarmaking.”

De binnenterreinen van huizenblokken moeten dus bewaard blijven in het kader van de inrichtingsprojecten.

Afbeelding 7: Groene binnenterreinen van huizenblokken in de perimeter (bron: BruGIS, 2017)

Het blijkt dus dat een bijkomende uitdaging inzake de thematiek “Natuur en biodiversiteit” op informele en spontane wijze betrekking heeft op deze bestaande beplanting, namelijk:

- Het behoud, voor zoveel als mogelijk, van de bestaande groene gebieden, gestructureerd (parken, versieringen van de verkeersassen) of informeel (braakliggende terreinen, spoorwegtaluds, binnenterreinen van huizenblokken).

2.5 OPPERVLAKTEWATER

Hydrografisch netwerk

De perimeter van het DWC maakt deel uit van het stroomgebied van de Zenne. Zijn bijzonder kenmerk is dat hij in het westen wordt gevolgd door de Zenne in open lucht, terwijl deze over het grootste deel van haar loop door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, overwelfd is. De perimeter omvat eveneens het Moeras Wiels. Dit zijn de enige oppervlaktewateren in de perimeter.

Kwaliteit van het oppervlaktewater

Het water van de Zenne werd in 2010 van middelwaardige kwaliteit geoordeeld in haar Brussels loop⁵. Het Moeras Wiels is niet verontreinigd.

Beheer van het afvalwater

Elke woning moet verplicht aangesloten zijn op de riolen, overeenkomstig Titel II van het van kracht zijnde GSV.

Ondoorlaatbaarheid van de bodem/Beheer van het regen- en afvloeiingswater

Vorst heeft een Gemeentelijke Stedenbouwkundige Verordening uitgegeven, specifiek voor het regenwaterbeheer, omwille van de aanzienlijke problemen die de gemeente hiermee ondervindt. Deze verordening voorziet aldus meerdere stedenbouwkundige regels inzake de ondoorlaatbaarheid van de bodems, de infiltratie *in situ*, en de vertraging vóór regenwaterafvoer.

De perimeter van het DWC is logischerwijze zeer ondoorlatend, ten gevolge van de verstedelijking. De wijk Laag-Vorst was in 2006 voor 75,88 % ondoorlatend, met een belangrijk deel van de oppervlakte voorbehouden voor het spoorweggebied. Het bezettingspercentage van de gebouwen in huizenblokken in Laag-Vorst bedroeg 48,30 %⁶ in 2013, maar varieert in werkelijkheid erg naargelang de plaats.

Overstromingsrisico's

Er is een aanzienlijk risico in de perimeter, in het bijzonder langs de spoorweglijnen. Dit stemt overeen met het topografisch laag gebied, dat de afvloeiingen van de hoger gelegen gebieden opvangt. Dit moet ook in verband worden gebracht met de sterke ondoorlaatbaarheid in de hoge gebieden van de perimeter, en de aanwezigheid van een ondiepe grondwaterlaag.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- De Zenne opnieuw verbinden met het stedelijk afvalwater met het oog op een gedecentraliseerd beheer van het regenwater, op basis van de resultaten van de hydrografische studie die werd uitgevoerd in het kader van het SVC. De uitgestrekte

⁵ Bron: Brussel Leefmilieu (2010), kaart *Water en aquatisch milieu - Indicator*

⁶ Bron: BISA (2013), Monitoring van de wijken

beschikbare gronden van het Gerijgebied bieden de mogelijkheid om aangepaste systemen op te zetten (infiltratie, retentie, uitgestelde lozing), maar er zullen netwerken die de sporen oversteken nodig zijn;

- De beheersing van de bouwdichtheid over de hele perimeter om enerzijds de wijk niet te verstikken, maar ook om een bodemdoorlatendheid te behouden met het oog op het behoud van de infiltratiecapaciteit van regenwater, ook door het gebruik van de hydrografische studie van het SVC als databank;
- Het opzetten van systemen voor waterbeheer in de openbare ruimten die toelaten om de overstromingsrisico's waaraan een groot deel van de perimeter onderhevig is, te beheersen en verminderen. De constructies en reconstructies zullen de GemSV van Vorst inzake het regenwater moeten naleven, maar de herinrichtingen van de openbare ruimten zullen ook een voorbeeldfunctie in het regenwaterbeheer moeten beogen. Talrijke opties zijn mogelijk ((semi)doorlaatbare bekledingen, afwateringen, bekkens, enz.) van wisselende afmetingen naargelang de fysieke mogelijkheden, die ook voordelen voor het landschap, klimaat, vrijetijdsbesteding, enz. kunnen opleveren. Meerdere locaties zijn relevant:
  - o De Luttrebrug-, Van Volxem- en Wielemans Ceuppenslaan (indien zij nog niet ingericht zijn in het kader van het SVC), daar zij belangrijke bovenmaatse breedtes hebben en/of hoge lekkagepercentages kennen;
  - o maar ook zo vlug mogelijk tijdens de herinrichtingen van de openbare ruimten.

2.6 GRONDWATER

Hoeveelheid/opvangen van grondwater

In de perimeter wordt geen drinkwater opgevangen.

Het grondwater ligt relatief dicht bij het grondniveau in het lage deel van de perimeter (westen), zoals zichtbaar is door het verschijnen van Moeras Wiels veroorzaakt door een waterplas die naar de oppervlakte komt en de veelvuldige overstromingen. Er zijn echter geen gegevens die het waterpeil over het hele grondgebied aangeven. Het kan slechts geval per geval worden bepaald.

Kwaliteit

Het grondwater is onderhevig aan verontreiniging ter hoogte van de spoorweggebieden in de perimeter. Dit betreft hoofdzakelijk het Gerijgebied, dat tegelijk verontreinigd is en belangrijke vrije oppervlakten biedt.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdaging die werd geïdentificeerd na deze stand van zaken is:

- Het rekening houden met de kwaliteit van de bodem bij projecten die het beheer van afvloeiingswater op een alternatieve manier beogen. De infiltratie in een verontreinigde bodem kan leiden tot een verspreiding van de verontreiniging naar het grondwater. Er moet dus bijzondere aandacht worden besteed aan het Gerijgebied, waar belangrijke verontreinigingen en een potentieel voor waterbeheer worden opgetekend, om de kwaliteit van het grondwater niet aan te tasten.

2.7 MOBILITEIT

De modale verdeling

Er bestaan geen studies over de modale aandelen op het niveau van de perimeter van het DWC. De verschillende studies (Mobel, Beldam) op het niveau van het Gewest tonen een modale verdeling waarbij verplaatsingen te voet de voorkeur van de bewoners (40%) genieten. Het gebruik van de fiets is nog steeds tamelijk beperkt en, zoals in de rest van het BHG, moet erop worden gewezen dat de wijk gekenmerkt wordt door de sterke aanwezigheid van de auto.

Het gebrek aan infrastructuur en het delen van de openbare ruimte op een manier die ongunstig is voor de zachte verplaatsingswijzen in de wijk, verklaren dat het in de bestaande situatie nog weinig comfortabel is om zich te verplaatsen als voetganger of fietser. Daarenboven wordt de wijk gekenmerkt door grote assen met druk verkeer, die maken dat de zachte verplaatsingswijzen stiefmoederlijk worden behandeld in de openbare ruimte. Dat gevoel is nog sterker omdat de voetpaden in het algemeen in minder goede staat zijn dan de straten.

Voetgangersverplaatsingen

De inrichtingen in de perimeter van het DWC verschillen in kwaliteit naargelang de wijken. zich op een hoofdweg of in een zijstraat bevinden. De perimeter wordt gekenmerkt door voetgangersonderbrekingen, moeilijk over te steken kruispunten en wegen die onaangepast zijn voor PBM.

De kruispunten tussen de Wielemans Ceuppenslaan en de Van Volxemlaan, evenals de Gerijstraat en de Luttrebruglaan zijn ingewikkelde knooppunten die als gevaarlijk worden beschouwd door de gebruikers. De voetgangers worden in het bijzonder getroffen door de versnippering van de wijk door:

- scheidingselementen en grote lanen die moeten worden overgestoken en waarvan de oversteken erg slecht zichtbaar zijn;
- grote gevaarlijke kruispunten;
- een verdeling van de openbare ruimte die bijzonder ongunstig is voor de voetgangers.

Fietsersverplaatsingen

Wij stellen in het BHG een systematische vermeerdering van het aantal fietsers vast van gemiddeld 13% per jaar. Deze tendens lijkt nog te versnellen vermits deze verplaatsingswijze bijna 20% bereikte in de loop van de laatste 2 geregistreerde jaren.

De perimeter van het DWC Wiels aan de Zenne is gunstig gelegen in het fietsnetwerk van het Gewest. Omwille van de vlakke topografie (noord-zuid) wordt het fietsen vergemakkelijkt tussen de gemeenten in het zuiden en de Brusselse rand naar het stadscentrum toe.

De fietsersinrichtingen zijn spijtig genoeg nog onvoldoende ontwikkeld met naargelang het geval:

- minimalistische inrichtingen op het vlak van signalisatie (beperkt eenrichtingsverkeer, markeringen op de grond, enz.): Van Volxemlaan, Koningslaan;
- sommige straten zijn ook in tamelijk slechte staat en/of aangelegd met materialen die het fietsen niet vergemakkelijken;
- de totale afwezigheid van inrichtingen ten bate van het fietsen: Wielemans Ceuppenslaan.

Openbaar vervoer

De perimeter van het DWC Wiels aan de Zenne toont een tamelijk goede toegankelijkheid tot het openbaar vervoer waarbij de tram, in en aan de rand van de perimeter, het sterkst aanwezig is.

De perimeter vertoont de volgende kenmerken:

- hyperconnectiviteit aan de rand en buiten de perimeter met de structurerende netwerken van het openbaar vervoer zoals:
  - o De tramlijnen 32 en 82 op de as van de Van Volxemlaan;
  - o De tramlijn 81 gaat langs de rand van de perimeter in de gemeente Sint-Gillis in het noorden;
  - o De tramlijn 97 rijdt langs de Wielemanslaan en de Parklaan;
  - o De buslijnen 49 en 50 aan de rand van de perimeter;
- Een beperkt en zelfs onbestaand aanbod binnen de wijk:
  - o De buslijnen 48, 49 en 50 bedienen ook enkel de rand van de perimeter.

Autoverkeer

De perimeter van het DWC Wiels aan de Zenne wordt gekenmerkt door:

- de invalswegen naar het stadscentrum van Brussel toe;
- hun oververzadiging tijdens de OSU en ASP die sluip- en transitverkeer veroorzaken in onaangepaste straten waardoor de plaats voorbehouden voor andere vervoerswijzen vermindert;
- gevaarlijke kruispunten.

De perimeter heeft twee Cambio-stations.

Parkeren

Op het niveau van de perimeter van het DWC Wiels aan de Zenne is de druk op het parkeren erg hoog (om en bij de 78 %) en men bemerkt het volgende:

- Een bijna gebrek aan vrijliggende parkeerplaatsen buiten de openbare weg; met uitzondering van enkele privéparkeerplaatsen verbonden met economische activiteiten;
- Een grotere vraag naar parkeerplaatsen in de dichtste wijken van de perimeter (Sint-Antonius- en Vroegegroentenwijk). Deze residentiële wijken hebben straten die nogal smal zijn met parkeerbanen langs beide kanten van de rijweg;
- Grote lanen die parkeerplaatsen bieden langs beide kanten van de rijweg en in sommige gevallen een centrale berm waar de druk tijdelijk beperkter is;
- Op diezelfde lanen vermindert het parkeeraanbod naargelang men dichterbij het stadscentrum komt;
- Een erg belangrijke plaats wordt gelaten voor het parkeren ten nadele van de andere verplaatsingswijzen (voetgangers, fietsen en zelfs het openbaar vervoer).

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- De vermindering van het transitverkeer in de De Merodestraat die niet aangepast is aan het verkeer dat er doorgaat;
- De behandeling van gevaarlijke kruispunten Gerij-Luttrebrug en Luttrebrug-Van Volxem door:
  - o Het beveiligen van de oversteekplaatsen voor actieve verplaatsingswijzen;
  - o Het verbeteren van de duidelijkheid voor alle verplaatsingswijzen.
- De creatie van een fietsinrichting in de Wielemans Ceuppenslaan, waar er heden geen te vinden is;
- De verbetering en beveiliging van de bestaande fietsroutes in de Koningslaan en de Van Volxemlaan;
- De vermindering van het aanbod aan autoparkeerplaatsen en het versterken van het alternatief aanbod aan gedeelde voertuigen, om de bezetting van de openbare ruimte voor het parkeren te beperken;
- Bij gebrek aan mogelijke actie inzake het aanbod en de trajecten van het openbaar vervoer, dient de verduidelijking van de trajecten naar de verschillende haltes in de perimeter te worden beoogd.

TOEVOEGING BIJ SECTIE 2.7: OPENBAAR VERVOER

Onderhavig luik werd opgesteld na de overlegprocedure, namelijk het openbaar onderzoek en de Overlegcommissie. Bepaalde specifieke punten van het Milieueffectenrapport (MER) van het Duurzaam Wijkcontract (DWC) Wiels-aan-de-Zenne werden diepgaander onderzocht, waardoor verschillende toevoegingen noodzakelijk waren. De sectie 2.7 "Mobiliteit" (en meer bepaald het luik openbaar vervoer) is een van die toevoegingen.

Deze toevoeging verstrekt bijkomende inlichtingen in verband met het nieuwe Busplan van de MIVB.

De diagnose van het MER toont aan dat, hoewel de perimeter van het DWC Wiels een tamelijk goede toegankelijkheid tot het openbaar vervoer biedt, de wijk toch te lijden heeft van een gebrek aan bediening in haar centrum.

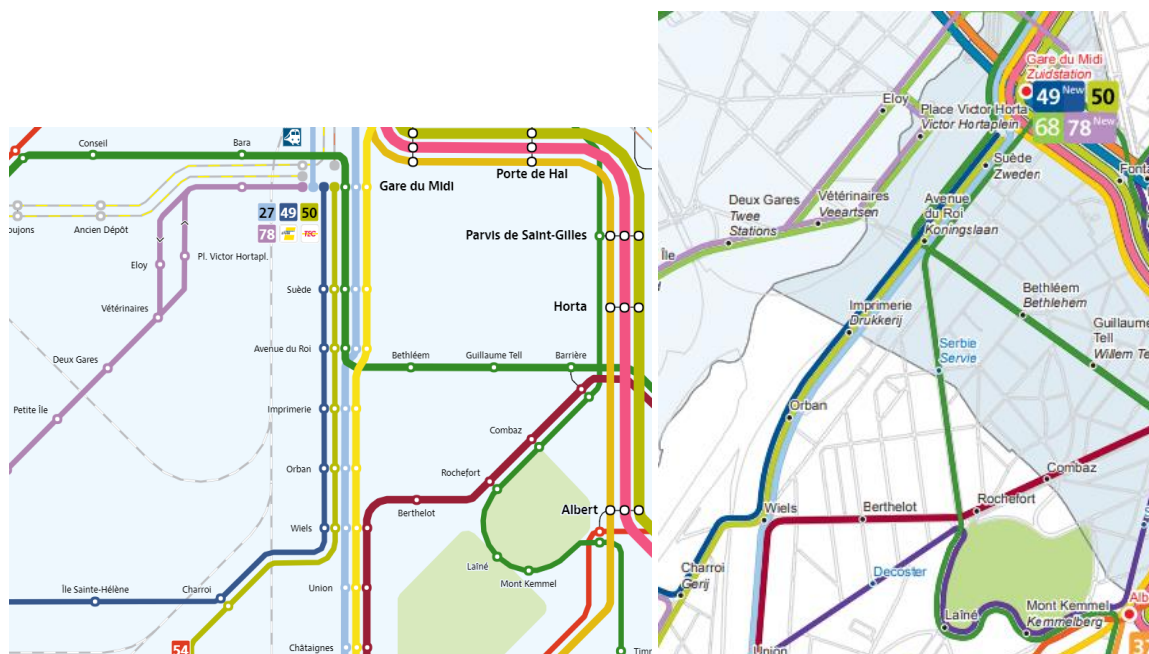
De Sint-Antoniuswijk bijvoorbeeld heeft geen enkele halte van het openbaar vervoer.

Ter herinnering:

- De perimeter is erg goed verbonden aan de rand van de perimeter via tramlijnen (32, 82, 81 en 97)
- De buslijnen (49 en 50) rijden enkel op dezelfde as als de tramlijnen in plaats van een bijkomende dienst te verlenen.

Vanaf 2018 zal de MIVB geleidelijk aan een nieuw Busplan voor Brussel invoeren. Op het niveau van de perimeter van het DWC Wiels is geen enkele wijziging van de bediening op de trajecten voorzien. In het hart van de wijken is er nog steeds geen rechtstreekse bediening door het openbaar vervoer.

De kaarten hieronder tonen de netwerken van de MIVB in 2017 en volgens het "Busplan 2018".

Afbeelding 8: Plan van de netwerken van de MIVB in de bestaande situatie en verwachte situatie volgens het Busplan 2018 (bron: MIVB)

Het nieuwe Busplan zoals gepland biedt zo geen enkele verbetering voor de bewoners en andere gebruikers. Vanuit de woonwijken moet men te voet naar de hoofdwegen gaan om de haltes van het openbaar vervoer te bereiken.

De verwezenlijking van de acties die gepland zijn in het DWC zal mogelijks sommige huizenblokken beter verbinden met het openbaar vervoer via kortere verbindingen die echter van tijdelijke en plaatselijke aard zijn.

Het is niet de bedoeling van het DWC en het MER van het DWC om zich in de plaats te stellen van de uitbater van het openbaar vervoersnet, maar **om te wijzen op de vastgestelde zwakheid van de bediening en de mogelijkheid om het traject van de buslijnen aan te passen in vraag te stellen** met het oog op een betere bediening van de wijk en een complementariteit met de tramlijnen.

De buslijnen 49 en 50 hebben hun terminus aan het Zuidstation en zij volgen een traject langs de Van Volxem- en Fonsnylaan om deze bestemming en aansluitingspool te bereiken. Dezelfde bediening is mogelijk (identiek in de betrokken perimeter) via de tramlijnen 32 en 82. Er is **op dit traject een dubbel aanbod**.

Het is dan ook opportuun om, in het kader van de uitvoering van het Busplan, de haalbaarheid van de wijziging van het traject van de buslijnen 49 en 50 in vraag te stellen:

- Via de De Merodestraat;
- Vanaf het kruispunt Wiels (met de Van Volxemlaan);
- Tot aan de Koningslaan (de lijnen die dan aansluiten op de Fonsnylaan)

Deze optie **zou toelaten om het huidig aanbod aan te vullen en tegemoet te komen aan de mobiliteitsbehoefte** van de bewoners.

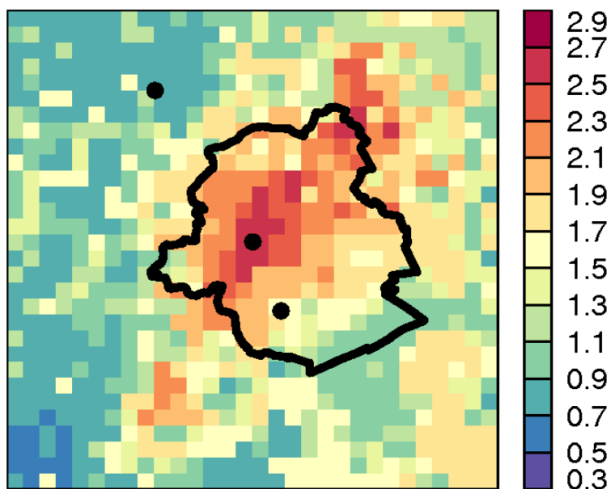
We merken echter de volgende aandachtspunten op:

- De uitbating zou moeten gebeuren via de De Merodestraat in de twee verkeersrichtingen: een niet-symmetrische uitbating (een richting via de Van Volxemlaan / een richting via de De Merodestraat) zou het aanbod weinig duidelijk en ten slotte ook weinig aantrekkelijk maken voor de gebruikers;
- De De Merodestraat moet een belangrijke fietsroute herbergen en moet ingericht worden om het verkeer te beperken. Het busverkeer in de twee richtingen en de verwezenlijking van haltes zal compatibel moeten zijn met de geplande nieuwe functies;
- Er zal een dienstniveau (commerciële snelheid) moeten gewaarborgd worden, wat de vermindering van het verkeer en het parkeren in de De Merodestraat inhoudt.

Tot slot betekent de invoering van het toekomstige Busplan van de MIVB een gelegenheid om het hart van de wijken beter te bedienen. De wijziging van de trajecten lijkt, hoewel ze weinig of geen invloed heeft op de huidige uitbating (in tegendeel, het aanbod zal verbeterd worden), echter weinig evident om een aantrekkelijk aanbod (niveau van de dienst en symmetrie) en een goede verdeling van de verplaatsingswijzen (FietsGEN) te waarborgen.

2.8 KLIMAATFACTOREN

Stedelijk hitte-eiland

Afbeelding 9 : Nachtelijk gemiddeld stedelijk hitte-eiland gedurende 30 jaar (1961 - 1990) (bron: Hamdi R. (2014). *Impact des changements climatiques dans les villes : Contraste entre stress thermique urbain et rural*)

Het algemeen klimaat van de perimeter van het DWC is identiek hetzelfde als dat van het hele Gewest. Het studiegebied daarentegen ligt in het oranje/rood gebied op de afbeelding hierboven. Het hitte-eilandeffect heeft dus betrekking op de perimeter van het DWC.

Wind

De perimeter van het DWC ligt in de Zennevallei, in een windgang die de vallei volgt. Daarenboven vergemakkelijkt het bijna ontbreken van fysieke obstakels in een deel van de perimeter (spoorweggebied) de luchtverplaatsing.

De kwestie van de wind moet eerder bestudeerd worden bij nieuwe constructies.

Energie

Er bestaat geen enkel duidelijk gegeven inzake de energieproductie op het niveau van de perimeter van het DWC.

Volgens de gegevens van het BISA, in 2013, was huisvesting de voornaamste energieverbruikende sector van het BHG met 39,0 % van het totaal.

Er is geen enkel exact gegeven inzake het energieverbruik op het niveau van de perimeter van het DWC voorhanden, behalve de luchtthermografieën, die met enige voorzorg moet geanalyseerd worden omdat zij dateert van 2008.

Meerdere gebouwen leken bij deze uitgevoerde metingen slecht geïsoleerd:

- De openbare bibliotheek van Vorst in de De Merodestraat;
- De collectieve tuin met een uitrusting, Drukkerijstraat; de uitrusting dateert echter van na de uitvoering van deze thermografie. Zij dateert van 2015 en haar prestaties zijn waarschijnlijk correct;

- Het opleidingscentrum van de Plaatselijke Opdracht van Vorst, Fierlantstraat 80; ook een nieuw gebouw opgeleverd in de herfst van 2017.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- Het gebruik van materialen met een natuurlijke en hoge albedo om minder zonnestralen op te vangen bij elk project dat de herstelling van bekledingen integreert, vooral in de openbare ruimte. Deze uitdaging geldt voor de hele perimeter van het DWC. Dit laat toe om het stedelijke hitte-eilandeffect te verminderen;
- De zo vlug mogelijke begroening van daken en gevels, wat ook toelaat om het stedelijke hitte-eilandeffect te verminderen;
- Het aanmoedigen van het gebruik van zachte verplaatsingswijzen om de emissie van broeikasgassen te kunnen beperken;
- De prioritering van de installatie van systemen voor energieproductie bij de herinrichting van daken door het programma van het DWC, met het oog op het plaatselijk produceren van hernieuwbare energie. De voorbeeldfunctie van de overheden bevorderen door acties te concentreren op de gebouwen die eigendom zijn van de gemeente;
- De verbetering van de energieprestaties (isolatie, productie van hernieuwbare energie, enz.) van de gebouwen verbeteren bij renovatiewerken, door voorrang te geven aan acties op de slecht geïsoleerde gemeentelijke gebouwen (openbare bibliotheek van Vorst in het bijzonder).

2.9 LUCHT

Atmosferische vervuilingen

Het dichtstbij gelegen telemetrische station is dat van Molenbeek – Sluis 11. Dit meetstation is representatief voor een stadsomgeving met industriële activiteiten, woningen en druk verkeer, wat ook het geval is voor de perimeter van het DWC. Het meet onder andere de typische verontreinigende gassen van stadsgebieden: ozon, stikstofoxiden, zwaveldioxide, koolstofmonoxide en fijnstof.

Geurhinder

Er vindt enkele industriële activiteit die geurhinder kan veroorzaken plaats in de perimeter. Er werd ook geen noemenswaardige geurhinder opgemeten tijdens de bezoeken van de ABO-experten aan de perimeter op 06/10 en 19/10/2017.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- Het aanmoedigen van het gebruik van zachte verplaatsingswijzen om de emissie van broeikasgassen te kunnen beperken;
- De prioritering van de installatie van systemen voor energieproductie bij de herinrichting van daken door het programma van het DWC, met het oog op het plaatselijk produceren van hernieuwbare energie. De voorbeeldfunctie van de overheden bevorderen door acties te concentreren op de gebouwen die eigendom zijn van de gemeente;
- De verbetering van de energieprestaties (isolatie, productie van hernieuwbare energie, enz.) van de gebouwen verbeteren bij renovatiewerken, door voorrang te geven aan acties op gemeentelijke gebouwen (in het bijzonder de bibliotheek in de De Merodestraat).

2.10 GELUIDS- EN TRILLINGSHINDER

Verkeerslawaai

De hele perimeter van het DWC Wiels aan de Zenne ligt in een dichtbevolkte omgeving en heeft te kampen met geluidsniveaus rond het gewestelijk gemiddelde. Wij moeten echter een onderscheid maken tussen:

- het hart van de wijken die hoofdzakelijk residentieel zijn en bestaan uit 2-gevelhuizen die in het algemeen kalme gevels bieden binnen huizenblokken. Het verkeer is er wel aanzienlijk, maar kan niet worden vergeleken met de grote grootstedelijke wegen;
- de grote verkeersassen zoals de Van Volxemlaan, Koningslaan, Luttrebruglaan, Wielemans Ceuppenslaan en de De Merodestraat die een grotere invloed hebben op de bevolking. De hinder verbonden met het verkeerslawaai is er veel groter.

Men dient op te merken dat in een dichte omgeving die, zoals de bestudeerde perimeter, assen afgelijnd door een continue bouwlijn vertoont, de geluidshinder vooral “geconcentreerd” blijft op de assen dankzij de gebouwen die als afscherming fungeren. Daarom blijven hun randen, hoewel erg hoge niveaus worden vastgesteld op de voornoemde grote assen (Lden boven 65 dB(A)) in het algemeen onder de drempel van 55 dB(A). De grote kruispunten veroorzaken eveneens lawaaihinder.

Spoorweglawaai

De impact van lawaai te wijten aan het spoorwegverkeer heeft slecht betrekking op een klein deel van de perimeter. Deze is merkbaar in de onmiddellijke nabijheid van de sporen van lijn 124. Deze impact is sterk gelokaliseerd, maar waar er een impact is, is deze groot met geluidsniveaus die in het algemeen hoger zijn dan 70 dB(A) langsheen de sporen en tussen 55 en 65 dB(A) in de nabijheid. Hoewel deze bron van overlast slechts weinig bewoners van de perimeter treft, is de overlast voor de getroffen bevolking in het algemeen groter dan de verkeershinder.

De perimeter van het DWC Wiels aan de Zenne is rechtstreeks betrokken bij de problematiek van het spoorweglawaai gezien hij omringd is door sporenbundels die de Noord-Zuidverbinding van het BHG vormen.

Andere bronnen van geluids- en trillingshinder

De perimeter van het DWC Wiels aan de Zenne is nogal beschermd tegen overlast verbonden met het luchtverkeer. Dit vormt geen uitdaging voor de wijk.

De activiteiten in de wijk veroorzaken weinig geluidshinder. De hinder wordt verdoezeld door het algemeen geluidsmilieu dat wordt gedomineerd door het verkeerslawaai.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- De vermindering van het transitverkeer door onaangepaste of oververzadigde straten: Luttrebruglaan, Wielemans Ceuppenslaan, Van Volxemlaan, Koningslaan, De Merodestraat);
- De reorganisatie van de werking van de kruispunten Gerij-Luttrebrug en Luttrebrug-Van Volxem om de geluidsimpact op de aangrenzende woningen te beperken;
- De invoering van akoestische beschermingsmaatregelen bij een toename van de frequentie van de treinen op lijn 124.

2.11 MATERIËLE GOEDEREN

Afvalbeheer

Er zijn sluikestorten te vinden in de perimeter, meer bepaald in de buurt van het Moeras Wiels. De braakliggende ruimten zijn dan ook bijzonder gevoelig voor sluikestorten.

Afbeelding 10: Sluikstorten rond het Moeras Wiels (ABO)

Polyvalentie en aanpassingsvermogen van de gebouwen

De perimeter bestaat voornamelijk uit twee types gebouwen:

- De residentiële gebouwen, bestaande uit Brusselse huizen;
- De meer industriële gebouwen, met grote constructies en vaak gelijkvloers.

Deze gebouwen zijn typologisch erg gekenmerkt voor de activiteit die zij herbergen, en zijn dus weinig aanpasbaar voor andere bestemmingen. Dit is ook te wijten aan de ouderdom van de gebouwen.

Gebruik van de materialen

Het is in deze fase niet relevant om het gebruik van de materialen in de perimeter te analyseren. Deze kwestie zal worden geanalyseerd op het niveau van het project gedragen door het programma van het DWC. Gezien de ouderdom van het gebouwenpark kan men echter vermoeden dat het kwaliteitsmaterialen biedt (bakstenen, hout) die men bij afbraak kan recupereren om te gebruiken in nieuwe constructies

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- Het heractiveren van de verlaten ruimten in het Gerijgebied en zo de mogelijkheden voor sluishorten verminderen. Het Wielsgebied zou moeten gereactiveerd worden in het kader van het SVC, en bovendien ook via andere projecten;
- Het opzetten van sociale projecten die de afvalproblematiek behandelen om de bevolking van de perimeter te sensibiliseren voor en te informeren over dit probleem;
- Polyvalente gebouwen bouwen met een goede converteerbaarheid, dit wil zeggen die verschillende bestemmingen kunnen herbergen (woningen, kantoren, productieactiviteiten, enz.) zonder dat aanzienlijke verbouwingswerken vereist zijn en aldus het geproduceerde afval kan worden verminderd;
- Het gebruik van zo veel mogelijk duurzame kwalitatieve materialen, afkomstig van recuperatie, recycling en hergebruik, om de ecologische voetafdruk te verkleinen en de levensduur van de nieuwe constructies te verbeteren.

2.12 ERFGOED

Architecturaal erfgoed

Binnen de perimeter van het Duurzaam Wijkcontract werden vijf gebouwen opgenomen in de lijst van beschermd erfgoed in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

- Voormalige Brouwerij Wielemans Ceuppens (monument), zogenaamd Blomme-gebouw, brouwzaal, machinezaal van 1903, Van Volxemlaan 354, huidig Museum voor hedendaagse kunst “Wiels”;
- De twee kantoorgebouwen van de voormalige Brouwerij Wielemans Ceuppens (monumenten), Van Volxemlaan nummers 364-366-372, gekend onder de naam Brass (nr. 364) en Métropole (nrs. 366 en 372);
- De bioscoop Movy Club (bescherming), Monnikenstraat 21;
- Een herenhuis in beaux-artsstijl en zijn tuin (monument), Koningslaan 164.

Ondanks het geklasseerd of beschermd statuut van deze onroerende goederen moet aan de staat van een deel ervan en hun herwaardering bijzondere aandacht worden besteed.

- De Gerijbrug;
- Een van de kantoorgebouwen van de vroegere brouwerij;
- De Sint-Antonius van Paduakerk.

Cultureel erfgoed

Een aanzienlijk deel van het gebied gelegen tussen de Wielemans Ceuppenslaan, de Van Volxemlaan en de Théodore Verhaegenstraat is opgenomen in het GCHEWS. Dit betekent dat er beperkingen van toepassing kunnen zijn, meer bepaald bij het ontwerp tot wijziging van de bouwprofielen van gebouwen.

Dit binnen de beperkte perimeter van het Duurzaam Wijkcontract en meer specifiek is er een aanzienlijke aandeel aan onderzoek naar muurschilderingen.

Natuurlijk erfgoed

Binnen de perimeter van het Duurzaam Wijkcontract staan drie opmerkelijke bomen. Twee ervan staan in de tuin van het herenhuis dat beschermd is als monument, de tweede is een *Acer platanoides* (Noorse esdoorn). De laatste opmerkelijke boom langs de kant van de Wielemans Ceuppenslaan is een *Fraxinus excelsior*. De drie opmerkelijke bomen van de perimeter staan in een huizenblok en zijn niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte.

Archeologisch erfgoed

Binnen de perimeter van het DWC worden twee elementen van het archeologisch erfgoed opgetekend:

- Een geïsoleerde vondst, op de gemeentegrens tussen Vorst en Sint-Gillis, ter hoogte van de Van Volxemlaan: een vuursteenscherf;
- Een gelokaliseerde site met plan, met een uitbreidingsgebied van de site, gelegen in de Vuurstraat: een middeleeuwse hoeve die werd vernietigd in 1921.

Milieu-uitdagingen

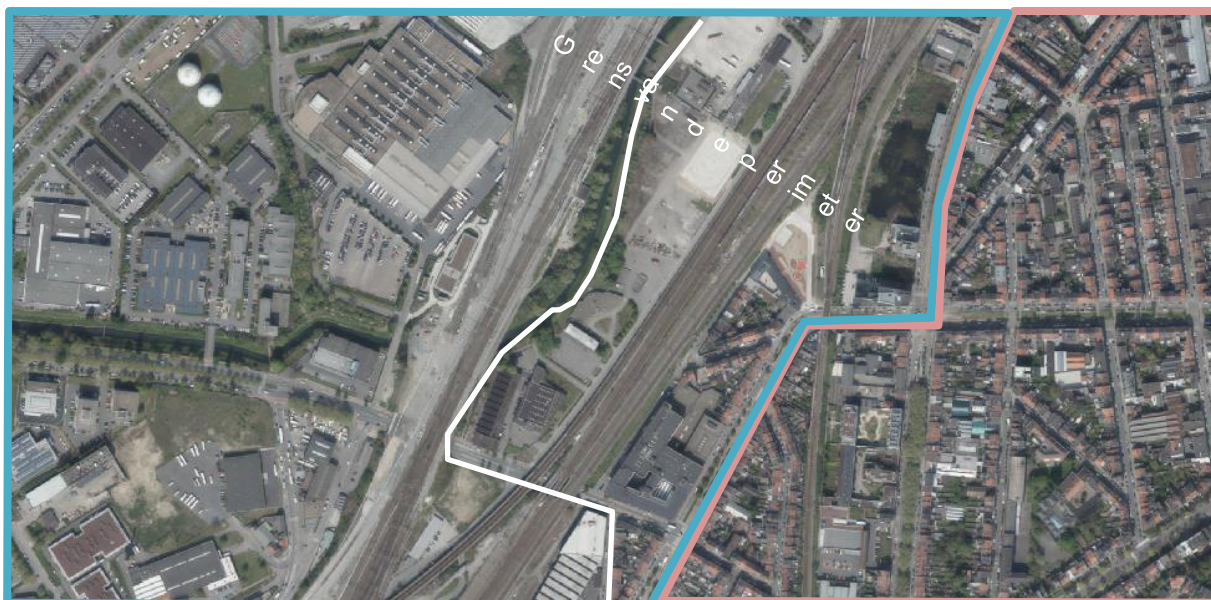
De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- De te besteden aandacht aan eventuele werkzaamheden aan de ondergrond, zoals de bouw van funderingen, ingeval een project gelegen is in het uitbreidingsgebied van de archeologische site in de Vuurstraat, om eventuele elementen van het erfgoed te kunnen recupereren tijdens de werken;
- De bescherming van de opmerkelijke bomen indien een project hen zou kunnen beïnvloeden en hen, indien mogelijk, valoriseren;
- De steun aan burgeracties voor de ontwikkeling van artistieke activiteiten, en meer bepaald graffiti, in het kader van de grote jonge bevolking in de perimeter. Dit kan voordelen opleveren op esthetisch vlak, maar ook leiden tot een betere toe-eigening van het grondgebied.

2.13 LANDSCHAPPEN

Bebouwd kader

Het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) definieert woongebieden, gemengde gebieden evenals industriegebieden die in het algemeen een volledig huizenblok bestrijken. Deze bestemmingen van rechtswege vertalen zich binnen het huizenblok door inplantingen en typologieën van gebouwen van verschillende aard.

Afbeelding 11: Voorstellingen van het bebouwd kader van de perimeter van het DWC, opmerkelijk is dat op de datum van deze foto het park Divercity nog niet aangelegd was (bron: BruGIS, 2017)

Industriële omgeving: lage dichtheid, grote gebouwen, treinsporen

Residentiële omgeving: sterke dichtheid, 2-gevelhuizen met appartementen, weinig lege ruimten

Openbare ruimte

Er worden vijf verzamelruimten geteld in de perimeter van het DWC: het Sint-Antoniusvoorplein, het Orbanplein, het park Divercity, de ruimte boven het sportcentrum Vroege Groenten, het speelplein op de kruising van de Vuurstraat en de Brits Tweedelegerlaan.

Er is er ook een in de onmiddellijke omgeving van de perimeter van het DWC, namelijk het park van Vorst. Een zevende zou moeten ingericht worden in het kader van het SVC 04 (Stadsvernieuwingscontract Koningslaan) en het omvat het park van de Voor-Zenne evenals de esplanade tussen Wiels en Brass. Merk ook de aanwezigheid van een semi-openbare wintertuin op in de Drukkerijstraat.

Zoals reeds werd vermeld is de perimeter erg mineraal. Er is een groot gebrek aan groene ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek, ondanks de aanwezigheid van het park van Vorst in het oosten en recente en lopende projecten (park Divercity, semi-openbare tuin in de Drukkerijstraat en het toekomstig project van het park van de Voor-Zenne). Daarenboven beperkt de grote barrière gevormd door de spoorweginfrastructuur de toevloed over een deel van de perimeter aanzienlijk.

Stadslandschap

Hoewel er een reeks perspectieven zijn, wordt het merendeel van de grote boomrijke assen, namelijk de Van Volxemlaan, de Wielemans Ceuppenslaan en de Koningslaan, belemmerd door de boomkruinen. Maar het opmerkelijkst in het Duurzaam Wijkcontract zijn de spoorlijnbarrières. Deze barrières zijn zowel visueel als fysiek aanwezig voor de gebruiker.

Meerdere gebouwen dienen ook als afspeerpunt of herkenningspunt omwille van hun verticaliteit zoals de Sint-Antonius van Paduakerk, het Centrum voor Hedendaagse Kunst Wiels, het gebouw van de Wild Gallery (Diamant Boart) en de woontoren in de Vuurstraat.

Milieu-uitdagingen

De milieu-uitdagingen die werden geïdentificeerd na deze stand van zaken zijn:

- De verstedelijking van het gebied Vroege Groenten-Luttrebrug op coherente wijze, als een stedelijk en landschapsgeheel;
- De aanleg van een nieuwe as tussen de wijken tussen het Sint-Antoniusvoorplein en de Luttrebruglaan langs het Museum voor Hedendaagse Kunst Wiels die de verbindende factor van de verschillende openbare ruimten van het DWC is;
- De valorisatie van de binnenterreinen van huizenblokken om de leefruimte die beschikbaar is voor de bevolking te kunnen vergroten en een deel van een toekomstig natuurlijk erfgoed dat rijker is dan het bestaande te kunnen herbergen in de ruimten waar dit mogelijk is: in eerste instantie op het binnenterrein van het huizenblok van het sportcentrum Vroege Groenten, en naargelang de mogelijkheden in de holle kiezen en bestaande stadsmoestuintjes;
- Het zoveel mogelijk wegwerken van de spoorlijnbarrières tussen de verschillende gebieden van het DWC, via het kwalitatief verbeteren van de visuele perspectieven op dit niveau: kruispunt Luttrebrug-Van Volxem en de spoorwegbruggen;

Steun aan culturele en artistieke initiatieven binnen het DWC om de aanleg van een landschap dat het eigen is te initiëren, door bijvoorbeeld, en naargelang de mogelijkheden, het integreren van de culturele centra en burgercollectieven van de perimeter.

2.14 MILIEUEIGENSCHAPPEN VAN DE GEBIEDEN DIE WAARSCHIJNLIJK AANZIENLIJK GETROFFEN ZULLEN WORDEN DOOR HET WEERHOUDEN PROGRAMMA VAN HETDWC

Beschermde natuurgebieden : De perimeter van het DWC ligt niet in de nabijheid van enig natuurlijk reservaat, bosreservaat of Natura 2000-gebied.

Gebieden van culturele, historische, esthetische waarde of voor stadsverfraaiing (GCHEWS) bepaald in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP): Het GBP definieert GCHEWS (aangeduid met arceringen op de afbeelding hiernaast) waarvoor bijzondere voorwaarden zijn bepaald teneinde de culturele, historische of esthetische kwaliteiten van deze gebieden te beschermen of te valoriseren of om hun verfraaiing te bevorderen.

Afbeelding 12: GCHEWS binnen de perimeter van het DWC (bron: BruGIS)

Overstromingsgebieden: Daar hij in het stroomgebied van de Zenne ligt, is de perimeter van het DWC onderhevig aan een groot overstromingsrisico. Hiermee moet dus rekening gehouden worden in het programma. Het risico wordt eerder versterkt door de hellingsgraad en de ondoorlaatbaarheid van de perimeter. Het topografisch laag liggende gebied dat overeenstemt met de noordwestelijke helft van de perimeter, heeft dus te kampen met terugkerende overstromingen die te wijten zijn aan het volume afvloeiwatervan en de verzadiging van het rioolnetwerk dat het moet opvangen.

De kaart van overstromingsrisico's geeft de gebieden aan die mogelijks kunnen te maken hebben met overstromingen van zwakke, gemiddelde of grote omvang en frequentie (zwak, gemiddeld of hoog risico) ten gevolge van het overlopen van waterlopen, afvloeiwatervan, opstuwning van de riolen of het tijdelijk stijgen van de grondwaterstand. Deze kaart heeft geen reglementaire waarde⁷, maar geeft toch de gebieden aan die het gevoeligst zijn voor overstromingen. De verstedelijking van de braakliggende gebieden van de perimeter zou de risico's nog kunnen verergeren door nieuwe oppervlakten waterafstotend te maken.

2.15 MILIEUPROBLEMEN VERBONDEN MET HET PROGRAMMA, IN HET BIJZONDER DEZE BETREFFENDE DE GEBIEDEN DIE VAN BIJZONDER BELANG ZIJN VOOR HET MILIEU

Er ligt geen enkel natuurlijk reservaat, bosreservaat of Natura 2000-gebied in de nabijheid van de perimeter van het DWC.

---

⁷ Het WBP 2016-2021 bepaalt als prioritaire actie PA 5.17 "De aanpassing van bouwwerken en infrastructuur in overstromingszones door middel van regelgeving opleggen", door meer bepaald van de kaart met overstromingsgebieden een instrument met een reglementaire draagwijdte te maken.

2.16 MILIEUPROBLEMEN DIE VERBAND HOUDEN MET DE INSCHRIJVING IN HET PLAN, GEBIEDEN WAARIN DE VESTIGING VAN ONDERNEMINGEN TOEGELATEN IS DIE EEN RISICO OP ZWARE ONGEVALLLEN INHOUDEN WAARBIJ GEVAARLIJKE STOFFEN BETROKKEN ZIJN IN DE ZIN VAN RICHTLIJN 96/82/EG

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er vier ondernemingen, geklasseerd als SEVESO-onderneming (lage drempel of hoge drempel) (een hoge drempel en drie lage drempels), met een risico op zware ongevallen waarbij gevaarlijke stoffen betrokken zijn:

- Lukoil Belgium: Ze ligt op de Vilvoordsesteenweg 21 te Brussel. Deze site voor de opslag van brandstoffen wordt geklasseerd als hoge drempel;
- Total Belgium: Ze ligt op de Vilvoordsesteenweg 214 te Brussel. Deze site voor de opslag van stookolie en diesel wordt geklasseerd als lage drempel;
- Comfort Energy: Ze is gevestigd op de Vaartdijk 52 te Anderlecht. Deze site voor de opslag van stookolie wordt geklasseerd als lage drempel;
- Varo Energy Belgium: Ze is gevestigd op de Vaartdijk 1-3 te Anderlecht. Deze site voor de opslag van stookolie wordt geklasseerd als lage drempel.

Geen ervan ligt binnen de perimeter van het DWC, maar twee liggen er in de nabijheid: COMFORT ENERGY en VARO ENERGY, gelegen in Anderlecht, aan de rand van het kanaal, op respectievelijk 800 en 680 meter van de perimeter van het Gerijgebied binnen de perimeter van het DWC. De perimeter ligt echter niet in het kwetsbare gebied rond de sites, want deze liggen ver genoeg verwijderd.

Er wordt geen enkel milieuprobleem verwacht met betrekking tot de ondernemingen die een risico op een zwaar ongeval zouden inhouden.

3 SITUATIE LANGS HET WATER

Om de toekomstige effecten van het programma van het DWC Wiels aan de Zenne te kunnen evalueren, ontwikkelt dit milieueffectenrapport ook een analyse van de situatie langs het water. Deze stemt overeen met het vooruitzicht van wat de perimeter van het DWC zou zijn bij niet-uitvoering van het programma, dit wil zeggen de verwachte situatie, met afloop in 2025, en met een onveranderd reglementair kader. Deze situatie vormt het “nulalternatief” van het MER.

Omdat de situatie langs het water identiek is aan die in het effectenrapport is ze niet opgenomen in dit addendum. Raadpleeg hoofdstuk 3 van het milieueffectenrapport voor meer informatie.

4 WIJZIGING VAN HET PROGRAMMA DWC WIELS AAN DE ZENNE

4.1 HERHALING EN WIJZIGING VAN DE INHOUD VAN HET PROGRAMMA VAN HET DWC

Het programma is verdeeld in drie interventiehoofdpolen: Sint-Antonius, Wiels en het Gerijgebied. Ter aanvulling is de uitvoering van transversale operaties en socio-economische projecten voorzien om de hele perimeter te bestrijken.

De **Sint-Antonius**wijk is erg dicht en biedt weinig actiemogelijkheden. Dit laat zich voelen door het kleine aantal voorgestelde tussenkomsten, slechts drie. Zij betreffen de Sint-Antonius van Paduakerk en de aanpalende openbare ruimte, waarvan de kwaliteit niet in overeenstemming is met haar potentieel.

Het statuut van Gebied van Gewestelijk Belang en de vrije ruimten van het **gebied Wiels** maken er een belangrijke pool van in de perimeter. Er zijn reeds projecten voorzien en in ontwikkeling en het programma van het DWC stelt een verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimten voor, meer bepaald in verband met het toekomstig park van de Voor-Zenne, ontwikkeld door het Stadsvernieuwingscontract. De nadruk wordt ook gelegd op het kruispunt tussen de Van Volxem- en de Wielemans Ceuppenslaan, dat een reële verbinding is binnen de perimeter. Een grondmogelijkheid op de site van de Fortisbank op een hoek van het kruispunt bood een uitstekende valorisatiemogelijkheid.

Ten derde biedt het programma van het DWC een aanzienlijke heraanleg van het **Gerijgebied**, een belangrijke grondreserve van de perimeter. Zijn statuut van Stedelijk Industriegebied beperkt de mogelijke bestemmingen. Hoe dan ook, het programma plant om een volledig nieuw park te creëren aan de rand van de Zenne en de aanwezige gebouwen te reactiveren. Er worden eveneens projecten gepland voor het verminderen van de breuken, veroorzaakt door de vervoersinfrastructuren.

De **transversale acties** beogen op hun beurt twee doelstellingen:

- De creatie van toegankelijke woningen waar de grondmogelijkheden dit toelaten;
- De begroening en permeabilisering van de openbare ruimte, bijzonder relevant in een dichte, minerale wijk die onderhevig is aan overstromingen.

Verschillende thema's worden aangepakt door de **socio-economische projecten** van het programma. Men wil de kwaliteit van de gebouwen verbeteren, de zichtbaarheid van de uitrustingen in de perimeter (en de diversiteit van hun gebruikers) versterken, de openbare ruimten activeren (toegankelijkheid, netheid, veiligheid), en de beroepsinschakeling van de kwetsbare bevolking verbeteren. De steun voor de burgerinitiatieven zal een apart werk zijn, met een projectaanvraag bij een bevolking die zich al inzet voor de wijken.

Bepaalde projecten zijn geassocieerd. Dit betekent dat zij opgenomen zijn in het programma, maar geen financiering ontvangen van het DWC. Zij komen voor in het programma met het oog op een coherentie van het geheel van de acties in de perimeter. Hier betreft het de Van Volxemplaen, met een vastgoedproject (site La France) en een project voor de openbare ruimte (oversteekbaarheid en landschapskwaliteit van de laan). Ten slotte zijn er reserveprojecten voorzien, die zullen uitgevoerd worden indien hoofdoperaties niet kunnen verwezenlijkt worden. Het zijn voornamelijk vastgoedprojecten voor het creëren van woningen.

Men dient op te merken dat de perimeter van het Duurzaam Wijkcontract lichtjes aangepast werd om de gebouwen voor de Ceuppenslaan en een driehoekig huizenblok tussen de Sint-Denijsstraat, Gerijstraat en Luttrebruglaan te bevatten.

De nieuwe aanpassingen aan de operaties van bepaalde projectfiches die het voorwerp van onderhavig addendum uitmaken worden als volgt samengevat:

- Schraping van twee woonprojecten:
  - o Vastgoedoperaties D.1.1 en D.1.2 “Aankoop-herverkoop met het oog op het creëren van betaalbare woningen”. Deze operaties verlagen het aantal geplande woningen met 9.

- Wijziging van een operatie met als functie Tewerkstellings- en opleidingscentrum en kinderdagverblijf
  - o Operatie B.2 “Tewerkstellings- en opleidingscentrum en kinderopvang” vervangen door operatie B.2 “Voorziening van collectief belang – Huis van de initiatieven”

- Toevoeging van een gemengde operatie:
  - o D.1.4 “Betaalbare woningen – Kinderopvang – Lokale voorziening”. Door deze nieuwe operatie kunnen 15 extra woningen worden voorzien.

De beschrijving van de inhoud van het programma van het DWC omvat nu 34 projectfiches verdeeld tussen de verschillende assen die eerder werden uiteengezet.

Onderstaande tabel vermeldt alle tussenkomsten, verdeeld volgens het financiële aandeel van het DWC.

De tabel geeft eveneens de typologie beoogd door de tussenkomst (operaties voor herkwalificatie van de openbare ruimte, vastgoedoperaties, verbetering van de milieukwaliteit (inzake de natuur of het waterbeheer), socio-economische acties) evenals het aantal gecreëerde woningen.

Er worden drie categorieën gedefinieerd:

- Volledige financiering door het programma van het DWC;
- Gedeeltelijke financiering door het programma van het DWC, gemengde operatie;
- Geen enkele financiering door het programma van het DWC, geassocieerd project of reserveproject (in dat laatste geval kan een financiering van het DWC worden verkregen).

Om een volledig overzicht van de projecten op te stellen, is deze tabel in haar geheel opgenomen, maar bevat deze de nieuwe wijzigingen van de projectfiches.

Tabel 1: Samenvatting van de inhoud van het programma DWC Wiels aan de Zenne

PROJECTNR.	AARD VAN DE OPERATIE	BETROKKEN PERCELEN	OPERATIE VOOR HERKVALIFICATIE VAN DE OPENBARE RUIMTE	VASTGOEDOPERATIES	VERBETERING VAN DE MILIEUKWALITEIT	SOCIAALECONOMISCHE ACTIES	AANTAL GECREËERDE WONINGEN
<i>Volledige financiering door het programma van het DWC</i>							
A.1	Globaal programmatie- & herinrichtingsonderzoek	22Y7 en openbare ruimte	X	X	X	X	
A.2	Herinrichting kerkomgeving	Niet van toepassing	X		X		
A.3	Speelstraat	Niet van toepassing	X			X	
B.2 ⁸	Uitrusting van collectief belang – Huis van de initiatieven	60B3,60G4		X		X	
B.3 ⁹	Wijksteunpunt	60B3, 60G4				X	
C.3	Activering van het 'Vlindergebouw'	9A5				X	
D.1.1	Aankoop – herverkoop met het oog op het creëren van betaalbare woningen	61B22		X			5
D.1.2	Aankoop – herverkoop met het oog op het creëren van betaalbare woningen	61E19, 61F19, 61G19		X			4
D.1.3	Betaalbare woningen	2G3		X			9
D.1.4	Betaalbare woningen – Kinderopvang – Lokale voorziening	376A		X		X	15
D.2.1	Participatieve studie en verspreide werkzaamheden met het oog op begroening en bodemdoorlaatbaarheid	Niet van toepassing	X		X		
D.2.2	Gevelbegroening	Niet van toepassing	X		X		
D.2.3	Agoraspace	n.b.	X				
E.1	Thema nr. 1: De kwaliteit van de bebouwing verbeteren	Niet van toepassing				X	
E.2	Thema nr. 2: De zichtbaarheid en toegankelijkheid van de voorzieningen en het verenigingsleven versterken	Niet van toepassing				X	
E.3	Thema nr. 3: De openbare ruimte activeren	Niet van toepassing				X	
E.4	Thema nr. 4: De tewerkstelling begeleiden	Niet van toepassing				X	

⁸ Dit project droeg het nummer B.3 in het MER en werd aangepast naar B.2

⁹ Dit project droeg het nummer B.4 in het MER en werd aangepast naar B.3

E.5	De Wielemans Ceuppenslaan duurzaam activeren	Niet van toepassing		X		X	
E.6	Burgerinitiatieven	Niet van toepassing				X	
E.7	Projectleider	Niet van toepassing				X	
E.8	Technische opvolging van de projecten	Niet van toepassing				X	
E.9	Coördinatie van de socio-economische acties	Niet van toepassing				X	
E.10	Communicatie en participatie	Niet van toepassing				X	
<i>Gedeeltelijke financiering door het programma van het DWC, gemengde operatie</i>							
B.1.1 ¹⁰	Een nieuwe centraliteit	13C6, 15/03_, 15/02_, 15G2, 15F2	X				
C.1	Masterplan	9K4, 9H4, 9T4, 9R4, 9Z4, 9A5, 9B5, 9X4, 9V4, 9Y4, 314/02B					
C.2	Aanleg van een park langs de Zenne en verbindingen met de Gerijsite	9A5, 9R4, 9K4, 9H4, 9T4, 9V4 en openbare ruimte	X		X		
<i>Geen enkele financiering door het programma van het DWC, geassocieerd project of reserveproject</i>							
B.1.2 ¹¹	De toegang tot de De Merodestraat herinrichten	Niet van toepassing	X				
C.4	De Sint-Denijsverbinding herinrichten	Niet van toepassing	X				
PA.1	De site van la France herinrichten	4C11, 4D11, 4/02, 4P10, 4Z6		X			n.b.
PA.2	Verbetering van de oversteekbaarheid en de landschapskwaliteit van de Van Volxemlaan	Niet van toepassing	X		X		
PR.1	Betaalbare woningen en gemengdheid van de functies	74C2, 74D2, 74F2		X			n.b.
PR.2	Betaalbare woningen en gemengdheid van de functies	73A		X			n.b.
PR.3	Betaalbare woningen en gemengdheid van de functies	33N10, 33H12		X			n.b.
PR.4	Betaalbare woningen en gemengdheid van de functies	27D9		X			n.b.
PR.5	Betaalbare woningen en gemengdheid van de functies	29K6		X			n.b.
PR.6	Betaalbare woningen en gemengdheid van de functies	4S7		X			n.b.
<i>Totaalaantal woningen dat nu voorzien is</i>							24

n.b. = niet bepaald

Niet van toepassing = geen enkel perceelnummer, niet relevant

¹⁰ Dit project droeg het nummer B.1 in het MER en werd aangepast naar B.1.1

¹¹ Dit project droeg het nummer B.2 in het MER en werd aangepast naar B.1.2

 = toegevoegde of gewijzigde operatie in het kader van onderhavig addendum

 = geschrapte operatie in het kader van onderhavig addendum

4.2 BANDEN MET ANDERE RELEVANTE PLANNEN EN PROGRAMMA'S

Deze sectie behandelt de banden tussen de verschillende plannen en programma's (Europese, nationale, gewestelijke en gemeentelijke) met de ontwikkeling van het programma van het DWC Wiels aan de Zenne. Dit zal moeten passen in de geformuleerde strategieën en doelstellingen die overeenstemmen met zijn voorwerp. Enkel de meest relevante plannen en programma's werden in deze sectie opgenomen.

De inhoud van dit hoofdstuk wordt niet vermeld in onderhavig addendum, maar in het Milieueffectenrapport.

5 ANALYSE VAN DE MILIEUEFFECTEN

Dit hoofdstuk beoogt de effecten (negatieve, positieve of neutrale; directe of indirecte) te evalueren van de uitvoering van de recente wijzigingen van operaties van DWC Wiels aan de Zenne die het voorwerp uitmaken van onderhavig addendum. De analyse van het geheel van projectfiches van het DWC is hierin dus niet opgenomen. Deze is opgenomen in het Milieueffectenrapport.

5.1 METHODOLOGISCHE AANPAK

Net zoals bij de milieueffectenbeoordeling van het programma van het Duurzaam Wijkcontract Wiels aan de Zenne werd de milieueffectenbeoordeling van de operaties opgenomen in de gewijzigde projectfiches uitgevoerd volgens drie grote fasen, namelijk:

- **Fase 1:** Evaluatie van het mogelijke effect van de uitvoering van de projecten/tussenkomsten voorzien door het weerhouden programma voor het DWCW (of “programma 2” genaamd) ten overstaan van de uitdagingen opgenomen in de stand van zaken;
- **Fase 2:** Verwezenlijking van een samenvattende tabel van de voorzienbare effecten en algemene interpretatie van de resultaten (“verticale” analyse) per relevante milieuthematiek ten overstaan van het geëvalueerde programma;
- **Fase 3:** Transversale analyse van het hele programma voor de meest relevante thematieken.

Gezien de algemene en strategische aard van het programma van het DWC werd overgegaan tot een evaluatie op globale schaal op basis van **kwantitatieve criteria** aan de hand van een schaal met drie gradiënten. Dit type schaal laat een significant aanvaardbaar en coherent niveau toe ten overstaan van het detailniveau van de tussenkomsten en projecten voorgesteld door het programma.

Deze classificatie van drie niveaus zal gemeenschappelijk zijn voor alle criteria, volgens onderstaand kader:

- **Score “+”**: betekent dat een mogelijk aanzienlijk positief effect wordt verwacht;
- **Score “0”**: betekent dat geen enkel mogelijk aanzienlijk effect wordt verwacht;
- **Score “-”**: betekent dat een mogelijk aanzienlijk negatief effect wordt verwacht.

Aan deze criteria wordt een factor gelinkt om de **directe** of **indirecte** uitdrukking van het effect te verduidelijken. De indirecte uitdrukking betekent dat de uitvoering van de tussenkomst of van het voorgestelde project een reeks acties/maatregelen met zich mee zal brengen die, op hun beurt, mogelijks een effect zullen hebben op de betrokken thematiek.

Elke tussenkomst voorgesteld door de aanpassingen van de operaties van het programma van het DWCW wordt dus hier geëvalueerd. De evaluatie van elke fiche is verdeeld volgens de thematieken en criteria die relevant worden geacht voor onderhavig programma.

Tabel 2: Milieuthematieken en milieusubcriteria gebruikt in de evaluatiefiches

Thematieken	Evaluatiecriteria
Bevolking	Bevolking en demografische ontwikkeling Huisvesting Tewerkstelling en economische activiteit Aanbod aan uitrustingen en openbare diensten Stadslandbouw
Volksgezondheid	Besmettingsvectoren: water, lucht, bodem Leefklimaat, welzijn, veiligheid
Bodem	Hoedanigheid Bodembestemming
Natuur en biodiversiteit	Groen netwerk en Brussels ecologisch netwerk Habitats Ecologisch beheer Opdeling/barrière-effecten Inheemse/invasieve soorten
Oppervlaktewater	Hydrografisch netwerk Kwaliteit van het oppervlaktewater Beheer van het afvalwater Ondoorlaatbaarheid van de bodem/Beheer van het regen- en afvloeiingswater Overstromingsrisico's
Grondwater	Hoeveelheid/opvangen van grondwater Kwaliteit van het grondwater
Mobiliteit	Modale verdeling / verdeling van de openbare ruimte Voetgangersverplaatsingen Fietsersverplaatsingen Openbaar vervoer Plaatselijk autoverkeer Gewestelijk autoverkeer Parkeren Goederen
Klimaatfactoren	Stedelijk hitte-eiland Wind Energie
Lucht	Atmosferische vervuilingen Geurhinder
Geluids- en trillingshinder	Verkeerslawaaï Spoorweglawaaï Andere bronnen van geluidshinder
Materiële goederen	Afvalbeheer Polyvalentie en aanpassingsvermogen van de gebouwen Gebruik van de materialen
Erfgoed	Architecturaal erfgoed Cultureel erfgoed Natuurlijk erfgoed Archeologisch erfgoed

Landschappen	Bebouwd kader Openbare ruimten
--------------	-----------------------------------

Het is nuttig om eraan te herinneren dat een dergelijke studie bedoeld is om op globale en strategische wijze de mogelijke milieueffecten die men verwacht in het kader van de uitvoering van het programma te analyseren. Onderhavige evaluatie zal dus **op een relatief strategisch niveau** blijven omwille van de aard van het programma en de informatie over de acties/projecten die beschikbaar is. De precieze aard van de projecten, hun omvang, hun ruimtelijke concentratie zijn immers nog niet in detail gekend en zullen de verwachte milieueffecten aanzienlijk beïnvloeden.

5.1.1 VASTGESTELDE PROBLEMEN

Het eerste vastgestelde probleem is inherent aan de evaluatie van financieringsprogramma's. De voorgestelde tussenkomsten zijn immers op strategische schaal, en bieden logischerwijs weinig technische ontwerpdetails (dimensionering, precieze locatie, enz.). Daardoor kan de evaluatie van de milieueffecten niet zo gedetailleerd zijn als in het kader van het project zelf.

Het is dus nodig om rekening te houden met deze vastgestelde problemen bij het lezen van de evaluatiefiches.

5.2 IDENTIFICATIE VAN DE MILIEUEFFECTEN VAN DE TUSSENKOMSTEN EN PROJECTEN DIE HET PROGRAMMA VORMEN

5.2.1 EVALUATIEFICHES PER TUSSENKOMST OF PER PROJECT DIE HET PROGRAMMA VAN HET DWC VORMEN

De milieuevaluatie die hierna wordt voorgesteld is een evaluatie van de gewijzigde, toegevoegde of geschrapte “projectfiches” die de recente aanpassingen van het programma weerhouden voor het DWC Wiels aan de Zenne vormen.

Onderhavig addendum heeft dus betrekking op 4 projectfiches, die overeenstemmen met de tussenkomsten in:

- De pool Wiels: fiche B.2¹² (wijziging van de aanvankelijk voorziene operaties) ;
- De transversale operaties:
  - o De vastgoedoperaties: fiches D.1.1 en D.1.2 (schrapping van de aanvankelijke operaties);
  - o De vastgoedoperaties: fiche D.1.4 (nieuwe operatie)

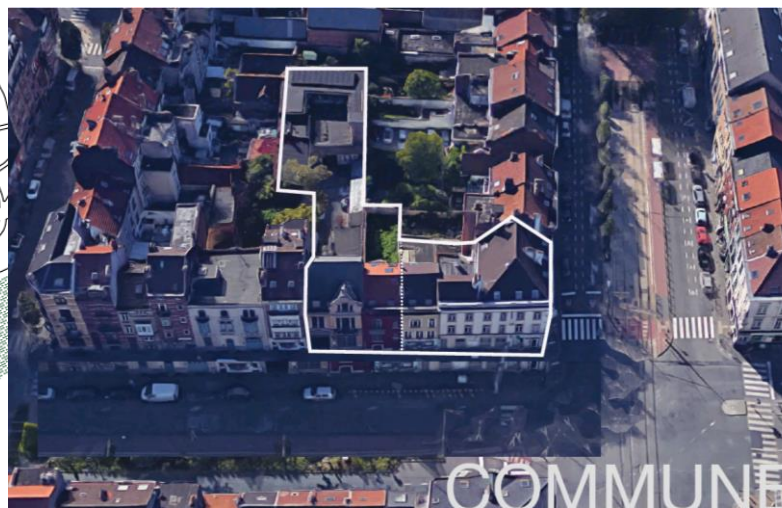
---

¹² ¹² Dit project droeg het nummer B.3 in het MER en werd aangepast naar B.2

EVALUATIEFICHE B.2

UITRUSTING VAN COLLECTIEF BELANG – HUIS VAN DE INITIATIEVEN

Geplande acties	Geplande bouwheer:	Totaal post €	Totaalbedrag project (studies en werken incl. btw)
Een uitrusting van collectief belang creëren voor de ontwikkeling van de burgerinitiatieven Een stedenbouwkundige denkoefening uitvoeren over de gemeentelijke pool bestaande uit de gebouwen aan de Wielemans Ceuppenslaan (1 tot 11) Begroening en doorlaatbaarheid van het binnenterrein van het huizenblok			
Studiekosten (12 % van de werken) Aankoop Voorzieningen van collectief belang	<i>Gemeente Vorst</i>	330.000 € 753.501 € 2.250.000 €	3.333.501 € (DWC)

Relevante onderwerpen	Score	Uitdrukking van de impact	Commentaar
Bevolking			
Bevolking en demografische ontwikkeling	0	/	-
Huisvesting	0	/	-
Tewerkstelling en economische activiteit	+	D	<ul style="list-style-type: none"> - Door de nieuwe voorzieningen kunnen verwante betrekkingen worden gecreëerd. - Dit zal ook kunnen bijdragen aan een nieuwe dynamiek rond de opleidings- en cateringactiviteiten in de wijk.
	+	I	<ul style="list-style-type: none"> - De opleidingsruimten zouden kunnen helpen bij de socioprofessionele inschakeling van werklozen. - De opleidings- en informatieactiviteiten evenals de twee zichtbare ruimten voorzien voor de gebruikers van de uitrusting zouden de ontwikkeling van kleine ondernemingen en zelfstandigen kunnen bevorderen.
Aanbod aan uitrustingen en openbare diensten	+	D	<ul style="list-style-type: none"> - Dit project vergroot het aanbod aan uitrustingen van collectief belang - Er wordt overwogen om ruimten aan te bieden aan plaatselijke verenigingen - De locatie op een hoek van het huizenblok aan de rand van belangrijke wegen is ideaal voor een goede zichtbaarheid van de uitrusting.
Stadslandbouw	0	/	-
Volksgezondheid			
Besmettingsvectoren: water, lucht, bodem	0	/	-
Leefklimaat, welzijn, veiligheid	0/+	I	<ul style="list-style-type: none"> - Door de genderdiversiteit in deze uitrusting aan te moedigen, zal het project over het algemeen een indirecte positieve impact kunnen hebben op het algemeen gevoel van welzijn en veiligheid.

			<ul style="list-style-type: none"> - Het kruispunt zal het voorwerp uitmaken van een verhoogde sociale controle door de mogelijkheid op een avondopening, die het algemeen welzijn verbetert - Het zou ook een grotere gemengdheid van de beroepsinschakeling kunnen toelaten, meer bepaald door zijn actie te concentreren op het vrouwelijk publiek dat proportioneel minder tewerkgesteld is.
	0	I	<ul style="list-style-type: none"> - Dit project wordt uitgevoerd in een overstromingsgebied, in een reeds bestaand gebouw. De impact wordt niet significant geacht, te meer daar het project zou moeten bijdragen tot de vermindering van de overstromingsrisico's.
Bodem			
Hoedanigheid	0	/	-
Bodembestemming	0	D	- De bodembestemming zal evolueren van handelszaak (bank) tot een geheel van diensten en uitrustingen, evenals woningen.
Natuur en biodiversiteit			
Groen netwerk en Brussels ecologisch netwerk	+	D	- Het project voorziet een begroening van het binnenterrein van het huizenblok evenals van de daken, waardoor zowel het groen netwerk als de aanwezigheid van biodiversiteit worden versterkt
Habitats	0	/	
Ecologisch beheer	0	/	
Opdeling/barrière-effecten	0	/	
Inheemse/invasieve soorten	0	/	
Oppervlaktewater			
Hydrografisch netwerk	0	/	-
Kwaliteit van het oppervlaktewater	0	/	-
Beheer van het afvalwater	+	D	- Er wordt voorzien dat het beheer van het afvalwater- en regenwater een voorbeeldfunctie heeft. Het geloosde afvalwater zou dan zoveel mogelijk verdund moeten zijn, dit wil zeggen zonder er regenwater mee te vermengen.

Ondoorlaatbaarheid van de bodem/Beheer van het regen- en afvloeiingswater	+	D	<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt voorzien dat het beheer van het afvalwater- en regenwater een voorbeeldfunctie heeft. Er kan dus een maximale recuperatie van regenwater voor huishoudelijk gebruik worden verwacht.
Overstromingsrisico's	0/+	I	<ul style="list-style-type: none"> - Door een optimaal beheer van het water te voorzien, zou het project moeten bijdragen tot de vermindering van de overstromingsrisico's in de perimeter.
Grondwater			
Hoeveelheid/opvangen van grondwater	0	/	
Kwaliteit van het grondwater	0	/	
Mobiliteit			
Modale verdeling / verdeling van de openbare ruimte: <ul style="list-style-type: none"> - deel van de openbare ruimte voor de zachte verplaatsingswijzen - openbare ruimte afgescheiden of gedeeld tussen de verplaatsingswijzen - gemak en kwaliteit van de verbindingen tussen de verplaatsingswijzen - vervoersalternatieven 	0	/	<ul style="list-style-type: none"> - De reorganisatie van het geheel van gemeentelijke onroerende goederen heeft geen direct of indirect gevolg voor de mobiliteit in het algemeen. - Het project zal gezien zijn ligging het gebruik van zachte verplaatsingswijzen zoals wandelen, fietsen (Villo inbegrepen) en het openbaar vervoer moeten aanmoedigen.
Voetgangersverplaatsingen: <ul style="list-style-type: none"> - creatie van nieuwe trajecten, kwaliteit van de trajecten, reistijd van de trajecten, toegang tot de trajecten - veiligheid voor het wandelen 	0	/	<ul style="list-style-type: none"> - Het project creëert geen nieuwe verbindingen en trajecten. - Het project gaat gepaard met een eerder beperkte toevloed van bezoekers, die echter kwalitatieve en aan PMB aangepaste toegangen vereist.
Fietsersverplaatsingen: <ul style="list-style-type: none"> - nieuwe fietspaden, veiligheid van de trajecten, toegang tot de trajecten - fietsstallingen 	0	/	<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt door dit project geen enkele fietsinfrastructuur gecreëerd. - De nabijheid van het Villo-station moet gevaloriseerd worden om de stroom van en naar het gebouw op te vangen.
Openbaar vervoer: <ul style="list-style-type: none"> - toegang tot het openbaar vervoer - gewijzigde lijnen en haltes 	0	/	<ul style="list-style-type: none"> - Het project heeft geen directe impact op het openbaar vervoer (geen wijzigingen, geen aanzienlijke toevloed verwacht op het OV).

- bijkomende stromen op het OV			- Het gebouw biedt een directe toegang naar het openbaar vervoer die een alternatief biedt dat de voorkeur geniet en moet gevaloriseerd worden om de site te bereiken.
Plaatselijk autoverkeer: - impact op het plaatselijk verkeer (toegang tot de wegen, filevorming, verkeer in de wijken)	0	/	- Het project is zonder voorwerp voor het plaatselijke verkeer; het moet niet gepaard gaan met een stroom bijkomende auto's van en naar de site.
Gewestelijk autoverkeer: - impact op het gewestelijk verkeer (filevorming, verkeer op de grote assen, verzadiging van de kruispunten)	0	/	- Het project is zonder voorwerp voor het gewestelijke verkeer; het moet niet gepaard gaan met een stroom bijkomende auto's van en naar de site.
Parkeren: - druk op het parkeren (vermeerdering of vermindering) - risico op overdracht naar de wegen buiten de perimeter - antwoord op de vraag	0	/	- De nabijheid van het openbaar vervoer, en het Villo-station, moet het gebruik van andere verplaatsingswijzen dan de auto toelaten om zich naar de site van het project te begeven = impact op parkeren is beperkt en zelf onbestaand.
Goederen - organisatie van de leveringen	0	/	- De handelszaak gelokaliseerd op het gelijkvloers mag geen talrijke logistieke stromen met zich meebrengen. - Het is mogelijk om te parkeren in de nabijheid om een levering te doen.
Klimaatfactoren			
Stedelijk hitte-eiland	+	D	- De doorlaatbaarheid en de begroening van het binnenterrein van het huizenblok en de daken zal bijdragen aan de vermindering van de hitte-eilanden
Wind	0	/	
Energie	0/+	/	- Het project beoogt de installatie van systemen die hernieuwbare energie produceren (fotovoltaïsche panelen)
Lucht			
Atmosferische vervuilingen	0	/	
Geurhinder	0	/	

Geluids- en trillingshinder			
Verkeerslawaaï	0	/	
Spoorweglawaaï	0	/	
Andere bronnen van geluids- en trillingshinder	0	/	
Materiële goederen			
Afvalbeheer	0	/	- Het afval zal opgehaald en verwijderd worden op de klassieke manier. Het programma voorziet in dit verband niets speciaals of noemenswaardig.
Polyvalentie en aanpassingsvermogen van de gebouwen	+	/	- Het project kadert in een optiek van circulaire filosofie, en beoogt aldus een exemplarische modulariteit en flexibiliteit van het gebouw en zijn ruimten
Gebruik van de materialen	+	/	- Het project kadert in een optiek van circulaire filosofie, en beoogt aldus een optimaal hergebruik van de materialen en gebruik van duurzame materialen
Erfgoed			
Architecturaal erfgoed	0	/	
Cultureel erfgoed	0	/	
Natuurlijk erfgoed	0	/	
Archeologisch erfgoed	0	/	
Landschappen			
Bebouwd kader	+	I	- De renovatie en activering van deze straathoek zal een visuele positieve impact kunnen hebben op het bebouwd kader van dit kruispunt.
Openbare ruimten	0	/	-

Stadslandschap	+	I	<ul style="list-style-type: none"> - Dit project zou toelaten om, door een straathoek te activeren via een uitrusting, een dynamiek van aftekening van een as tussen de wijken Luttrebrug-Vroege Groenten en het Sint-Antoniusvoorplein op touw te zetten en een lokale kern zoals voorgesteld door het GPDO te versterken.
CONCLUSIE			
<p>Het DWC voorziet de volledige financiering van dit project ten bedrage van 3.333.501 €, hetzij 22,2 % van de beschikbare enveloppe voor het programma van het DWC (15 miljoen euro). Daar het grondbeheer al openbaar is, is de haalbaarheid van dit project erg goed.</p> <p>Het project betreft de creatie van een uitrusting van collectief belang voor de ontwikkeling van burgerinitiatieven, met ruimten bruikbaar als vergader-, conferentie- en tentoonstellingsruimten evenals kantoren en een “coworkingruimte”.</p> <p>Door deze uitrusting van collectief belang kunnen jonge ondernemingen onder begeleiding hun activiteit ontwikkelen, kunnen ze een eigen uitstalraam hebben en opleidingen volgen die de socioprofessionele inschakeling van de bevolking zal vergemakkelijken. De geplande uitrusting zou dus een erg positieve impact moeten hebben op de tewerkstelling en de economische activiteit, door diensten aan te bieden die beantwoorden aan de behoeften van de kwetsbare bevolking, maar ook door te helpen bij het creëren van activiteiten op het grondgebied.</p> <p>De uitrusting wil de genderdiversiteit bevorderen. Dit zal een positieve impact kunnen hebben op het grondgebied dat in die zin te lijden heeft aan een gebrek aan evenwicht. Men verwacht dus een kleine positieve impact.</p> <p>In afwachting van het einde van de werken en de inwerkingstelling ervan, zal het gebouw gebruikt worden als wijkantenne (zie fiche B.4 in het MER).</p> <p>Het geheel van de gemeentelijke onroerende goederen dat moet heringericht worden is geen mobiliteitsproject en heeft dus weinig of geen impact op de mobiliteit op de schaal van de perimeter van het DWC.</p> <p>De aandacht moet dus gefocust zijn op de stromen van en naar van het project. Deze zijn beperkt, vooral overdag, en de lokalisatie in de onmiddellijke nabijheid van het openbaar vervoer en een Villo-station, vormt een gelegenheid om de zachte verplaatsingswijzen en het gebruik van het openbaar vervoer in de kijker te zetten. De nabijheid van de tramlijnen en een belangrijk kruispunt maakt dus het realiseren van een akoestische isolatie noodzakelijk om de waardigheid van het gebouw te garanderen en een comfortabel leefklimaat te bieden aan de toekomstige gebruikers.</p> <p>Het project voorziet een begroening van het binnenterrein van het huizenblok evenals van de daken, waardoor zowel het groen netwerk als de aanwezigheid van biodiversiteit worden versterkt. Het project beoogt de installatie van systemen die hernieuwbare energie produceren (fotovoltaïsche panelen). Zodoende worden er positieve effecten inzake energie verwacht.</p> <p>Het project kadert in een optiek van circulaire filosofie, en beoogt aldus een exemplarische modulariteit en flexibiliteit van het gebouw en zijn ruimten evenals een optimaal hergebruik van de gebruikte duurzame materialen.</p>			

Bovendien is er een voorbeeldfunctie inzake regen- en afvalwater voorzien. Het is dus te voorzien dat de geplaatste systemen zullen toelaten om de lozing van het regenwater in de riolen zo veel mogelijk te beperken en het zoveel mogelijk te hergebruiken voor huishoudelijke behoeften. Dit zal een positieve impact kunnen hebben op het waterbeheer, en bijdragen tot de vermindering van de overstromingsrisico's waaraan de site bovendien onderhevig is.

Tenslotte vindt dit project plaats in een straathoek die slechts gedeeltelijk wordt gebruikt (daar een deel van het gebouw de wijkantenne huisvest). Deze nieuwe activering zal een positieve invloed kunnen hebben op het bebouwd kader, en een duwtje geven aan het vormen van een as tussen de wijk Vroege Groenten en het Sint-Antoniusplein evenals een lokale kern zoals voorgesteld door het GPDO versterken.

AANBEVELINGEN

Verskillende aanbevelingen (niet-exhaustieve) worden hieronder voorgesteld in functie van de milieuthematieken die relevant zijn met betrekking tot de onderhavige projectfiche:

Bevolking:

- Een opleidingsaanbod voorzien in overeenstemming met de behoeften van de perimeter, meer bepaald in verband met de activiteiten die zullen ontwikkeld worden in het Gerijgebied.

Volksgezondheid: /

Bodems: /

Natuur en biodiversiteit: /

Oppervlaktewater:

- Een doelstelling van nullozing van regen- en afvloeiingswater in het riolennetwerk en buiten de site integreren, via een maximaal hergebruik in situ (sanitair, schoonmaken) en een infiltratie van de rest, onder voorbehoud van een voldoende bodemkwaliteit.

Grondwater: /

Mobiliteit:

- De toegang tot het gebouw moet aangepast zijn voor PBM;
- Zo dicht mogelijk bij de ingang een ruimte voorzien voor het stallen van fietsen en zelfs elektrische fietsen;

- Valoriseren van het gebruik van Villo en openbaar vervoer (vb.: een Villo-kaart of MIVB-abonnement geven aan de personen die naar het Huis van de initiatieven gaan ...).

Klimaatfactoren: /

Lucht : /

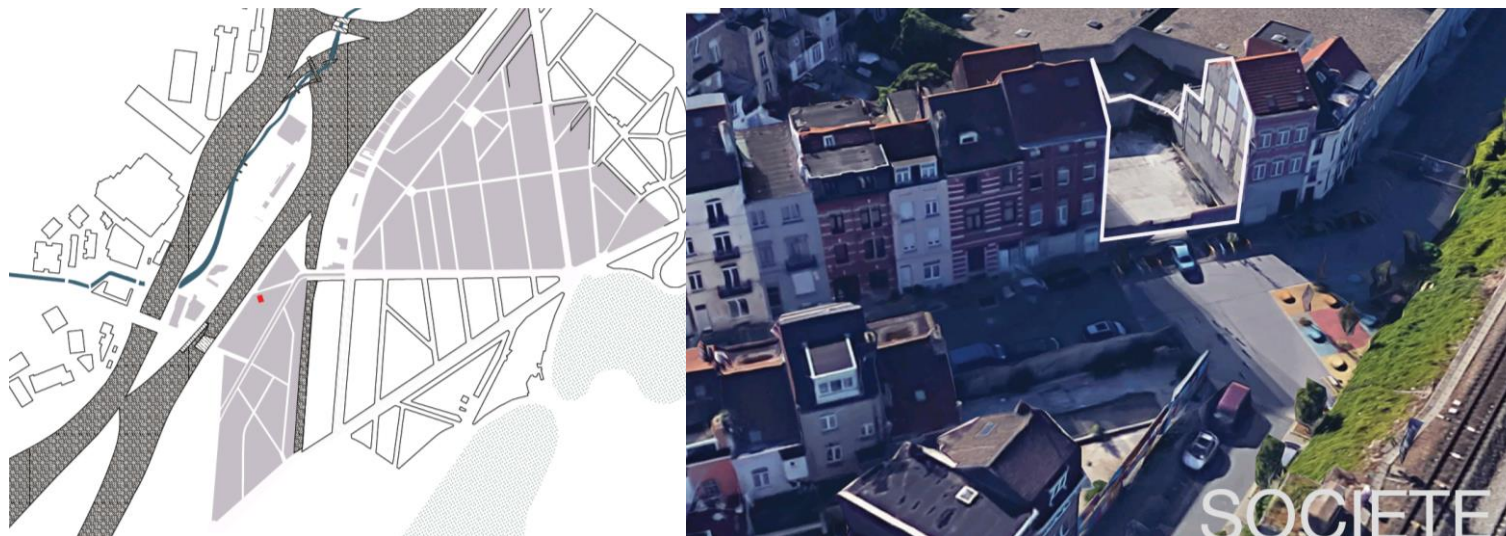
Geluids- en trillingshinder: /

Materiële goederen: /

Erfgoed: /

Landschappen: /

SCHRAPPING VAN EVALUATIEFICHE D.1.1 EN HAAR OPERATIES VOOR DE AANKOOP EN DE HERVERKOOP MET HET OOG OP HET CREËREN VAN BETAALBARE WONINGEN

De operaties die aanvankelijk voorzien waren in deze evaluatiefiche zoals opgenomen in het milieueffectenrapport zijn nu niet meer van toepassing.

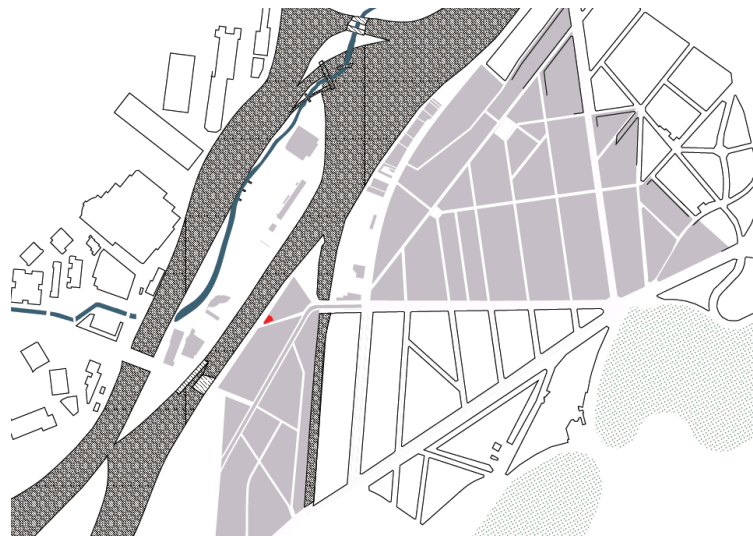
Ter herinnering, deze operaties bestonden uit de aankoop en de herverkoop door de gemeente van een deel van een niet-bebouwd perceel om betaalbare woningen te creëren, dat zich bevond in de Jean Preckherstraat 28-32 te 1190 Vorst (kadastraal perceel 61B22 – oppervlakte 286 m²). De gemeente wilde dit perceel doorverkopen aan een projectdrager die er 4 tot 5 sociale woningen had kunnen bouwen.

De evaluatie van dit project had geen enkel rechtstreeks effect aangetoond, maar zou het mogelijk hebben kunnen maken om het aanbod aan betaalbare woningen te versterken via woningen met grote oppervlakten.

Gezien de schrapping van deze operaties en het niet wijzigen van de bestaande situatie van dit perceel, wordt er geen enkel milieueffect verwacht en hoeft er met geen enkele bijzondere aanbeveling rekening te worden gehouden.

SCHRAPPING VAN EVALUATIEFICHE D.1.2 EN HAAR OPERATIES VOOR DE AANKOOP EN DE HERVERKOOP MET HET OOG OP HET CREËREN VAN BETAALBARE WONINGEN

De operaties die aanvankelijk voorzien waren in deze evaluatiefiche zoals opgenomen in het milieueffectenrapport zijn nu niet meer van toepassing.

Ter herinnering, deze operaties bestonden uit de aankoop en de herverkoop door de gemeente van 3 percelen (braakliggende terreinen) om betaalbare woningen te creëren, die zich bevonden in de Jean Preckherstraat 35 en de Sint-Denijsstraat 445 te 1190 Vorst (kadastrale percelen 61E19, 61F19, 61G19 – totale oppervlakte 236 m²). De gemeente wilde dit perceel doorverkopen aan een projectdrager die er 4 sociale woningen had kunnen bouwen.

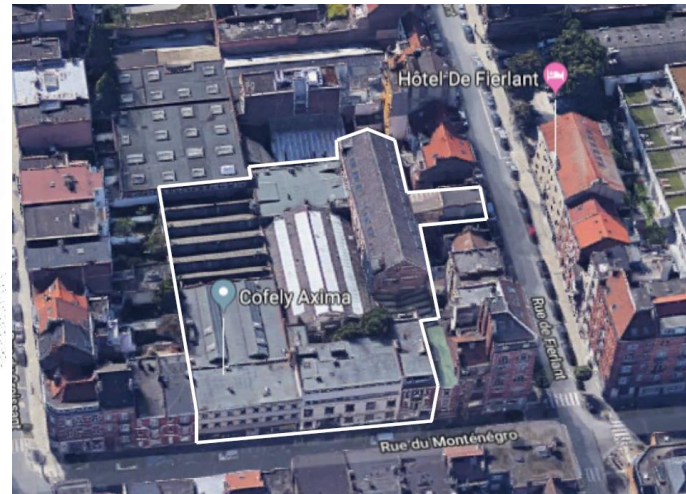
De evaluatie van dit project had geen enkel rechtstreeks effect aangetoond, maar zou het mogelijk hebben kunnen maken om het aanbod aan betaalbare woningen te versterken via woningen met grote oppervlakten.

Gezien de schrapping van deze operaties en het niet wijzigen van de bestaande situatie van dit perceel, wordt er geen enkel milieueffect verwacht en hoeft er met geen enkele bijzondere aanbeveling rekening te worden gehouden.

EVALUATIEFICHE D.1.4

BETAALBARE WONINGEN – KINDEROPVANG – LOKALE VOORZIENING MONTENEGROSTRAAT 138 - 152, DE FIERLANTSTRAAT

Geplande acties: Creatie van 15 sociale woningen Creatie van een kinderopvang Creatie van een lokale voorziening Begroening en doorlaatbaarheid van het binnenterrein van het huizenblok	Geplande bouwheer:	Totaal post €	Totaalbedrag project (studies en werken incl. btw)
	<i>Gemeente Vorst</i>	7.000.000 €	7.000.000 €

Relevante onderwerpen	Score	Uitdrukking van de impact	Commentaar
-----------------------	-------	---------------------------	------------

Bevolking			
Bevolking en demografische ontwikkeling	0	/	-
Huisvesting	+	D	- Het project beoogt de creatie van betaalbare woningen in een zone waar deze ontbreken (Sint-Antoniuswijk)
Tewerkstelling en economische activiteit	+	D	- Door de kinderopvang kunnen verwante betrekkingen worden gecreëerd
Aanbod aan uitrustingen en openbare diensten	+	D	<ul style="list-style-type: none"> - Dit project zal het aanbod aan uitrustingen voor de kinderopvang verhogen; - Het project is erop gericht een lokale voorziening te integreren in de perimeter. Door deze bijdrage kan het aanbod worden versterkt, want er werd vastgesteld dat dit ontbreekt; - Dankzij het minder dicht maken van het binnenterrein van het huizenblok, zal het project de zichtbaarheid en de toegankelijkheid kunnen verbeteren van de voorzieningen en activiteiten die er zich situeren.
Stadslandbouw	0	/	-
Volksgezondheid			
Besmettingsvectoren: water, lucht, bodem	0	/	-
Leefklimaat, welzijn, veiligheid	+	D	- Dit project vindt plaats in een wijk die als kalm ((~ 50 dB(A))) wordt beschouwd, dit kan zowel voor de toekomstige bewoners als voor de kinderen van de kinderopvang een aangenaam aspect zijn
	+	D	- De lokale voorziening zal bijdragen aan het welzijn van de wijk door de toevoeging van recreatieve en/of sportruimten in openlucht
	-	I	- De kinderopvang zou een bijkomende geluidsbron kunnen zijn voor de bewoners in de onmiddellijke buurt
	+	D	- Door de renovatie kunnen de gevels van de desbetreffende gebouwen worden opgefrist. Sommige gevels hebben immers geen 'geruststellend' karakter door de aanwezigheid van allerlei graffiti (Montenegrostraat)

Bodem			
Hoedanigheid	0	/	-
Bodembestemming	0	/	- Het project voorziet het minder dicht maken van het binnenterrein van het huizenblok, waardoor dus de bebouwde oppervlakte verkleint.
Natuur en biodiversiteit			
Groen netwerk en Brussels ecologisch netwerk	+	D	<ul style="list-style-type: none"> - Het project voorziet een begroening van het binnenterrein van het huizenblok evenals van de daken, waardoor zowel het groen netwerk als de aanwezigheid van biodiversiteit worden versterkt - De bouwdichtheid van het binnenterrein van het huizenblok zal worden verminderd, waardoor er meer plaats is voor een groene ruimte.
Habitats	0	/	-
Ecologisch beheer	0	/	-
Opdeling/barrière-effecten	0	/	-
Inheemse/invasieve soorten	0	/	-
Oppervlaktewater			
Hydrografisch netwerk	0	/	-
Kwaliteit van het oppervlaktewater	0	/	-
Beheer van het afvalwater	+	D	- Er wordt een verbetering van het waterbeheer voorzien op het perceel van het project. Het geloosde afvalwater zou dan zoveel mogelijk verdund moeten zijn, dit wil zeggen zonder er regenwater mee te vermengen.
Ondoorlaatbaarheid van de bodem/Beheer van het regen- en afvloeingswater	+	D	- Er wordt een verbetering van het waterbeheer voorzien op het perceel van het project. Er kan dus een maximale recuperatie van regenwater voor huishoudelijk gebruik worden verwacht.
Overstromingsrisico's	0	/	-

Grondwater			
Hoeveelheid/opvangen van grondwater	0	/	-
Kwaliteit van het grondwater	0	/	-
Mobiliteit			
Modale verdeling / verdeling van de openbare ruimte: - deel van de openbare ruimte voor de zachte verplaatsingswijzen - openbare ruimte afgescheiden of gedeeld tussen de verplaatsingswijzen - gemak en kwaliteit van de verbindingen tussen de verplaatsingswijzen - vervoersalternatieven	0	/	<ul style="list-style-type: none"> - De creatie van woningen heeft geen effect op de verdeling van de openbare ruimte en de modale verdeling. - De kinderopvang zal gezien zijn ligging het gebruik van verplaatsingswijzen zoals wandelen, fietsen (Villo inbegrepen) en het OV moeten aanmoedigen.
Verplaatsingen te voet : - creatie van nieuwe trajecten, kwaliteit van de trajecten, reistijd van de trajecten, toegang tot de trajecten - veiligheid voor het wandelen	0	/	<ul style="list-style-type: none"> - Het project heeft geen rechtstreeks effect op de bestaande en geplande voetgangersverplaatsingen. - Het project gaat gepaard met een eerder beperkte toevloed van bezoekers, die echter kwalitatieve en aan PMB aangepaste toegangen vereist.
Verplaatsingen per fiets : - nieuwe fietspaden, veiligheid van de trajecten, toegang tot de trajecten - fietsstallingen	0	/	<ul style="list-style-type: none"> - Het project heeft geen rechtstreeks effect op de bestaande en geplande fietsersverplaatsingen.
Openbaar vervoer: - toegang tot het openbaar vervoer - gewijzigde lijnen en haltes - bijkomende stromen op het OV	0	/	<ul style="list-style-type: none"> - Het project heeft geen directe impact op het openbaar vervoer (geen wijzigingen, geen aanzienlijke toevloed verwacht op het OV). - De matige nabijheid van het openbaar vervoer aan de Wielemans Ceuppenslaan (tram en bus) moet worden gevaloriseerd in de ontwikkeling van de woningen om niet te veel parkeerplaatsen in te richten.
Plaatselijk autoverkeer:	0/-	/	<ul style="list-style-type: none"> - Het project zou een licht effect kunnen hebben op het verkeer doordat het gepaard gaat met een stroom bijkomende auto's (15

- impact op het plaatselijk verkeer (toegang tot de wegen, filevorming, verkeer in de wijken)			woningen en kinderopvang), maar deze is beperkt tot van en naar de site. De wijzigingen van deze stromen zullen bovendien betrekking hebben op het aantal kinderen dat er wordt opgevangen, dat we nog niet kennen.
Gewestelijk autoverkeer: - impact op het gewestelijk verkeer (filevorming, verkeer op de grote assen, verzadiging van de kruispunten)	0	/	- Het project is zonder voorwerp voor het gewestelijk verkeer
Parkeren: - druk op het parkeren (vermeerdering of vermindering) - risico op overdracht naar de wegen buiten de perimeter - antwoord op de vraag	-	D	- Het project verduidelijkt niet of er parkeerplaatsen voorzien zijn in situ. - Hoewel het aantal woningen (15) en de kinderopvang beperkt zijn, kunnen deze echter een risico vormen op extra vraag in een wijk met een middelgrote druk op het parkeren indien het niet mogelijk is om buiten de openbare weg te parkeren.
Goederen - organisatie van de leveringen	0	/	- Niet van toepassing.
Klimaatfactoren			
Stedelijk hitte-eiland	+	I	- De doorlaatbaarheid en de begroening van het binnenterrein van het huizenblok en de daken zal bijdragen aan de vermindering van de hitte-eilanden
Wind	0	/	-
Energie	0/+	I	- Het klassieke energieverbruik zou kunnen worden verhoogd voor de behoeften van het project, in het licht van de voorziene woonfunctie en de functie van kinderopvang. Door de renovatie van de gebouwen kunnen ze voldoen aan de normen inzake energieprestaties van gebouwen, waardoor het noodzakelijke energieverbruik gevoelig kan worden verminderd.
Lucht			
Atmosferische vervuilingen	0	/	-

Geurhinder	0	/	-
Geluids- en trillingshinder			
Geluids- en trillingshinder gecreëerd of verminderd	0	/	- De inrichting van 15 woningen geeft geen bijkomende geluidshinder in een wijk waar reeds bewoning is
	-	D	- De kinderopvang zou een bijkomende geluidsbron kunnen zijn voor de bewoners van de wijk
Compatibiliteit met de huidige geluids- en trillingshinder: kwaliteit van het leefklimaat, al dan niet blootstelling aan de bestaande geluidsbronnen	+	D	- Dit project vindt plaats in een wijk die als kalm (~ 50 dB(A)) wordt beschouwd, dit kan zowel voor de toekomstige bewoners als voor de kinderen van de kinderopvang een aangenaam aspect zijn
Materiële goederen			
Afvalbeheer	0	/	- Het afval zal opgehaald en verwijderd worden op de klassieke manier. Het programma voorziet in dit verband niets speciaals of noemenswaardig.
Polyvalentie en aanpassingsvermogen van de gebouwen	0	/	-
Gebruik van de materialen	0	/	-
Erfgoed			
Architecturaal erfgoed	0	/	-
Cultureel erfgoed	0	/	-
Natuurlijk erfgoed	0	/	-
Archeologisch erfgoed	0	/	-
Landschappen			

Bebouwd kader	+	D	- Het project voorziet eerder een renovatie van de gebouwen dan een afbraak/heropbouw en kadert bijgevolg in een circulair initiatief dat het hergebruik van de gebouwen mogelijk maakt
Openbare ruimten	0	/	- Dit project vindt plaats in een wijk die als kalm (~ 50 dB(A)) wordt beschouwd, dit kan zowel voor de toekomstige bewoners als voor de kinderen van de kinderopvang een aangenaam aspect zijn
Stadslandschap	0	/	- Door de renovatie kunnen de gevels van de desbetreffende gebouwen worden opgefrist. Sommige gevels hebben immers geen 'geruststellend' karakter door de aanwezigheid van allerlei graffiti (Montenegrostraat)

CONCLUSIE

De site behoort sinds kort toe aan de gemeente en wordt bijna volledig opgebouwd, de haalbaarheid is dus zeer goed. Het DWCW zal het project financieren voor een bedrag van 750.000 € en het doel is aanvragen voor bijkomende subsidies in te dienen.

Omdat het aanbod aan betaalbare woningen (15) evenals een kinderopvang in de Sint-Antoniuswijk ontbrak, kan dit soort woningen en voorzieningen een antwoord bieden op het gebrek ter zake in de perimeter. Door deze voorzieningen kunnen verwante betrekkingen worden gecreëerd. Er worden dus positieve effecten verwacht.

Bovendien is de aanwezigheid van een lokale voorziening voorzien, maar deze zal worden gedefinieerd in functie van het gebruik van de plaats. Momenteel beoogt het project de vestiging van een sportieve en/of recreatieve buitenvoorziening. Door deze toename in het aanbod aan lokale voorzieningen kan worden voldaan aan de behoeften die werden doorgegeven bij de ontmoetingen met de lokale verenigingen in het kader van de tijdelijke terbeschikkingstelling van de plaatsen. Bovendien dragen deze voorzieningen bij aan het algemeen welzijn van de wijk door de toevoeging van recreatie en/of sportruimten in openlucht.

Het binnenterrein van het huizenblok zal minder dicht worden gemaakt, waardoor de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van de voorzieningen en de activiteiten van de verenigingen die er zich situeren kunnen worden verbeterd. Er zijn nu een begroening en een doorlaatbaarheid van dit binnenterrein voorzien met meer bepaald een tuin voor het kinderdagverblijf. Deze wijzigingen op het binnenterrein van het huizenblok zullen een positief effect hebben op het groen netwerk, het bebouwd kader en de vermindering van de hitte-eilanden.

Het project vindt plaats in een wijk waar het multiblootstellingsgeluid (geluid van weg-, spoor- en luchtverkeer) als gering wordt beschouwd, waardoor de site gecategoriseerd wordt als een kalme plaats. Dit aspect zal bevorderlijk blijken voor de bewoners van de toekomstige woningen, maar ook en vooral voor de kinderen van de kinderopvang. Deze zou daarentegen lawaai kunnen veroorzaken vanwege zijn activiteit, wat tot geluidshinder leidt voor de bewoners van de wijk. In voorkomend geval zou de eventuele plaatsing van akoestische isolatie de bewoners in de nabijheid van deze kinderopvang een comfortabeler leefklimaat kunnen garanderen.

Bovendien is er een voorbeeldfunctie inzake regen- en afvalwater voorzien. Het is dus te voorzien dat de geplaatste systemen zullen toelaten om de lozing van het regenwater in de riolen zo veel mogelijk te beperken en het zoveel mogelijk te hergebruiken voor huishoudelijke behoeften. Dit zou dus een positief effect kunnen hebben op het waterbeheer.

Het project voorziet een begroening van het binnenterrein van het huizenblok evenals van de daken, waardoor zowel het groen netwerk als de aanwezigheid van biodiversiteit worden versterkt. Deze begroening evenals de doorlaatbaarheid van het binnenterrein van het huizenblok zouden positieve effecten hebben op het groen netwerk, de biodiversiteit, evenals de vermindering van de stedelijke hitte-eilanden.

Wat het parkeren betreft vermeldt het project geen parkeerplaatsen in situ. Het aantal woningen en de kinderopvang zouden gepaard kunnen gaan met een lichte stijging van de autostromen wat zou kunnen leiden tot een gering negatief effect op het verkeer in de naburige straten.

Hoewel het aantal woningen (15) en de kinderopvang beperkt zijn, kunnen deze echter een risico vormen op extra vraag naar parkeerplaatsen in een wijk met een middelgrote druk op het parkeren indien het niet mogelijk is om buiten de openbare weg te parkeren. Er zou dus een negatief effect verwacht kunnen worden in termen van de beschikbaarheid van parkeerplaatsen.

Hoewel de site niet gelegen is in een gebied met een ideale toegang tot het openbaar vervoer, zou de aanwezigheid van tram- en bushaltes op 200 meter in het zuiden van de site (Wielemans Ceuppenslaan - haltes Berthelot) kunnen bijdragen aan de verplaatsingen met het openbaar vervoer. Deze beschikbaarheid kan worden vermeld in het project zelf om het gebruik van de wagen, dat op zijn beurt leidt tot de behoefte aan bijkomende parkeerplaatsen in een wijk waar de druk op het parkeren matig is, niet te veel aan te moedigen.

AANBEVELINGEN

Verschillende aanbevelingen (niet-exhaustieve) worden hieronder voorgesteld in functie van de milieuthematieken die relevant zijn met betrekking tot de onderhavige projectfiche:

Bevolking: /

Volksgezondheid:

- De plaatsing van akoestische isolatie overwegen voor de kinderopvang.

Bodems: /

Natuur en biodiversiteit:

- Een plantenaspect opnemen in het project (groendak) om de aanwezigheid van natuur in de stad te verhogen.

Oppervlaktewater:

- Een doelstelling van nulozing van regen- en afvloeiingswater in het riolennetwerk en buiten de site integreren, via een maximaal hergebruik in situ (sanitair, schoonmaken) en een infiltratie van de rest, onder voorbehoud van een voldoende bodemkwaliteit;

- In het kader van het minder dicht maken van het binnenterrein van het huizenblok een maximale doorlaatbaarheid van de grond voorzien om de infiltratie van het regenwater in situ te bevorderen.

Grondwater: /

Mobiliteit:

- De toegang tot het gebouw moet aangepast zijn voor PBM;
- Nadenken over de mogelijkheid om parkeerplaatsen te creëren buiten de openbare weg rekening houdend met de nabijheid van openbaar vervoer;
- De beschikbaarheid van het openbaar vervoer binnen het project valoriseren;
- De mogelijkheid om een aanbod aan gedeelde voertuigen te integreren;
- ‘Kiss and ride’-zones in situ opzetten voor de kinderopvang;
- Parkeergelegenheid voor fietsen voorzien buiten de openbare weg.

Klimaatfactoren:

- De verbetering van de energieprestatie van het gebouw bevorderen, daarna een rationeel energieverbruik en de installatie van systemen die hernieuwbare energie produceren op het plat dak van het geheel. De ontwikkeling van hernieuwbare energieën vormt een van de doelstellingen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die zich meer bepaald uit via de maatregel 34 “Een gewestelijke strategie bepalen voor het ontwikkelen van hernieuwbare energieën” van het Plan Lucht-Klimaat-Energie.

Lucht : /

Geluids- en trillingshinder:

- Akoestische isolatie nodig, zowel voor de gevels als voor de vensters;
- De kamers vrijwaren door de woning op een adequate manier te organiseren: rustige kamers en kamers gericht naar het binnenterrein van het huizenblok.

Materiële goederen:

- Een polyvalent gebouw bouwen, dat daarna kan gebruikt worden voor andere functies zonder al te veel werken te moeten uitvoeren;
- Het hergebruik van materialen en het gebruik van duurzame materialen bevorderen (overeenkomstig de voorschriften van het Plan Lucht-Klimaat-Energie dat van kracht is).

- Een aangepaste lokale voorziening definiëren in functie van het gebruik van de plaats.

Erfgoed: /

Landschappen: /

5.3 SAMENVATTENDE TABEL VAN DE GEWIJZIGDE PROJECTFICHES

Deze sectie bestaat erin een samenvattende tabel met dubbele ingang uit te werken die voor elk(e) tussenkomst/project, gewijzigd in het kader van onderhavig addendum, de mogelijke verwachte effecten in het kader van de uitvoering van het programma van het DWC vermeldt.

Hiervoor wordt de classificatie behouden die werd gebruikt in de evaluatiefiches. Deze tabel laat de lezer toe om duidelijk en snel vast te stellen welke tussenkomsten/projecten de meeste kans vertonen om een effect te hebben op het milieu.

Deze hiernavolgende samenvattende tabel laat toe om de volgende punten vast te stellen:

- De mogelijke aanzienlijk positieve effecten halen duidelijk de bovenhand op de mogelijke aanzienlijk negatieve effecten;
- Het geheel van voorgestelde tussenkomsten heeft een voorzienbare verwachte positieve impact op talrijke milieuthematieken;
- Een aantal sociaaleconomische operaties hebben geen enkel milieueffect vermits zij bedoeld zijn om de goede uitvoering van het programma te verzekeren;
- Op het vlak van positieve effecten zijn het vooral de volgende thematieken: bevolking, volksgezondheid, oppervlaktewater en landschappen;
- Op het vlak van negatieve effecten zijn de thematieken van mobiliteit en geluids- en trillingshinder (en als oorzakelijk verband de thematiek volksgezondheid) de enige die sterk betrokken zijn.

Het is belangrijk om te vermelden dat van deze twee projectfiches projectfiche B.2 (aanvankelijk B.3) reeds bestond vóór de aanpassingen die het voorwerp van dit addendum uitmaken, maar dat de operaties werden gewijzigd in vergelijking met de operaties beschreven in het MER. Projectfiche D1.4 is daarentegen een nieuwe projectfiche met dus nieuwe operaties.

Bovendien en zoals eerder vermeld werden de projectfiches D.1.1 en D.1.2 geschrapt. De verschillende operaties en milieueffecten die hieruit voortvloeiden zijn dus niet meer van toepassing.

Tabel 3: Samenvattende tabel van de milieueffecten van het programma van het DWC

PROJECT EN	BEVOLKING	VOLKSGEZONDHEID	BODEM	NATUUR EN BIODIVERSITEIT	OPPERVLAKTEWATER	GRONDWATER	MOBILITEIT	KLIMAATFACTOREN	LUCHT	GELUIDS- EN TRILLINGSHINDER	MATERIELE GOEDEREN	ERFGOED	LANDSCHAPPEN		
<i>Pool Wiels</i>															
B.2 ¹³	+	0/+	0	+	+	0	0	+	0	0	+	0	+		
<i>Transversale operaties</i>															
D.1.4	+	+	-	0	+	+	0	-	+	0	+	-	0	0	+

¹³ Dit project droeg het nummer B.3 in het MER en werd aangepast naar B.2

5.4 HERHALING VAN DE REEDS EERDER GEDANE TOEVOEGINGEN BIJ HET MER

Na de overlegprocedure, namelijk het openbaar onderzoek en de Overlegcommissie, werden bepaalde specifieke punten van de projecten van het Duurzaam Wijkcontract (DWC) Wiels aan de Zenne onderzocht en bij het Milieueffectenrapport (MER) gevoegd.

Dit hoofdstuk vermeldt die verschillende punten als achtergrondinformatie:

- **Toevoeging bij evaluatiefiche B.1.1:** analyse van alternatieven voor de spoorwegdoorgang. Deze toevoeging analyseert twee mogelijkheden voor het graven van een tunnel onder de spoorwegen die wordt voorzien door het DWC: de unieke uitvoering van het project voor de verbetering van de voetpaden in de Luttrebruglaan via de operatie 1.B.2 van het SVC en de schrapping van de eigen site van de bus in dezelfde laan om de oppervlakte voor de actieve verplaatsingswijzen te vermeerderen;
- **Verwachte effecten van de uitvoering van het Tweeoeverspark:** deze toevoeging bestudeert de effecten die de uitvoering van het Tweeoeverspark zou hebben op het programma van het DWC.

TOEVOEGING BIJ EVALUATIEFICHE B.1.1¹⁴: ANALYSE VAN ALTERNATIEVEN

Hierna worden twee alternatieven voor de spoorwegdoorgang, voorgesteld door het project B.1.1 van het programma van het DWC, geëvalueerd met als doel het verbinden van de parken Divercity en Voor-Zenne. De drie mogelijkheden worden daarna vergeleken op het vlak van de plaatselijke milieu-uitdagingen.

Alternatief B.1.1.bis: uitvoering van de operatie 1.B.2 van het SVC 04 Koningslaan

Het alternatief B.1.bis integreert enkel de uitvoering van de operatie 1.B.2 van het SVC, in plaats van de operatie B.1.1 van het DWC. De operatie van het SVC voorziet de inrichting van het voetpad van de Luttrebruglaan tussen BRASS en het park Divercity, onder de spoorweglijnen. Deze herinrichting beoogt meer comfort te bieden aan de actieve verplaatsingswijzen.

De doorgang onder de spoorweglijnen voorzien door operatie B.1.1 zou dus niet worden uitgevoerd.

Alternatief B.1.1.ter: schrapping van de eigen site voor de bus in de Luttrebruglaan

Het alternatief B.1.1.ter voorziet de schrapping van de eigen site voor de bussen in de Luttrebruglaan, om de ruimten bestemd voor de actieve verplaatsingswijzen te verbreden en toch de wegverkeersstroken te behouden.

Ook hier zou de doorgang onder de spoorweglijnen voorzien door operatie B.1.1 niet worden uitgevoerd.

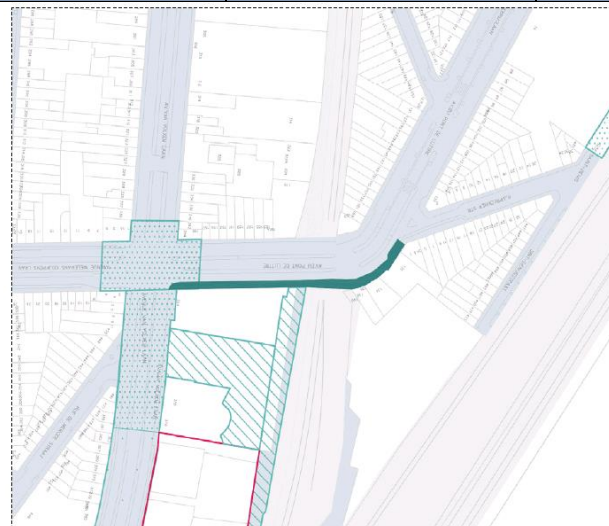
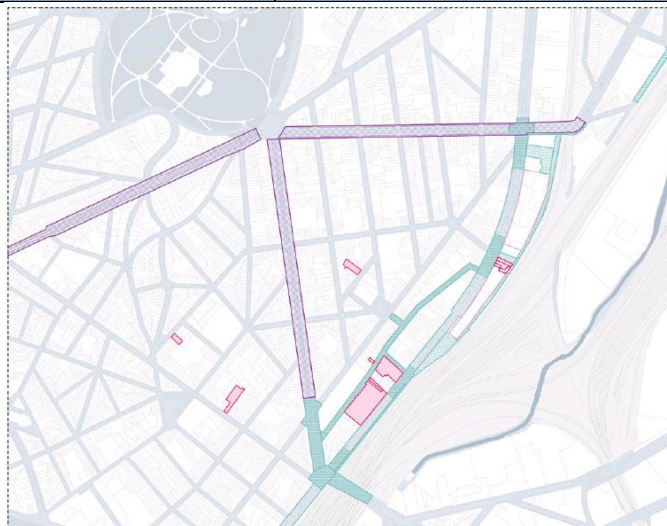
---

¹⁴ Dit project droeg het nummer B.1 in het MER en werd aangepast naar B.1.1

EVALUATIEFICHE B.1.1.BIS

UITVOERING VAN DE OPERATIE 1.B.2 VAN UITSLUITEND HET SVC 04 KONINGSLAAN

Geplande acties Verbetering van de voetpaden	Geplande bouwheer:	Totaal post €	Totaalbedrag project (studies en werken incl. btw)
	<i>Brussel Mobiliteit</i>	204.926 €	204.926 €

Relevante onderwerpen	Score	Uitdrukking van de impact	Commentaar
Bevolking			
Bevolking en demografische ontwikkeling	0	/	-
Huisvesting	0	/	-
Tewerkstelling en economische activiteit	0	/	-

Aanbod aan uitrustingen en openbare diensten	0	/	-
Stadslandbouw	0	/	-
Volksgezondheid			
Besmettingsvectoren: water, lucht, bodem	0	/	
Leefklimaat, welzijn, veiligheid	+	D	- De verbreding van het voetpad in de Luttrebruglaan zou aanzienlijk meer plaats moeten bieden voor de voetgangers en andere actieve verplaatsingswijzen (ongeveer 4,50 meter breed), vooral gezien de hindernissen op de voetpaden op die plaats. Het gebruikscomfort zou aldus verbeteren evenals de veiligheid ten opzichte van het wegverkeer.
Bodem			
Hoedanigheid	0	/	-
Bodembestemming	0	/	-
Natuur en biodiversiteit			
Groen netwerk en Brussels ecologisch netwerk	0	/	-
Habitats	0	/	-
Ecologisch beheer	0	/	-
Opdeling/barrière-effecten	0	/	-
Inheemse/invasieve soorten	0	/	-
Oppervlaktewater			
Hydrografisch netwerk	0	/	-
Kwaliteit van het oppervlaktewater	0	/	-
Beheer van het afvalwater	0	/	-
Ondoorlaatbaarheid van de bodem/Beheer van het regen- en afvloeingswater	+	D	- Het project integreert een vertragingaspect (opslag) van het regen- en afvloeingswater op die plaats.

Overstromingsrisico's	0/+	I	- Door een vertraging van het water te voorzien, zou het project onrechtstreeks moeten bijdragen tot de vermindering van de bestaande overstromingsrisico's.
Grondwater			
Hoeveelheid/opvangen van grondwater	0	/	-
Kwaliteit van het grondwater	0	/	-
Mobiliteit			
Modale verdeling / verdeling van de openbare ruimte: - deel van de openbare ruimte voor de zachte verplaatsingswijzen - openbare ruimte afgescheiden of gedeeld tussen de verplaatsingswijzen - gemak en kwaliteit van de verbindingen tussen de verplaatsingswijzen - vervoersalternatieven	+	D	- De mobiliteit van personen wordt verbeterd door de verbreding van het voetpad - Er wordt een nieuwe continuïteit gecreëerd, met de creatie van een ingang tot het park van de Voor-Zenne - De link met het toekomstig project Divercity wordt vergemakkelijkt
Voetgangersverplaatsingen: - creatie van nieuwe trajecten, kwaliteit van de trajecten, reistijd van de trajecten, toegang tot de trajecten - veiligheid voor het wandelen	+	D	- Verbetering van het verkeer voor de voetgangers en PBM - Verbetering van het veiligheidsgevoel via werken aan de verlichting - Verbeterde en zelfs verkorte voetgangerstrajecten - Comfortabele en beveiligde trajecten
Verplaatsingen per fiets : - nieuwe fietspaden, veiligheid van de trajecten, toegang tot de trajecten - fietsstallingen	+	D	- Comfortabelere verbinding voor de fietsers
Openbaar vervoer: - toegang tot het openbaar vervoer - gewijzigde lijnen en haltes - bijkomende stromen op het OV	0	/	- Het project is zonder voorwerp voor het openbaar vervoer
Plaatselijk autoverkeer:	0	/	- Het project is zonder voorwerp voor het plaatselijk verkeer

- impact op het plaatselijk verkeer (toegang tot de wegen, filevorming, verkeer in de wijken)			
Gewestelijk autoverkeer: - impact op het gewestelijk verkeer (filevorming, verkeer op de grote assen, verzadiging van de kruispunten)	0	/	- Het project is zonder voorwerp voor het gewestelijk verkeer
Parkeren: - druk op het parkeren (vermeerdering of vermindering) - risico op overdracht naar de wegen buiten de perimeter - antwoord op de vraag	-	D	- Schraping van parkeerplaatsen op de weg
Goederen - organisatie van de leveringen	0	/	- Niet van toepassing
Klimaatfactoren			
Stedelijk hitte-eiland	0	/	-
Wind	0	/	-
Energie	0	/	-
Lucht			
Atmosferische vervuilingen	0	/	-
Geurhinder	0	/	-
Geluids- en trillingshinder			
Geluids- en trillingshinder gecreëerd of verminderd	0	/	- De gecreëerde structurerende openbare ruimte veroorzaakt noch onderdrukt geluids- en trillingshinder
Compatibiliteit met de huidige geluids- en trillingshinder: kwaliteit van het leefklimaat, al dan niet blootstelling aan de bestaande geluidsbronnen	0/-	I	- Het project is compatibel met de bestaande geluidsomgeving, bijzondere aandacht moet worden besteed aan de blootstelling van toekomstige gebruikers aan het lawaai van spoorweglijn 124.

Materiële goederen			
Afvalbeheer	0	/	-
Polyvalentie en aanpassingsvermogen van de gebouwen	0	/	-
Gebruik van de materialen	0	/	-
Erfgoed			
Architecturaal erfgoed	0	/	-
Cultureel erfgoed	0	/	-
Natuurlijk erfgoed	0	/	-
Archeologisch erfgoed	0	/	-
Landschappen			
Bebouwd kader	0	/	-
Openbare ruimten	+	D	- Het project zou een bredere (ongeveer 4,50 meter) en comfortabelere openbare ruimte moeten creëren voor de verschillende gebruikers van actieve verplaatsingswijzen. De continuïteit tussen de twee polen langs weerszijden van de spoorweg (Diversity aan de ene kant, Wiels en park van de Voor-Zenne aan de andere kant) wordt verbeterd ten overstaan van de bestaande, weinig charmante situatie.
Stadslandschap	0	/	- Het gebrek aan uitzicht tussen het park Diversity en het toekomstig park van de Voor-Zenne laat geen gemakkelijke en evidente band tussen deze twee sites toe.
CONCLUSIE			
Dit alternatief zou volledig moeten gefinancierd worden door het programma van het SVC 04 Koningslaan voor het bedrag van 204.926 €, en moeten gedragen worden door Brussel Mobiliteit.			

Er wordt voorzien om de voetpaden in de Luttrebruglaan te verbreden op het stuk tussen Wiels en het park Divercity, om de verplaatsingen comfortabeler te maken voor de actieve verplaatsingswijzen. De breedte toegestaan voor de actieve verplaatsingswijzen zal 4,50 meter worden. In het bijzonder de uitvoering van het park van de Voor-Zenne, ook in het kader van het SVC, zou rechtstreeks moeten geïntegreerd worden in dit project en zou zo deze twee park onderling kunnen verbinden op aangepaste wijze via de tunnel onder de spoorweglijnen in de Luttrebruglaan. De continuïteit van de openbare ruimte zal dan veel kwalitatiever zijn, hoewel nog steeds weinig natuurlijk, door de aanwezigheid van de spoorweginfrastructuur en het gebrek aan zichtbaarheid tussen de twee parken.

De tussenkomsten creëren een continuïteit van openbare ruimten die gunstiger is voor de actieve verplaatsingswijzen. De inrichting van de voetpaden in de Luttrebruglaan laat toe om het park van de Voor-Zenne op een veilige manier te verbinden met de toekomstige site Divercity.

Het project beantwoordt hier aan de uitdaging om alternatieven voor te stellen voor de verplaatsingen met de auto via kwalitatieve wegen voor de actieve verplaatsingswijzen en het draagt bij tot een betere verdeling van de openbare ruimten tussen de verplaatsingswijzen. De verwijdering van parkeerplaatsen mag de verwezenlijking van het project niet afremmen omdat het, via de voorziene inrichtingen, het gebruik van andere verplaatsingswijzen aanmoedigt in plaats van verplaatsingen met de auto.

Daarenboven integreert dit project een verdragingsaspect voor regen- en afvloeiingswater. Er wordt dus een positief effect verwacht inzake het waterbeheer, en onrechtstreeks en in mindere mate op het bestaande overstromingsrisico, hier en in een deel van de perimeter van het DWC.

Tenslotte dient men op te merken dat de in deze fiche geëvalueerde effecten niet worden veroorzaakt door het programma van het DWC, maar door het programma van het SVC. Dit alternatief project is namelijk geïntegreerd in het programma van het SVC en zou volledig moeten gefinancierd worden door het SVC. Het zal dus uitgevoerd worden, onafgezien van het programma van het Duurzaam Wijkcontract.

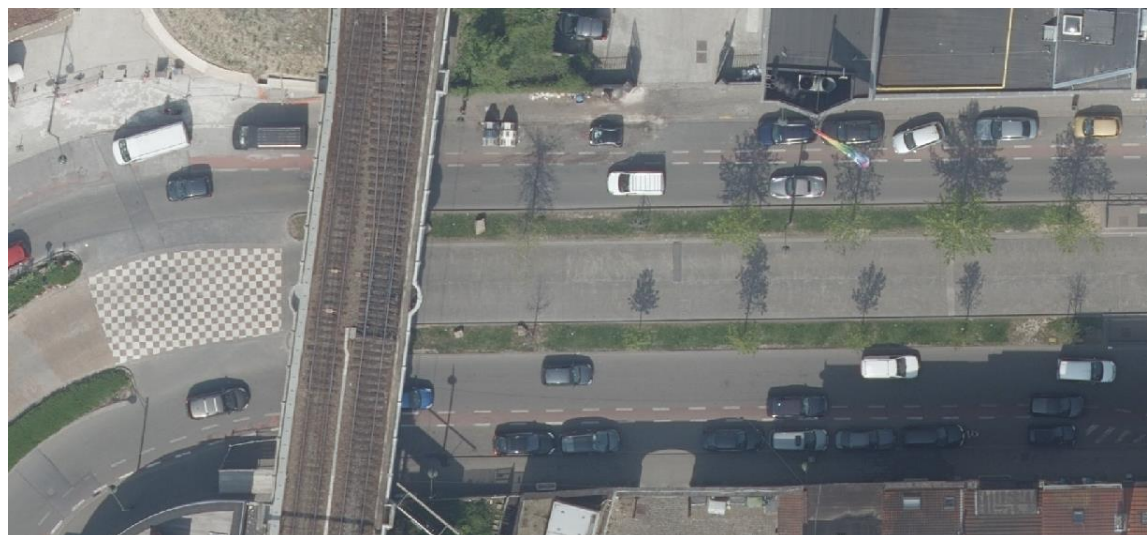
AANBEVELINGEN

Daar dit project reeds geïntegreerd is in een ander programma dan dat van het DWC, wordt geen enkele aanbeveling geformuleerd.

EVALUATIEFICHE B.1..1.TER

SCHRAPPING VAN DE EIGEN SITE VOOR DE BUSSEN IN DE LUTTREBRUGLAAN TEN VOORDELE VAN BIJKOMENDE RUIMTEN VOOR DE ACTIEVE VERPLAATSINGSWIJZEN

Geplande acties	Geplande bouwheer:	Totaal post €	Totaalbedrag project (studies en werken incl. btw)
	<i>n.b.</i>	<i>n.b.</i>	<i>n.b.</i>

Relevante onderwerpen	Score	Uitdrukking van de impact	Commentaar
Bevolking			
Bevolking en demografische ontwikkeling	0	/	-
Huisvesting	0	/	-

Tewerkstelling en economische activiteit	0	/	-
Aanbod aan uitrustingen en openbare diensten	0	/	-
Stadslandbouw	0	/	-
Volksgezondheid			
Besmettingsvectoren: water, lucht, bodem	0	/	-
Leefklimaat, welzijn, veiligheid	+	D	- Door de eigen site voorbehouden voor de bussen in de Luttrebruglaan te verwijderen en de aldus gewonnen oppervlakte opnieuw in te zetten voor de actieve verplaatsingswijzen, zou dit alternatief een aanzienlijke winst van het comfort moeten mogelijk maken voor de actieve verplaatsingswijzen (mogelijks 11 meter breed)
Bodem			
Hoedanigheid	0	/	-
Bodembestemming	0	/	-
Natuur en biodiversiteit			
Groen netwerk en Brussels ecologisch netwerk	-	D	- De schrapping van de eigen site betekent het weghalen van de bestaande beplanting op de verhoogde bermen. Deze beplanting zorgt heden voor een ecologische continuïteit bepaald door het ontwerp van GPDO. Het behoud (verplaatsing) of een compensatie is echter mogelijk.
Habitats	0	/	-
Ecologisch beheer	0	/	-
Opdeling/barrière-effecten	0	/	-
Inheemse/invasieve soorten	0	/	-
Oppervlaktewater			
Hydrografisch netwerk	0	/	-
Kwaliteit van het oppervlaktewater	0	/	-
Beheer van het afvalwater	0	/	-

Ondoorlaatbaarheid van de bodem/Beheer van het regen- en afvloeiingswater	0	/	-
Overstromingsrisico's	0	/	-
Grondwater			
Hoeveelheid/opvangen van grondwater	0	/	-
Kwaliteit van het grondwater	0	/	-
Mobiliteit			
Modale verdeling / verdeling van de openbare ruimte: - deel van de openbare ruimte voor de zachte verplaatsingswijzen - openbare ruimte afgescheiden of gedeeld tussen de verplaatsingswijzen - gemak en kwaliteit van de verbindingen tussen de verplaatsingswijzen - vervoersalternatieven	+	D	- De mobiliteit van personen wordt verbeterd door de openbare ruimte voorbehouden voor actieve mobiliteit - Er wordt een nieuwe continuïteit gecreëerd, met de creatie van een ingang tot het park van de Voor-Zenne - De link met het toekomstig project Divercity wordt vergemakkelijkt
Verplaatsingen te voet : - creatie van nieuwe trajecten, kwaliteit van de trajecten, reistijd van de trajecten, toegang tot de trajecten - veiligheid voor het wandelen	+	D	- Verbetering van het verkeer voor de voetgangers en PBM met een brede en specifieke ruimte - Verbeterde en zelfs verkorte voetgangerstrajecten - Comfortabele en beveiligde trajecten
Verplaatsingen per fiets : - nieuwe fietspaden, veiligheid van de trajecten, toegang tot de trajecten - fietsstallingen	+	D	- Nieuwe infrastructuur voorbehouden voor fietsers en beveiligde inrichtingen - Verbeterde en veiligere trajecten voor fietsers in een ruimte die voorbehouden is voor de zachte verplaatsingswijzen
Openbaar vervoer: - toegang tot het openbaar vervoer - gewijzigde lijnen en haltes - bijkomende stromen op het OV	-	D	- Het project omvat de schrapping van de eigen site voor de bussen - De commerciële snelheid evenals de aantrekkelijkheid van de bussen zal beïnvloed worden
Plaatselijk autoverkeer:	0	/	- Het project is zonder voorwerp voor het plaatselijk verkeer

- impact op het plaatselijk verkeer (toegang tot de wegen, filevorming, verkeer in de wijken)			
Gewestelijk autoverkeer: - impact op het gewestelijk verkeer (filevorming, verkeer op de grote assen, verzadiging van de kruispunten)	0	/	- Het project is zonder voorwerp voor het gewestelijk verkeer
Parkeren: - druk op het parkeren (vermeerdering of vermindering) - risico op overdracht naar de wegen buiten de perimeter - antwoord op de vraag	-	D	- Schraping van parkeerplaatsen op de weg
Goederen - organisatie van de leveringen	0	/	- Niet van toepassing
Klimaatfactoren			
Stedelijk hitte-eiland	0	/	-
Wind	0	/	-
Energie	0	/	-
Lucht			
Atmosferische vervuilingen	0	/	-
Geurhinder	0	/	-
Geluids- en trillingshinder			
Geluids- en trillingshinder gecreëerd of verminderd	0	/	- De gecreëerde structurende openbare ruimte veroorzaakt noch onderdrukt geluids- en trillingshinder
Compatibiliteit met de huidige geluids- en trillingshinder: kwaliteit van het leefklimaat, al dan niet blootstelling aan de bestaande geluidsbronnen	0/-	R	- Het project is compatibel met de bestaande geluidsomgeving, bijzondere aandacht moet worden besteed aan de blootstelling van toekomstige gebruikers aan het lawaai van spoorweglijn 124.

Materiële goederen			
Afvalbeheer	0	/	-
Polyvalentie en aanpassingsvermogen van de gebouwen	0	/	-
Gebruik van de materialen	0	/	-
Erfgoed			
Architecturaal erfgoed	0	/	-
Cultureel erfgoed	0	/	-
Natuurlijk erfgoed	0	/	-
Archeologisch erfgoed	0	/	-
Landschappen			
Bebouwd kader	0	/	-
Openbare ruimten	+	D	- Het project zou een aanzienlijke openbare ruimte moeten creëren (mogelijks 11 meter breed), op hetzelfde niveau als de aantrekkelijke polen van de site Divercity en die van het park van de Voor-Zenne. De continuïteit tussen de twee polen langs weerszijden van de spoorweg zou worden verbeterd ten overstaan van de bestaande, weinig charmante situatie. Met een dergelijke breedte zou de ruimte andere functies moeten kunnen bieden dan er enkel eens doorwandelen.
Stadslandschap	0	/	- Het gebrek aan uitzicht tussen het park Divercity en het toekomstig park van de Voor-Zenne laat geen gemakkelijke en evidente band tussen deze twee sites toe.
CONCLUSIE			

De tussenkomsten creëren een continuïteit van openbare ruimten die gunstiger is voor de actieve verplaatsingswijzen. De ruimte voorbehouden voor deze verplaatsingswijzen is breed en laat toe om comfortabele en voorbehouden infrastructuren te creëren en die de kruising van de stromen tussen de voetgangers en fietsers vermijdt. De inrichting van de voetpaden in de Luttrebruglaan laat toe om het park van de Voor-Zenne op een veilige manier te verbinden met de toekomstige site Divercity.

De schrapping van de eigen site voor de bussen heeft als voornaamste gevolg het beperken van de efficiëntie van de trajecten van de bussen met een mogelijke daling van de commerciële snelheid. De bussen zullen dus afhankelijk zijn van het verkeersniveau en zullen bij gevolg een minder aantrekkelijk alternatieve oplossing zijn voor de gebruikers.

De schrapping van parkeerplaatsen mag de verwezenlijking van het project niet afremmen omdat het, via de voorziene inrichtingen, het gebruik van andere verplaatsingswijzen aanmoedigt in plaats van verplaatsingen met de auto.

De creatie van een brede voetgangersverbinding tussen de twee parken is gunstig voor het leefklimaat en de coherentie van de openbare ruimten, hoewel het gebrek aan zichtbaarheid tussen de twee parken, door de spoorweginfrastructuur, de interacties beperkt. De brede ruimte toegekend aan de zachte verplaatsingswijzen is echter gunstig voor ander gebruik dan gewone verplaatsingen.

AANBEVELINGEN

Verschillende aanbevelingen (niet-exhaustieve) worden hieronder voorgesteld in functie van de milieuthematieken die relevant zijn met betrekking tot de onderhavige projectfiche:

Bevolking: /

Volksgezondheid: /

Bodems: /

Natuur en biodiversiteit:

- De bestaande beplanting behouden – of het verlies ervan compenseren – op de verhoogde bermen langs weerszijden van de eigen site omdat deze zorgt voor een ecologische continuïteit bepaald door het ontwerp van GPDO.

Oppervlaktewater: /

Grondwater: /

Mobiliteit:

- De bushaltes comfortabel en beveiligd inrichten: dit wil zeggen zonder conflict met de fietsersinrichtingen langs de kant van de nieuw gecreëerde openbare ruimte;
- De toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit verzekeren;
- Rekening houden met het wegverkeer en de oversteekplaatsen voor voetgangers naar de nieuwe trajecten toe;
- Analyse van de behoefte aan parkeerplaatsen op de weg om indien nodig de geschrapte plaatsen te herschikken.

Klimaatfactoren: /

Lucht : /

Geluids- en trillingshinder: /

Materiële goederen: /

Erfgoed: /

Landschappen:

- Zorgen voor een verticale signalisatie en een signalisatie op de grond die duidelijk de nabijheid van en de verbinding tussen de twee sites Divercity en Wiels aangeven.

5.5 HERHALING VAN DE MILIEUBEOORDELING VAN DE REEDS EERDER GEDANE TOEVOEGINGEN BIJ HET MER

De vergelijkende evaluatie is gebaseerd op een schaal met 5 niveaus (“-”, “|”, “0”, “+” en “++”) om snel te kunnen bepalen of elk alternatief voorziene positieve (“+” en “++”) en negatieve (“-”, “|”) effecten veroorzaakt die in meer of mindere mate groter zijn dan de voorzienbare verwachte effecten bij niet-uitvoering van het programma van het DWC of indien er geen enkel aanzienlijk effect (“0”) wordt verwacht. De schaal met 5 niveaus laat aldus toe om het voorzienbare effect, verwacht bij de uitvoering van elk alternatief, te vergelijken. De gebruikte symbolen vormen geen “absolute” waarde, maar laten een relatieve evaluatie tussen de drie voorgestelde alternatieven toe.

Tabel 4: Vergelijking van de verwachte milieueffecten van de drie opties

THEMATIEKEN	B.1.1		B.1.1.Bis		B.1.1.TER	
Bevolking	0		0		0	
Volksgezondheid	++	0/-	+		+	
Bodem	0		0		0	
Natuur en biodiversiteit	+		0		-	
Oppervlaktewater	++		+		0	
Grondwater	0		0		0	
Mobiliteit	++		+	0	+	-
Klimaatfactoren	0		0		0	
Lucht	0		0		0	
Geluids- en trillingshinder	0/-		0/-		0/-	
Materiële goederen	0		0		0	
Erfgoed	0		0		0	
Landschappen	++		+		+	

De tabel hierboven laat toe om vast te stellen dat de verschillende alternatieven voor de spoorwegdoorgang betrekking hebben op de volgende thematieken:

- Volksgezondheid;
- Natuur en biodiversiteit;
- Oppervlaktewater;
- Mobiliteit;
- Landschappen.

Conclusie

In het licht van de evaluatie van de drie alternatieven voor de verbinding tussen de parken Divercity en Voor-Zenne, blijkt dat de voorkeur moet worden gegeven aan de creatie van een doorgang onder de spoorwegen:

- Hij verzekert de meest veilige verbinding, doordat hij volledig afgescheiden is van de autoverkeerswegen;
- Hij moedigt het fietsen en wandelen aan via gescheiden en kortere trajecten;
- Hij biedt het meeste potentieel voor ecologische verbinding (fauna en flora), door het openen van een brede en natuurlijk verlichte doorgang tussen de twee parken;
- Hij integreert een aspect voor het beheer van regen- en afvloeiingswater aan de oppervlakte (stadsrivier) via de spoorweginfrastructuur, met een potentieel op het vlak van functionaliteit dat hoger is dan dat van een gelijkaardige inrichting op de weg;
- Hij laat toe om de twee ruimten echt te verbinden, en zo een openbare ruimte in één stuk te bieden. De twee parken zijn duidelijk open naar elkaar toe;
- Hij laat toe om de eigen site te behouden voor het openbaar vervoer, en (indien nodig) de parkeerplaatsen langs de Luttrebruglaan te behouden.

Hij vertoont echter de volgende nadelen:

- Het project B.1.1 vereist aanzienlijke werken aan de spoorweginfrastructuur;
- De inrichting zou de gebruikers meer kunnen blootstellen aan geluidshinder verbonden met het spoorwegverkeer

VERWACHTE EFFECTEN VAN DE UITVOERING VAN HET *TWEEOEVERSPARK*

De haalbaarheidsstudie van het Tweeoeverspark, uitgewerkt door het bureau Taktyk, bepaalt twee inrichtingsscenario's voor een zachte lineaire mobiliteit langs de spoorweginfrastructuur vanaf het Wielsgebied naar Stalle (Ukkel). De studie beoogt twee scenario's: scenario 1 moet de voorkeur krijgen met als doel duurzaamheid en kwaliteit van de verplaatsingen; scenario 2 kan worden uitgevoerd in een overgangsfase omdat het gemakkelijker is (meer bepaald door gebruik van de reeds bestaande wegen). Enkel het project B.1.1 van het programma van het DWC ligt in de nabijheid van het tracé van het *Tweeoeverspark*. Het zou daarom kunnen beïnvloed worden door de uitvoering van scenario 1 van het Tweeoeverspark.

Voor deze tussenkomst hebben de verwachte effecten betrekking op de thematieken:

- Natuur en biodiversiteit;
- Mobiliteit;
- Geluids- en trillingshinder;
- Landschappen.

Bijgevolg zullen enkel de bovenvermelde thematieken worden geanalyseerd.

Natuur en biodiversiteit

Door de lineaire spoorwegtalud in te richten in het verlengde van het GGB Van Volxem, vanaf Wiels naar het zuiden, zal het Tweeoeverspark de ecologische verbinding van de spoorwegtaluds versterken. Indien dit project namelijk een aspect van biodiversiteit integreert, zou de opening onder de sporen voorzien door het project B.1.1 van het DWCW een ecologische knoop moeten vormen tussen de parken Divercity, Voor-Zenne en Twee Oevers. Het effect zou dus positief zijn.

Mobiliteit

Door een fietspad aan te leggen langs de spoorweg, zal het Tweeoeverspark de verbinding versterken voor de fietsers en toelaten om een lineair traject te creëren zonder kruisingen. Het gebruik van deze verplaatsingswijzen kan hierdoor alleen maar versterkt worden op plaatselijke en gewestelijke schaal. De verwezenlijking van het fietspad kan onafhankelijk van het project B.1.1 gebeuren, maar een synergie tussen de twee projecten zou wenselijk zijn om te zorgen voor een verbonden netwerk. Daar het hier gaat om een project dat enkel voor fietsers bestemd is, is er geen enkele onverenigbaarheid met of verbetering voor de voetgangers. De voetgangerstrajecten die bepaald worden in het project van het Tweeoeverspark zullen vergemakkelijkt worden door de uitvoering van project B.1.1 van het DWC. De andere verplaatsingswijzen worden niet beïnvloed.

Geluids- en trillingshinder

De uitvoering van sequentie 1 van het Tweeoeverspark heeft geen enkel effect op de geluids- en trillingshinder van de perimeter van het DWC Wiels. Het aandachtspunt betreft de blootstelling van de gebruikers van het nieuw gecreëerde fietspad aan het spoorweglawaai langs de lijn L124 die Brussel binnenkomt en die het meeste potentieel heeft voor de ontwikkeling van het verkeer. In het kader van het parkproject gaat het erom maatregelen inzake de preventie van geluidshinder te voorzien.

Landschappen

Op gelijkaardige manier als de thematiek “Natuur en biodiversiteit” zou de uitvoering van een brug voor de actieve verplaatsingswijzen boven de Luttrebruglaan het stadslandschap in combinatie met de spoorwegbrug waarschijnlijk verbeteren. Het landschappelijk belang ervan werd aangevoerd in de diagnose. Het is te verwachten dat de bouw van een tweede brug een structurele aanpassing van de bestaande spoorwegbrug vereist.

Samenvatting van de effecten

Tabel 5: Samenvattende tabel van de verwachte effecten van de uitvoering van het Tweeoeverspark op het programma van het DWC

THEMATIEK	VERWACHT EFFECT VAN DE UITVOERING VAN HET TWEEOEVERSPARK OP DE THEMATIEK
Natuur en biodiversiteit	+
Mobiliteit	+
Geluids- en trillingshinder	0
Landschappen	+

De bouw van de brug voorzien door scenario 1 van de haalbaarheidsstudie van het Tweeoeverspark zou zo moeten uitgevoerd worden dat hij de opening onder de sporen, gecreëerd in het kader van het DWC, niet belemmert en zijn goede functionaliteit niet benadeelt. Een goede verbinding tussen het fietspad langs de spoorweglijnen met de nieuwe trajecten voorzien in project B.1.1 zal een positieve synergie creëren voor de twee projecten.

Project B.1.1 zou bijvoorbeeld in zijn dimensionering de verwachte lasten van de toevoeging van een tweede brug aan de structuur kunnen integreren.

5.6 TRANSVERSALE ANALYSE VAN HET GEHEEL VAN DE PROJECTEN VAN HET WEERHOUDEN PROGRAMMA VAN HET DWC

Dit hoofdstuk werd hier in zijn geheel opgenomen om de transversale analyse van alle projecten van het programma van het DWC op te stellen. Het werd evenwel aangepast als gevolg van de schrapping van de operaties D1.1 en D1.2, wijzigingen aan de operatie B.2 (aanvankelijk B.3 in het MER) en de toevoeging van operatie D1.4.

Om een totaalvisie van de effecten van de operaties van het programma van het DWC Wiels aan de Zenne te krijgen die het voorwerp van onderhavig addendum uitmaken, werd er een “verticale” interpretatie van de analyseresultaten uitgevoerd, met het oog op elke milieuthematiek in haar geheel in het kader van het milieueffectenrapport.

Gelet op de uitdagingen van het programma van het DWC en de evaluaties van de voorafgaandelijk uitgevoerde tussenkomsten (cf. sectie 4.3.1), lijkt het zinvol om de thematieken “Bevolking” en “Oppervlaktewater” op een transversale manier te evalueren. Zij worden immers op globale wijze beïnvloed door het programma. De thematiek “Natuur en biodiversiteit” wordt eveneens aanzienlijk beïnvloed, maar is intrinsiek verbonden met de doelstelling van waterbeheer. Daarom zal ze slechts tussen de regels van “Oppervlaktewater” door worden geanalyseerd.

Hoewel de thematieken “Bevolking”, “Mobiliteit”, “Geluids- en trillingshinder” of ook “Landschappen” aanzienlijk worden beïnvloed, maakt de weinige interactie tussen de verschillende voorziene operaties de transversale analyse niet zinvol.

5.6.1 GLOBALE VOORSPELBARE IMPACT OP DE BEVOLKING

5.6.1.1 VOORNAAMSTE EXTERNE INFORMATIEBRONNEN GEBRUIKT IN HET MER

De voornaamste externe informatiebronnen die werden gebruikt in het kader van de evaluatie van de operaties van het programma van het DWC inzake bevolking zijn:

- Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO);
- Good Food-strategie;
- Monitoring van de wijken, BISA.

Alle referenties van deze bronnen zijn opgenomen in de bibliografie in sectie 7 van onderhavig rapport.

5.6.1.2 WEERHOUDEN EVALUATIEMETHODE

De weerhouden evaluatiemethode werd toegelicht in sectie 5.1.

5.6.1.3 SELECTIE VAN DE VOORNAAMSTE MEEST RELEVANTE MILIEU-UITDAGINGEN VOLGENS HUN MILIEUEFFECT

De milieu-uitdagingen die worden genoteerd voor de bevolking zijn:

- **De versterking van het woningaanbod in overeenstemming met de vastgestelde sociale situatie.** Een van de voornaamste doelstellingen van dit type programma is het versterken en verbeteren van het residentieel aanbod, zowel inzake kwantiteit als kwaliteit. De duurzaamheid van de gebouwen moet in het hart van de aanpak liggen. Slechts twee woningprojecten zouden a priori moeten gedragen worden door het SVC Koningslaan in zijn perimeter, en geen enkel in het deel gelegen in Vorst. Deze uitdaging omvat ook de verbetering van het sociaal evenwicht door een gevarieerd aanbod aan woningen (verwerving, sociale verhuur, privéverhuur, enz.). Naargelang de geïdentificeerde grondmogelijkheden zal de nadruk kunnen gelegd worden op de creatie van nieuwe woningen, of op de verbetering van bestaande woningen, in overeenstemming met de voornaamste vastgestelde uitdagingen in de perimeter;
- **Het behoud en de creatie van economische activiteiten die geïntegreerd zijn in het stadsnetwerk (industrie, kantoren, handelszaken, stadslandbouw), gekoppeld aan een degelijk aanbod aan opleidingen,** teneinde het aanbod en de toegankelijkheid tot tewerkstelling op plaatselijk niveau te versterken;
- **De versterking van het aanbod aan infrastructuur bestemd voor kinderen in de perimeter (crèche, school).** Ondanks de projecten die elders worden voorzien (crèche, instituut El Hikma, school de Puzzel), is hieraan nog steeds een groot gebrek. Gezien het enorme gebrek, kan elke bijkomende voorziening positieve effecten hebben, op voorwaarde dat ze aangepast is aan deze functie (meer bepaald aan de verplichting van een beveiligde externe ruimte).

5.6.1.4 IDENTIFICATIE VAN DE EFFECTEN VAN HET PROGRAMMA

Hieronder staat een tabel die de effecten weergeeft met betrekking tot elk criterium van de thematiek “Bevolking” voor alle projecten van het DWC. *Deze tabel werd aangepast als gevolg van de wijzigingen aangebracht aan de operaties in het kader van onderhavig addendum.*

Tabel 6: Samenvatting van de effecten van het programma op de thematiek "Bevolking"

PROJECTEN	BEVOLKING EN DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELING	HUISVESTING	TWERKSTELLING EN ECONOMISCHE ACTIVITEITEN	AANBOD AAN UITRUSTINGEN EN OPENBARE DIENSTEN	STADSLANDBOUW
A.1	0	0	0	0	0
A.2	0	0	0	0	0
A.3	0	0	0	+	0
B.1.1 ¹⁵	0	0	0	0	0
B.1.2 ¹⁶	0	0	0	+	0
B.2 ¹⁷	0	0	+	+	0
B.3 ¹⁸	0	0	0	+	0
C.1	0	0	+	+	0
C.2	0	0	0	+	+
C.3	0	0	0	+	0
C.4	0	0	0	0	0
D.1.3	0	+	0	+	0
D.1.4	0	+	+	+	0
D.2.1	0	0	0	0	0
D.2.2	0	0	0	0	0
D.2.3	0	0	0	+	0
E.1	0	+	+	0	0
E.2	0	0	0	+	0
E.3	0	0	0	0	0
E.4	0	0	+	0	0
E.5	0	0	0/+	0	0
E.6	0	0	0	0	0
E.7	0	0	0/+	0	0
E.8	0	0	0/+	0	0
E.9	0	0	0/+	0/+	0
E.10	0	0	0/+	0/+	0
PA.1	0	+	+	0	0
PA.2	0	0	0	0	0
PR.1	0	+	0	+	0
PR.2	0	+	0	0	0
PR.3	0	+	0	+	0
PR.4	0	+	+	0	0
PR.5	0	+	+	0	0

¹⁵ Dit project droeg het nummer B.1 in het MER en werd aangepast naar B.1.1

¹⁶ Dit project droeg het nummer B.2 in het MER en werd aangepast naar B.1.2

¹⁷ Dit project droeg het nummer B.3 in het MER en werd aangepast naar B.2

¹⁸ Dit project droeg het nummer B.4 in het MER en werd aangepast naar B.3

PR.6	0	+	+	0	0
------	---	---	---	---	---

PR.6: Aangepaste projectfiches en voorwerpen van onderhavig addendum bij de milieubeoordeling

Men dient op te merken dat de uitvoering van het volledige DWC Wiels aan de Zenne a priori geen enkel aanzienlijk negatief effect zal hebben op de bevolking.

De criteria “Bevolking en demografische evolutie” en “Stadslandbouw” zullen slechts weinig of niet beïnvloed worden door de uitvoering van het programma.

In het kader van de nieuwe aanpassingen van de operaties die het voorwerp van dit addendum uitmaken, behouden de operaties van fiche B.3 dezelfde positieve aspecten zoals bestudeerd in het kader van de aanvankelijk uitgevoerde milieueffectenbeoordeling. De operaties van fiche D1.4 (creatie van 15 woningen) zullen aanzienlijke positieve effecten hebben met betrekking tot de thematieken “Huisvesting”, “Tewerkstelling en economische activiteiten” en “Aanbod aan uitrustingen en openbare diensten”. Deze positieve effecten zullen bijgevolg aansluiten bij de verwachte effecten in het kader van de projectfiches die zijn geanalyseerd in de milieueffectenbeoordeling en die betrekking hebben op diezelfde thematieken.

5.6.1.4.1 Bevolking en demografische ontwikkeling

De bevolking en de demografische evolutie worden niet beïnvloed door de uitvoering van het programma.

5.6.1.4.2 Huisvesting

Het programma van het DWC voorzag aanvankelijk de creatie van 18 woningen. De schrapping van de operaties van projecten D1.1 (5 woningen) en D1.2 (4 woningen) evenals de toevoeging van operatie D1.4 (creatie van 15 woningen) brengen het voorziene totaal aantal woningen nu op 24.

Nuttig om te vermelden is dat het milieueffectenrapport erop wees dat het programma gericht was op de bouw van nieuwe residentiële gebouwen. Dit is nu niet meer het geval, want de gebouwen zullen worden gecreëerd door een reeds bestaand gebouw te renoveren. Merk op dat de reserveprojecten (PR.1 tot 6) vastgoedprojecten zijn. Het aantal woningen dat hierdoor wordt gecreëerd is niet vastgelegd, maar het is mogelijk dat het programma meer woningen voorstelt.

Het project van het GPDO formuleert een gewestelijke ambitie om 6 500 openbare woningen te creëren tegen 2020, waarvan 60 % sociale woningen. Het programma beantwoordt dus aan de uitdaging voor het creëren van woningen die wordt opgetekend in de perimeter en vult de actie van het SVC ter zake aan.

5.6.1.4.3 Tewerkstelling en economische activiteiten

Het programma ontwikkelt een aanzienlijk beroepsaspect, enerzijds door nieuwe ruimten voor economische en productieactiviteiten voor te stellen, en anderzijds door een consistent opleidingsaanbod voor te stellen. Door deze twee aspecten te beheersen zal het programma een positieve tewerkstellingsdynamiek kunnen creëren in de perimeter van het DWC en daarbuiten.

De verenigbaarheid tussen het opleidingsaanbod en de economische activiteiten van het programma is erg positief.

5.6.1.4.4 Aanbod aan uitrustingen en openbare diensten

Het aanbod aan uitrustingen en openbare diensten in de perimeter zou kunnen verbeterd worden, zowel op het vlak van kwantiteit als qua zichtbaarheid.

Het aanbod aan uitrustingen bestemd voor de kinderen zal ook uitgebreid worden, met een nieuwe opvangruimte en recreatie.

5.6.1.4.5 Stadslandbouw

Eén project integreert een aspect van stadslandbouw (C.2), maar blijft zeer onbeduidend vanwege zijn kleine omvang.

5.6.1.5 VOORGESTELDE MAATREGELEN

De aanbevelingen en maatregelen zijn opgenomen in elke evaluatiefiche en werden samengevat in een tabel vermeld in sectie 5.8. *Deze samenvatting werd aangepast als gevolg van de wijzigingen aangebracht aan de operaties in het kader van onderhavig addendum.*

5.6.1.6 MOGELIJKE ALTERNATIEVEN OP PLAATSELIJK EN TRANSVERSAAL/GLOBAAL VLAK

Gelet op de milieu-uitdagingen inzake de thematiek “Bevolking”, zijn de redelijk haalbare alternatieven de volgende:

OP LOKAAL VLAK

- De stadslandbouw wordt erg weinig ontwikkeld door het programma ondanks de ruimtelijke mogelijkheden. De Gerijsite had een relevante site kunnen zijn (mits een sanering van de bodem) voor de ontwikkeling van een productieve landbouwactiviteit. Het *masterplan* zou de mogelijkheden inzake landbouwproductie voor het Gerijgebied moeten bestuderen.

OP TRANSVERSAAL/GLOBAAL VLAK

- Er wordt geen enkel transversaal alternatief voorgesteld.

5.6.2 GLOBALE VOORSPELBARE IMPACT OP HET OPPERVLAKTEWATER

5.6.2.1 VOORNAAMSTE EXTERNE INFORMATIEBRONNEN GEBRUIKT IN HET MER

De voornaamste externe informatiebronnen die werden gebruikt in het kader van de evaluatie van de operaties van het programma van het DWC inzake oppervlaktewater zijn:

- Het Waterbeheerplan 2016-2021;
- Overstromingsgevaarkaart voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gemaakt door Leefmilieu Brussel (2016);
- De verschillende infoches opgesteld door Leefmilieu Brussel betreffende het waterbeheer (Infoches Duurzame wijk).

Alle referenties van deze bronnen zijn opgenomen in de bibliografie in sectie 7 van onderhavig rapport.

5.6.2.2 WEERHOUDEN EVALUATIEMETHODE

De weerhouden evaluatiemethode werd toegelicht in sectie 5.1.

5.6.2.3 SELECTIE VAN DE VOORNAAMSTE MEEST RELEVANTE MILIEU-UITDAGINGEN VOLGENS HUN MILIEUEFFECT

Het overstromingsgevaar is een gevoelig element in de perimeter van het DWC, en in de gemeente Vorst in het algemeen. Daarom werd de aandacht die op transversale wijze in het programma aan dit element moet worden besteed bij de diagnose van het grondgebied benadrukt.

De voornaamste milieu-uitdagingen die aldus werden genoteerd zijn:

- **De Zenne opnieuw verbinden met het stedelijk afvalwater met het oog op een gedecentraliseerd beheer van het regenwater**, op basis van de resultaten van de hydrografische studie die werd uitgevoerd in het kader van het SVC Koningslaan. De uitgestrekte beschikbare gronden van het Gerijgebied bieden de mogelijkheid om aangepaste systemen op te zetten (infiltratie, retentie, uitgestelde lozing). In dat geval zullen netwerken die de sporen oversteken nodig zijn;
- **De beheersing van de bouwdichtheid over de hele perimeter**, om enerzijds de wijk niet te verstikken, maar ook om een bodemdoorlatendheid te behouden met het oog op het behoud van de infiltratiecapaciteit van regenwater, ook door het gebruik van de hydrografische studie van het SVC als basis voor een denkoefening;
- **Het opzetten van systemen voor waterbeheer in de openbare ruimten die toelaten om de overstromingsrisico's waaraan een groot deel van de perimeter onderhevig is, te beheersen en verminderen**. De constructies en reconstructies zullen de Voorschriften van de GemSV van Vorst inzake het regenwater moeten naleven, maar de herinrichtingen van de openbare ruimten zullen ook een voorbeeldfunctie in het regenwaterbeheer moeten beogen. Talrijke opties zijn mogelijk ((semi)doorlaatbare bekledingen, afwateringen, bekkens, enz.) van wisselende afmetingen naargelang de fysieke mogelijkheden, die ook voordelen voor het landschap, klimaat, vrijetijdsbesteding, enz. kunnen opleveren. Meerdere locaties zijn relevant:
  - o De Luttrebrug-, Van Volxem- en Wielemans Ceuppenslaan (indien zij nog niet ingericht zijn in het kader van het SVC), daar zij belangrijke bovenmaatse breedtes hebben en/of hoge lekkagepercentages kennen;
  - o maar ook zo vlug mogelijk tijdens de herinrichtingen van de openbare ruimten.

5.6.2.4 IDENTIFICATIE VAN DE EFFECTEN VAN HET PROGRAMMA

Hieronder staat een tabel die de effecten weergeeft met betrekking tot elk criterium van de thematiek voor alle projecten van het DWC.

Tabel 7: Samenvatting van de effecten van het programma op de thematiek "Oppervlaktewater"

PROJECTEN	HYDROGRAFISCH NETWERK	KWALITEIT VAN HET OPPERVLAKTEWATER	BEHEER VAN HET AFVALWATER	ONDOORLAATBAARHEID VAN DE BODEM/BEHEER VAN HET REGEN- EN AFVLOEIINGSWATER	OVERSTROMINGSRISICO'S
A.1	0	0	0	0	0
A.2	0	0	0	+	0/+
A.3	0	0	0	0	0
B.1.1 ¹⁹	0	0	0	+	0/+
B.1.2 ²⁰	0	0	0	+	0/+
B.2 ²¹	0	0	+	+	0/+
B.3 ²²	0	0	0	0	0
C.1	0	0	0	0	0
C.2	0	0	0	+	0/+
C.3	0	0	0	0	0
C.4	0	0	0	0	0
D.1.3	0	0	+	+	0/+
D.1.4	0	0	+	+	0
D.2.1	0	0	0	+	+
D.2.2	0	0	0	0/+	0/+
D.2.3	0	0	0	0	0
E.1	0	0	0	0	0
E.2	0	0	0	0	0
E.3	0	0	0	0	0
E.4	0	0	0	0	0
E.5	0	0	0/+	0	0
E.6	0	0	0	0	0
E.7	0	0	0	0	0
E.8	0	0	0	0	0
E.9	0	0	0	0	0
E.10	0	0	0	0	0
PA.1	0	0	+	+	0/+
PA.2	0	0	0	0/+	0/+

¹⁹ Dit project droeg het nummer B.1 in het MER en werd aangepast naar B.1.1

²⁰ Dit project droeg het nummer B.2 in het MER en werd aangepast naar B.1.2

²¹ Dit project droeg het nummer B.3 in het MER en werd aangepast naar B.2

²² Dit project droeg het nummer B.4 in het MER en werd aangepast naar B.3

PR.1	0	0	0	-	0/-
PR.2	0	0	0	+	0/+
PR.3	0	0	0	0	0
PR.4	0	0	0	0	0
PR.5	0	0	0	0	0
PR.6	0	0	0	0	0

: Aangepaste projectfiches en voorwerpen van onderhavig addendum bij de milieubeoordeling

De uitvoering van het programma van het DWC zou een aanzienlijk negatieve effect kunnen hebben op het oppervlaktewater en meer bepaald op de ondoorlaatbaarheid van de bodem / het beheer van het regen- en afvloeingswater via het reserveproject PR.1, indien dit wordt uitgevoerd.

Uitgezonderd het project RP.1, zal de uitvoering van het DWC aanzienlijke positieve effecten hebben inzake de criteria “Beheer van het afvalwater” en “Ondoorlaatbaarheid van de bodem / Beheer van het regen- en afvloeingswater”, zowel voor de operaties D.1.4 en B.2 die het voorwerp uitmaken van dit addendum bij de milieubeoordeling als voor alle operaties van het DWC.

Het programma van het DWC integreert immers een sterk aspect inzake het beheer van regen- en afvloeingswater in zijn operaties, zoals zichtbaar is door de effecten op deze criteria. Het hydrografisch netwerk en de kwaliteit van het oppervlaktewater worden daarentegen niet beïnvloed.

5.6.2.4.1 Hydrografisch netwerk

Het hydrografisch netwerk wordt niet beïnvloed door de uitvoering van het programma.

5.6.2.4.2 Kwaliteit van het oppervlaktewater

De kwaliteit van het oppervlaktewater wordt niet beïnvloed door de uitvoering van het programma.

5.6.2.4.3 Beheer van het afvalwater

Elk vastgoedproject dat voorzien is in het programma wil een voorbeeldfunctie hebben op het vlak van afvalwaterbeheer. Men verwacht dus dat voorrang zal worden gegeven aan de recuperatie van regenwater voor het uitvoeren van bepaalde functies in de gebouwen (schoonmaken, doorspoelen voor toiletten, enz.). Hoewel dit het volume afvalwater niet vermindert, draagt het toch bij tot een duurzamer beheer van het dagelijks gebruikte afvalwater.

Het laat eveneens toe om het volume afvalwater dat in de openbare ruimte wordt geloosd en dat naar de riolering afvloeit te verminderen.

Het GSV verplicht de installatie van een watertank van 33 liter/m² dak met horizontale projectie. Indien de projecten deze verplichtingen naleven zal het effect gering zijn, hoewel het een verbetering van de bestaande situatie zal zijn; maar indien het programma verder gaat dan de van kracht zijnde reglementering zal dit een positief effect kunnen hebben.

De voorbeeldfunctie is niet alleen voorzien voor de nieuwe gebouwen, maar ook voor de renovaties.

5.6.2.4.4 Ondoorlaatbaarheid van de bodem/Beheer van het regen- en afvloeiingswater

Net als voor het afvalwater, zou de voorbeeldfunctie van elk vastgoedproject het beheer van het regen- en afvloeiingswater moeten verbeteren. De recuperatie van een deel van het water dat wordt opgevangen op een projectsite laat reeds een vermindering toe van de volumes die elders moeten beheerd worden. De projectfiches geven geen details over de geplande voorzieningen, maar er wordt verwacht dat de vastgoedprojecten de beschikkingen van het GemSV inzake het regenwater strikt naleven. Het legt het beheer in situ van het water op tijdens constructies of renovaties, indien de vrije oppervlakte van de site groter is dan 100 m². Dit betekent dat al het opgevangen water ofwel moet gerecupereerd worden om te worden gebruikt in het gebouw, ofwel moet worden beheerd op de site (infiltratie, opslag). In geval van het eenvoudigweg naleven van de verplichtingen (GSV of GemSV) zou het effect niet opmerkelijk mogen zijn. Gezien de vastgoedprojecten van het programma echter een voorbeeldfunctie inzake hun waterbeheer beogen, wordt verwacht dat ze verder gaan dan het eenvoudigweg naleven van de van kracht zijnde wetgeving en dat ze een doelstelling van nullozing integreren, zoals aangeraden door het MER. In dat geval wordt een aanzienlijk positief effect verwacht.

Merk op dat een project ook voorstelt om de creatie van beplante gevels op de gebouwen van de perimeter te financieren voor de eigenaars die dit wensen. De bekleding van de gevelvoeten zal dus worden verwijderd om de gevels te kunnen beplanten.

Op het niveau van de openbare ruimte voorziet het programma voor elke structurele operatie een vorm van doorlaatbaarheid van de bodem. Eén operatie (D.2.1) beoogt de begroening en de doorlaatbaarheid van bepaalde straten in de perimeter. In die straten zouden de bekledingen van de parkeerplaatsen moeten vervangen worden door doorlatende materialen, en sommige plaatsen zullen volledig worden vervangen door beplantingen (bomen of afwateringen). Het effect van dit project zal zeer aanzienlijk zijn omdat het de gemeentewegen dekt via dewelke veel afvloeiingswater loopt vanuit de hoger gelegen topografische punten.

Er wordt dus verwacht dat het programma de nodige elementen integreert teneinde de problematiek van het waterbeheer in de perimeter niet te versterken, en dankzij de sterke vermindering van het verwachte afvloeiingswater, een verbetering van de bestaande situatie toe te laten.

5.6.2.4.5 Overstromingsrisico's

Dankzij de voornoemde elementen die een duurzamer beheer van het regen- en afvloeiingswater toelaten, zou het programma moeten bijdragen tot een vermindering van de overstromingsrisico's waarmee de perimeter te kampen heeft. Dit zou onder meer de grotere blootstelling van de bevolking omwille van de nieuwe geplande constructies moeten compenseren. Het ondoorlatend maken van de openbare ruimte, door een betere infiltratie van het regenwater toe te laten, zou het afvloeiingswater moeten verminderen in een groot deel van de perimeter. Het verwachte positieve effect zou dus aanzienlijk moeten zijn.

5.6.2.5 VOORGESTELDE MAATREGELEN

De aanbevelingen en maatregelen zijn opgenomen in elke evaluatiefiche en werden samengevat in sectie 5.8. *Deze tabel werd aangepast als gevolg van de wijzigingen aangebracht aan de operaties in het kader van onderhavig addendum.*

Op transversale wijze is het sterk aangeraden dat de hydrografische studie, gefinancierd door het SVC Koningslaan, wordt opgenomen in de verschillende denkoefeningen betreffende het waterbeheer in de perimeter van het DWC.

5.6.2.6 MOGELIJKE ALTERNATIEVEN OP PLAATSELIJK EN TRANSVERSAAL/GLOBAAL VLAK

Gelet op de milieu-uitdagingen inzake de thematiek “Oppervlaktewater”, zijn de redelijk haalbare alternatieven de volgende:

OP LOKAAL VLAK

- Op plaatselijk vlak wordt geen enkel alternatief voorgesteld.

OP TRANSVERSAAL/GLOBAAL VLAK

- De gemeente Vorst bestudeert de mogelijkheid om een aparte riolering te creëren voor het regenwater. Ter aanvulling had het programma de afvoer van het overtollige regenwater naar de Zenne kunnen beogen (niet infiltrerbaar in situ) of een systeem zoals een infiltratiebekken (mits een beheer van de bodemverontreiniging) geïntegreerd in het landschap van het project van het park voor het Gerijgebied. De tunnel onder de treinsporen ter hoogte van de Jean Preckherstraat zal het mogelijk maken een doorgang hierlangs te voorzien. Naast het technisch belang, zou een circulatie van het oppervlaktewater een positieve toevoeging kunnen zijn voor het project van het park op het Gerijgebied.
- Het *masterplan* van het Gerijgebied zou de studie van deze mogelijkheden moeten integreren.

5.7 INTERACTIES TUSSEN DE TUSSENKOMSTEN/PROJECTEN VAN HET DWC

Hier werd ervoor gekozen om de transversale thematische analyse enkel toe te passen op de bevolking en het oppervlaktewater, maar het is duidelijk dat dit laatste nauw verband houdt met het natuur- en biodiversiteitsaspect ondersteund door het programma. De operaties voor de begroening van de openbare ruimte en de gevels zullen een positief effect hebben op het waterbeheer. Deze twee thematieken zijn, in het kader van het onderhavig programma, op recurrente wijze interactief.

Zoals aangekondigd in de transversale analyse betreffende de bevolking, stelt het programma een synergie voor tussen de versterking van het aanbod aan opleidingen, uitrustingen en economische activiteiten. Alle operaties zullen samen kunnen functioneren om positieve tewerkstellingsdynamieken aan te moedigen. De verschillende socio-economische projecten kunnen eveneens hiermee in overeenstemming worden gebracht.

Daarenboven zouden de projecten E.6 tot E.10, die de financiering voorzien van jobs voor de uitvoering van het programma (projectleider, technische opvolging, communicatie, enz.), voor het hele programma een optimale verwezenlijking en werking moeten verzekeren.

5.8 VOORSTELLING VAN MOGELIJKE ALTERNATIEVEN EN HUN RECHTVAARDIGING

In het licht van de situatie langs het water, die overeenkomt met de nulalternatief van niet-uitvoering van het programma, meent men dat dit een verbetering van de milieukwaliteit van de perimeter zou toelaten en aanzienlijke voordelen met zich mee zou brengen.

In het kader van de transversale analyse van de thematieken “Bevolking” en “Oppervlaktewater werden plaatselijke of transversale alternatieven geformuleerd en andere zijn eveneens mogelijk binnen het programma:

- De ontwikkeling van een productieve landbouwfunctie op de Gerijsite, mits het afstemmen van de grondkwaliteit;
- De ontwikkeling van een apart netwerk voor het regenwaterbeheer door de gemeente (buiten het DWC) laat toe om een duurzaam beheer mogelijk te maken, zelfs bij gebrek aan infiltratiemogelijkheid. In dit kader had het DWC de afvoer van het regenwater naar de Zenne kunnen integreren of de creatie van een aangepast beheersysteem in het project van het park van het Gerijgebied;
- De verbetering van de infrastructuur en systemen bedoeld voor de actieve verplaatsingswijzen (voetgangers, fietsers en andere) op de gemeentelijke wegen.

5.9 SAMENVATTING VAN DE AANBEVELINGEN

De aanbevelingen zijn project per project terug te vinden in de evaluatiefiches, in sectie 5.2.1.

Sommige aanbevelingen zijn specifiek voor een project, hetzij omwille van zijn typologie, hetzij omdat het betrekking heeft op een lokalisatie of een beheermethode. Daarenboven komen aanbevelingen terug in bepaalde soorten projecten. De meest prioritaire worden opgenomen in deze sectie. Men dient op te merken dat consistente aanbevelingen als alternatief werden geformuleerd, en kunnen worden teruggevonden in sectie 5.8.

In het algemeen wordt het voor het hele project sterk aanbevolen om rekening te houden met de resultaten van de hydrografische studie die werd gefinancierd in het kader van het SVC 04 Koningslaan. Deze kan ook worden overgemaakt aan de teams die door de verschillende aanbestedingen worden aangeduid voor de uitvoering van de projecten. Ze zal hun werkgegevens verstrekken inzake het waterbeheer.

Zo is het aangeraden om voor de **vastgoedprojecten** de volgende elementen op te nemen in de bestekken van de openbare aanbestedingen:

- Een doelstelling van nullozing van regen- en afvloeiingswater in het riolennetwerk en buiten de site;
- Een toegang aangepast voor PBM;
- De bevordering van zachte verplaatsingswijzen (fiets, openbaar vervoer, autodelen, enz.);
- Een optimale energieprestatie, zelfs de installatie van systemen voor energieproductie (bijvoorbeeld zonnepanelen);
- Een afdoende akoestische isolatie, en een relevante binneninrichting om de bewoners uit de buurt van omliggende geluidsbronnen te houden.

Ter aanvulling wordt er aangeraden om:

- een polyvalentie van de gebouwen te beogen, evenals een meer circulair beheer van de werven via het gebruik van duurzame materialen (gewonnen uit recyclage, recuperatie, enz.), zoals uitvoerig beschreven in de *Praktische gids over het hergebruik / de hertoepassing van bouw materiaal* (Centre interdisciplinaire de formation de formateurs de l’Université de Liège – CIFIUL, RESSOURCES asbl, Confédération Waalse Confederatie Bouw, 2013);
- De recuperatie van materialen te beogen bij de afbraak in navolging van het *Vademecum voor hergebruik buiten de bouwsite* (Rotor, 2015);

- indien mogelijk en relevant de toevoeging van vegetatie ter hoogte van het gebouw (groendak en/of groengevel) te beogen.

Op dezelfde manier zouden de bestekken voor **projecten voor openbare ruimten** de volgende elementen moeten opleggen:

- Een doelstelling voor maximale doorlaatbaarheid via de verplichting om (semi)doorlaatbare bekledingen te gebruiken (zoals straatstenen, kanaalplaatvloeren, enz.) voor alle herstellingen van bekledingen;
- Het gebruik van bekledingen in lichte kleuren, om de absorptie van de warmte te beperken;
- De aanpassing van de openbare ruimten aan PBM;
- Het bevorderen van zachte verplaatsingswijzen, zonder systematische compensatie van de schrapping van parkeerplaatsen wanneer er andere mobiliteitsoplossingen bestaan (met name gedeelde voertuigen voorzien);
- Het uitsluitend planten van inheemse niet-invasieve plantensoorten.

De hier opgelijste aanbevelingen zijn met opzet de aanbevelingen die terugkeren in en prioritair zijn in het licht van het programma van het DWC. Er werden andere aanbevelingen geformuleerd die gunstig kunnen zijn voor deze of gene thematiek, maar waarvan de prioriteit in het programma minder is. Ze zijn daarom niet onnuttig en moeten, voor zoveel als mogelijk, in aanmerking worden genomen bij de opstelling van de dossiers voor elk uitgevoerd project.

6 CONCLUSIE

Onderhavig document vormt het addendum bij het Milieueffectenrapport (MER) van het programma dat werd weerhouden voor het Duurzaam Wijkcontact (DWC) Wiels aan de Zenne. Dit addendum is een aanvulling op het MER dat de milieubeoordeling van het programma van het DWC vormt.

Het opstellen van deze milieueffectenbeoordeling wordt gerechtvaardigd door het feit dat het DWC een programma vormt in de zin van Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de effecten voor het milieu van bepaalde plannen en programma's (artikelen 2 en 3). De Europese Richtlijn 2001/42/EG dwingt namelijk af dat een milieueffectenbeoordeling wordt uitgevoerd voor plannen en programma's die wellicht aanzienlijke effecten zullen hebben op het milieu, en dit met het oog op de garantie van een betere bescherming van het milieu en een bijdrage aan de integratie van milieuoverwegingen in de opstelling en goedkeuring van deze plannen en programma's.

De milieueffectenbeoordeling uitgevoerd in het kader van onderhavig addendum bij het MER had betrekking op de recente aanpassingen aan de operaties van het DWC Wiels aan de Zenne ingevolge de verschillende arbitrages en iteraties waardoor bepaalde geplande projecten/operaties konden worden gevalideerd of teniet konden worden gedaan.

De operaties werden als volgt aangepast:

- Schrapting van de operaties D1.1 en D1.2 *“Aankoop – Herverkoop met het oog op het creëren van betaalbare woningen”*
- Wijziging van de operatie B.3 *“Tewerkstellings- en opleidingscentrum”* in *“Huis van de initiatieven”*
- Toevoeging van operatie D1.4 *“Betaalbare woningen – Kinderopvang – Lokale voorziening”*.

Net zoals vermeld staat in het Milieueffectenrapport, richt het programma van onderhavig Duurzaam Wijkcontact (met inbegrip van de aanpassingen van de operaties waarop dit addendum betrekking heeft) zijn actie niet op één element in het bijzonder. Het tracht eerder verspreid over de perimeter op te treden, niettemin met de nadruk op bepaalde milieuthematieken. Zo zijn de thematieken *“Bevolking”* – met inbegrip van huisvesting, tewerkstelling en opleiding – en *“Oppervlaktewater”* op transversale wijze terug te vinden in een groot deel van het programma. Talrijke projecten betreffen de gebouwen, met creaties/renovaties van woningen, ontwikkeling van economische activiteiten, een groter aanbod aan opleidingen. Tussen de regels van het programma door vinden we bovendien de ambitie voor een duurzaam waterbeheer in de perimeter, met acties van wisselende omvang. De thematieken *“Mobiliteit”*, *“Geluids- en trillingshinder”* of nog *“Landschappen”* worden ook aanzienlijk beïnvloed. Er zijn in het totaal 34 projectfiches die een nieuwe visie voor de perimeter van het Duurzaam Wijkcontract ontwikkelen. Zes ervan zijn reserveprojecten, en zullen enkel verwezenlijkt worden indien andere prioritaire acties niet kunnen uitgevoerd worden.

Zoals beschreven in het MER stelde het programma aanvankelijk een totaal van 18 woningen voor (uitgezonderd reserveoperaties). De schrapting van bepaalde operaties (D.1.1 en D1.2) evenals de toevoeging van operatie D.1.4 brengen het voorziene totaalaantal woningen nu op 24. Deze stijging van het aantal woningen wordt relevant geacht en zal het mogelijk maken het aanbod aan sociale woningen te versterken, dat, voor de goede orde, in de betrokken perimeter zeer laag is.

De creatie van de voorziening voor collectief belang *“Huis van de initiatieven”* gelegen Wielemans Ceuppenslaan evenals een kinderopvang en een lokale voorziening gelegen Montenegrostraat te Vorst

waardoor, in aanvulling op de wijkantenne (zie MER) verschillende diensten aan de bevolking kunnen worden aangeboden in termen van opleiding, ondersteuning van startende bedrijven en kinderopvang. De socio-economische acties voorzien in het programma bieden eveneens voordelen voor de bevolking: beroepsinschakeling, verbetering van de gebouwen, betere toegankelijkheid tot de uitrustingen, enz.

Zonder hier de algemene conclusie van de beoordeling uitgevoerd voor dit volledige programma (dus uitgezonderd het addendum) over te nemen, kon via het MER de aandacht worden gevestigd op een globaal positieve impact van het DWC, en op zeer zeldzame negatieve effecten. Deze laatste betreffen hoofdzakelijk de mobiliteit (via de schrapping van parkeergelegenheid en de beperking van het wegverkeer) en blootstelling van personen aan lawaai. De verschillende negatieve effecten die in het kader van onderhavig addendum worden geëvalueerd wijzen in die richting. Het DWC zou zo een antwoord moeten bieden op een groot deel van de milieu-uitdagingen die werden genoteerd voor de betrokken perimeter.

Ter herinnering, er werd geen enkel alternatief relevant geacht dat het volledige programma uitgewerkt door CityTools in vraag kan stellen. Het nulalternatief, dit wil zeggen de niet-uitvoering van het programma, is logisch gezien evenmin redelijkerwijs haalbaar. De risico's en bedreigingen die op de milieuthematieken wegen (regenwaterbeheer, mobiliteit, natuur en biodiversiteit, behoefte aan woningen, enz.) maken de duurzame stadsvernieuwing inderdaad noodzakelijk. Hierdoor hebben de alternatieven die in het MER worden voorgesteld enkel betrekking op de oriëntaties of de prioriteringen in het programma.

Het programma van het DWC Wiels aan de Zenne en zijn recente gewijzigde operaties beantwoordt effectief aan zijn mandaat, zoals bepaald in artikel 21 van de Ordonnantie houdende organisatie van de stadsvernieuwing van 6/10/2016. Men meent dat het programma van het DWC Wiels aan de Zenne werd opgesteld op basis van een diagnose die trouw de uitdagingen op het grondgebied in kwestie weergeeft en dat het in zijn keuzes rekening houdt met de voornaamste projecten van de milieu-uitdagingen in de perimeter van het DWC.

De aanbevelingen en alternatieven opgenomen in het MER en in onderhavig addendum zijn dus een aanvulling op en een verduidelijking van de maatregelen die voorzien zijn door het programma, teneinde de onwenselijke effecten te beperken en/of de verwachte positieve effecten te benadrukken. Het zijn voornamelijk aanbevelingen die moeten overwogen worden voorafgaandelijk aan de ontwikkeling van projecten en die moeten opgenomen worden in de verschillende bestekken.

De goede uitvoering van de 34 projectfiches van het programma van het DWC en de integratie van de aanbevelingen geformuleerd in het kader van het MER en van onderhavig addendum zouden moeten leiden tot aanzienlijke positieve gevolgen voor het stadsmilieu van de perimeter van het DWC. De evolutie van de staat van het milieu via de uitvoering van de operaties van het DWC zal moeten geëvalueerd worden door middel van opvolgingsindicatoren die bepaald werden in het kader van het MER.

7 BIBLIOGRAFIE

De bibliografische bronnen zijn gegroepeerd per milieuthematiek.

ARCADIS (oktober 2011). Etude économique et géographique de faisabilité relative à l'implantation de nouveaux parcs à conteneurs en Région de Bruxelles-Capitale

LEEFMILIEU BRUSSEL (2008). *Regenplan 2008-2011*

LEEFMILIEU BRUSSEL (januari 2015). Gedocumenteerde fiche 43. Balans van de emissies van atmosferische pollutanten in het BHG

LEEFMILIEU BRUSSEL (november 2015). *Samenvatting 2011-2012 van de staat van het milieu – Brusselse context: mobiliteit en vervoer.*

LEEFMILIEU BRUSSEL (november 2015). *Samenvatting 2011-2012 van de staat van het milieu - Bodem: Inventaris van de bodemtoestand.*

LEEFMILIEU BRUSSEL (december 2015). *Strategie Good Food "Naar een duurzamer voedingssysteem in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest".*

LEEFMILIEU BRUSSEL (2016). *De Gids Duurzame Gebouwen.*

LEEFMILIEU BRUSSEL (2016). Overstromingsgevaarkaart voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gemaakt door Leefmilieu Brussel

LEEFMILIEU BRUSSEL (januari 2016). *Collectieve en familiale moestuinen.*

BRUSSEL LEEFMILIEU (14 april 2016). *Gewestelijk Natuurplan 2016-2020 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.*

LEEFMILIEU BRUSSEL (2017). *Waterbeheerplan van het BHG 2016-2021*

CENTRE INTERDISCIPLINAIRE DE FORMATION DE FORMATEURS DE L'UNIVERSITÉ DE LIÈGE – CIFFUL, RESSOURCES ASBL, WAALSE CONFEDERATIE BOUW (2013), Praktische gids over het hergebruik / de hertoepassing van bouw materiaal

HAMD R. (2014). *Impact des changements climatiques dans les villes : Contraste entre stress thermique urbain et rural*

BISA (wisselende datums), *Monitoring van de wijken*

KARBON' (2017) Programma van het SVC LOT NR. Koningslaan

FEDERALE OVERHEIDSDIENST MOBILITEIT & VERVOER (1 januari 2016). *Rail4Brussels - Studie naar de verbetering van de doortocht en de bediening per spoor van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in een multimodale context*

NOUN PROJECT, pictogrammen

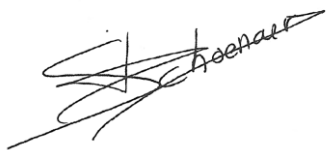
PERSPECTIVE.BRUSSELS (2016). *GPDO Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling*. Openbaar onderzoek afgesloten

STADSMOESTUINTJES: <http://www.potagersurbains.be/?lang=nl>

ROTOR (2015), Vademecum voor hergebruik buiten de bouwsite

VERTE BERTHELOT: <https://www.facebook.com/verteberthelot/>

Opgemaakt te Brussel, op 4/09/2020.

Handwritten signature of Dorian Schoenaers in black ink, slanted upwards to the right.

Dorian Schoenaers
Consultant - Environmental projects

Handwritten signature of Robrecht Reyskens in black ink, featuring a large, stylized initial 'R'.

Robrecht Reyskens
Project manager Milieu